

Y 1847k1

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Jatkotutkinto-osasto

Yleisesikuntaupseerikurssit

UPSEERIN ETIIKKA

Diplomityö

Majuri

Jukka Ojala

Maasotalinja 42

Elokuu 1993

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

<small>OSASTO JA KURSSI</small> Jatkotutkinto–osasto Yleisesikuntaupseerikurssit	<small>LINJA</small> Maasotalinja 42	<small>OPINTOSUUNTA</small> Yleinen
<small>TEKIJÄ</small> Majuri Jukka Ojala		
<small>DIPLOMITYÖN NIMI</small> Upseerin etiikka		
<small>OPPIAINE, JOHON TYÖ LIITTYY</small> Johtamisoppi		
<small>AIKA</small> Elokuu 1993	<small>TEKSTISIVUJA</small> 79	<small>LITESIVUJA</small> 80
<small>TIVISTELMÄ</small> <p>Tämä diplomityö on Puolustusvoimissa ensimmäinen tutkimus, jossa selvitetään arvososiologisen tarkastelutavan pohjalta nykyhetken upseeriston eettisiä käsityksiä. Työ perustuu survey–tutkimukseen, jossa on käytetty kuvailevaa ja vertailevaa kyselymenetelmää. Tutkimuksella haetaan vastausta siihen, tarvitsevatko upseerit kirjalliseen muotoon laaditut eettiset säännöt.</p> <p>Työn ensimmäisessä osassa selvitetään tutkimuksen empiirisen osan käsitteellistä viitekehystä. Siinä kuvataan asiakirjatutkimukseen ja haastatteluihin perustuen upseerin etiikkakäsitykseen vaikuttavia tärkeimpiä tekijöitä. Työn tutkimusosa perustuu kyselyyn, johon vastasi 522 upseeria vastausprosentin ollessa 91 %. Upseeriston eettisiä käsityksiä muovaavan ajattelun löytämiseksi käytettiin kyselyaineiston analysoimiseen faktorianalyysejä. Eri upseeriarvoissa palvelevien käsityksiä vertailtiin toisiinsa laskemalla vastausten prosenttijakaumat upseeriryhmittäin sekä vertailemalla ryhmien keskiarvoja varianssianalyyseillä. Tutkimustuloksiin, täydentäviin haastatteluihin sekä muiden ammattien etiikkatutkimuksiin, eettisiin sääntöihin ja ohjeisiin perustuen työn viimeiseen osaan on koottu tärkeimpiä hyvään upseeritapaan kuuluvia tekijöitä.</p> <p>Upseeristo katsoo tarvitsevansa yhteisen ammattietiikan. Tämän tarpeen tyydyttämiseen ei katsota kuitenkaan tarvittavan kirjallista eettistä säännöstöä. Kirjoitetun säännösten kyseenalaistaminen ei johdu etiikan aliarvioimisesta, vaan eettisten asioiden monitahoisuudesta ja henkilökohtaisuudesta. Kirjoitetun säännösten puuttuminen ei poista tarvetta muovata upseerin ammattiin valittujen yksilöiden eettistä ajattelua. Yleisesti hyväksytävä, selkeä ja järkevä upseerin ammattietiikka on välttämätön yksittäiselle upseerille, sotilasorganisaatiolle ja koko yhteiskunnalle.</p>		
<small>AVAINSANAT</small> Etiikka, ammattietiikka, eettinen käsitys, hyvä upseeritapa		
<small>SÄILYTYSPIAIKKA</small> Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkinto–osaston ye–upseerikurssien kirjasto		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TUTKIMUKSEN KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYS	7
2.1	Upseerin ammattietiikan perusteita	7
2.1.1	Etiikka	7
2.1.2	Tärkeimpiä sosiologian käsitteitä	8
2.1.3	Näkökohtia ammattien oikeutuksesta	9
2.1.4	Upseerin ammatti	10
2.1.5	Upseerin ammattietiikka	11
2.1.6	Upseerin suhde ammattiin	12
2.1.7	Johtopäätöksiä	13
2.2	Upseerin etiikkakäsitykseen vaikuttavat tekijät	14
2.2.1	Suomalaisten upseerien eettisten käsitysten historiallinen tausta	14
2.2.2	Eettisten käsitysten taustana olevat yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät	21
2.2.3	Upseerien eettisiin käsityksiin vaikuttavat ammattikunnan sisäiset tekijät	28
3	KYSELYTUTKIMUS UPSEERISTON EETTISISTÄ KÄSITYKSISTÄ	33
3.1	Tutkimuksen perusteita	33
3.1.1	Lähtökohta ja tavoitteet	33
3.1.2	Tutkimusongelmat ja tutkimusasetelma	34
3.1.3	Tutkimusaineiston analysointitapa	35
3.1.4	Tutkimuksen toteutus	35
3.1.5	Tutkimuksen rajoituksia	39

3.2	Tutkimusaineiston analysointi	40
3.2.1	Faktorianalyysi	40
3.2.2	Eri upseeriryhmien käsitysten vertailu	43
3.2.3	Upseeriammatti	43
3.2.3.1	Sota ja tappaminen	43
3.2.3.2	Upseeriperinteet ja ammatillinen kut- sumus	46
3.2.3.3	Ammatillinen asema	50
3.2.4	Upseerius	52
3.2.4.1	Upseeriominaisuuksia	52
3.2.4.2	Oikean ja väärän olemassaolon saman- aikaisuus	55
3.2.5	Yksilöllisyys	58
3.2.5.1	Itsensä tunteminen	58
3.2.5.2	Sotilaskuri, totteleminen ja oma tahto suhteessa esimiehiin ja alaisiin	60
3.2.6	Eettisten sääntöjen tarpeellisuus	62
3.3	Upseeriston eettisten käsitysten pää- linjat	63
4	NÄKÖKOHTIA HYVÄÄN UPSEERITAPAAN	65
4.1	Perusteita	65
4.2	Upseeri eettisenä yksilönä	66
4.2.1	Eettisyys yksilön voimavarana	66
4.2.2	Omatunto yksilön eettisyyden valvojana	66
4.2.3	Kokonaisuus eettisyyden määrittelijänä	67
4.2.4	Eettisesti ajatteleva ja toimiva yksilö	67
4.2.5	Johtopäätöksiä	68
4.3	Upseeri yhteiskunnan palvelijana	69
4.3.1	Ehdoton lojaalius	69
4.3.2	Demokratia ja tasapuolisuus	69
4.3.3	Johtopäätöksiä	70

4.4	Upseeri sotilasorganisaation osana	71
4.4.1	Upseerin rooli	71
4.4.2	Vaarallisimpia upseeriominaisuuksia	71
4.4.3	Tärkeimpiä upseeriominaisuuksia	73
4.4.4	Suhde ihmiseen	74
4.4.5	Kutsumus	75
4.4.6	Suhde sotaan	76
4.4.7	Johtopäätöksiä	76
5	YHDISTELMÄ	77
	VIITTEET	80
	LÄHTEET	86
	LIITTEET	93

UPSEERIN ETIIKKA

1 JOHDANTO

Julkinen keskustelu on jo pitkään pohtinut eri ammattien eettisiä ongelmia. Useiden ammattikuntien eettisiä ongelmakysymyksiä on kartoitettu tieteellisillä tutkimuksilla. Näillä tutkimuksilla on pyritty selvittämään ammattien asemaa ja tehtävää yhteiskunnassa. Tavoitteena on ollut hahmottaa sellainen oikeudenmukainen malli, ettei yksilö joudu ristiriitaan omien aatteidensa ja ammattinsa vaatimusten välillä.¹

Yhteiskunnan turvallisuustarpeet arvotetaan Suomessa niin korkealle, että upseerin ammatti nähdään yhteiskunnalle välttämättömänä. Yhteiskunnan vaatimus turvallisuuden takaamisesta kaikissa olosuhteissa määrittää upseerille tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka muissa ammateissa olisivat ehdottoman tuomittavia.²

Voidakseen toimia ja kehittyä ammatissaan upseerin on ymmärrettävä ammattinsa perusteet ja toiminnan periaatteet. Tämä edellyttää jokaiselta upseerilta eettisiä valintoja ja ratkaisuja, joiden on kestettävä kriittinenkin tarkastelu.

Työssä selvitetään ensin aihepiiriin liittyvä käsitteistö sekä asiakirjatutkimukseen että haastatteluihin perustuen upseerin etiikkakäsityksen syntyyn ja kehittymiseen vaikuttavia keskeisiä osatekijöitä.

Työn toisessa osassa tutkitaan nykyhetken suomalaisen upseeriston eettisiä käsityksiä kuvailevalla ja vertailevalla kyselymenetelmää käyttävällä survey-tutkimuksella. Tällä tutkimuksella haetaan vastausta siihen, tarvitsevatko upseerit kirjalliseen muotoon laaditut eettiset säännöt.

Tutkimustuloksiin, täydentäviin haastatteluihin sekä muiden ammattien etiikkatutkimuksiin, eettisiin sääntöihin ja ohjeisiin perustuen työn viimeiseen osaan kootaan tärkeimpiä hyvään upseeritapaan kuuluvia tekijöitä.

Upseerien eettisistä käsityksistä on kirjoitettu joukko lyhyehköjä mielipideartikkeleita. Perustavaa tutkimusta upseeriston etiikasta ei ole tehty. Tässä tutkimustyössä selvitetään arvososiologisen tarkastelutavan pohjalta nykyhetken upseeriston eettisiä käsityksiä. Työ on ensimmäinen Puolustusvoimien yhden henkilöstöryhmän etiikkaa selvittävä tutkimus. Tutkimuksen työnimi "Upseerin eettiset säännöt" on kehittynyt työn kuluessa nimeksi "Upseerin etiikka". Työnimi on luonut hyvät edellytykset tutkimuksen pitkäjänteiselle toteuttamiselle.

Työn empiirinen tutkimusosa, jossa kyselytutkimuksella selvitetään upseeriston eettisiä käsityksiä, sisältää tietoja, jotka irrallisesti käytettynä ja asiayhteydestä erotettuna ovat suunnattavissa upseeristoa vastaan. Tutkimustulosten lukijan ja tulkitseijan on ymmärrettävä ammatillisen vastuunsa.

2 TUTKIMUKSEN KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa selvitetään tutkimuksen empiirisen osan käsitteellistä viitekehystä. Luvussa määritellään peruskäsitteet ja kuvataan upseerin etiikkakäsitykseen vaikuttavat muuttujat. Kuvattavia muuttujia ovat ne, jotka ovat syntyneet ja syntyvät historian, upseerien ammattikunnan, yksittäisen upseerin tai yhteiskunnan toimesta. Etiikkakäsitykseen vaikuttavien tekijöiden kokonaiskenttä on esitetty liitteessä 1.

2.1 Upseerin ammattietiikan perusteita

2.1.1 Etiikka

Etiikka on filosofian haara, joka pyrkii yleiseltä kannalta selvittämään ihmisten tekojen, pyrkimysten ja arvostusten hyväksyttävyyttä ja tuomittavuutta. Etiikka on nähtävissä yritykseksi perustella valintoja ja toimintaa niin, että systemaattisesti päädytään parhaisiin mahdollisiin tuloksiin. Etiikka muuttuu ajan mukana. Sen syntymiseen ja kehittymiseen vaikuttavat myös kansalliset tekijät.³

Upseerin ammattietiikassa on kysymys upseerin ominaispiirteistä, jotka luovat perustan upseerin käyttäytymiselle. Tämä käyttäytyminen näkyy upseerin etiikkakäsityksessä upseerin itsensä omina ajatuksina hyvästä ja pahasta sekä häntä ohjaavista velvollisuuksista.⁴ Etiikka on yksilöllisempää ja tunnepitoisempaa kuin moraali, joka muotoutuu ulkopuolelta tulevien käsitysten, arvostusten ja normien perusteella⁵. Upseerin etiikkakäsitys on syvällisempi ja pysyvämpi kuin hänen asenteensa ja mielipiteensä.

2.1.2 Tärkeimpiä sosiologian käsitteitä

1 Tapa ja asenne

Tapa ilmaisee yhdenmukaista käyttäytymistä. Tapaan sisältyy toistuminen. Aina tietyn tilanteen vallitessa tietyt yksilöt käyttäytyvät yhdenmukaisella tavalla.⁶

Asenne merkitsee taipumusta reagoida hyväksyvästi tai hylkäävästi johonkin esineeseen, henkilöön tai asiantilaan. Asenteet ovat usein pintapuolisia ja ne saattavat muuttua lyhyen ajan puitteissa.⁷

2 Sosiaalinen arvo ja normi

Sosiaalisilla arvoilla tarkoitetaan ympäristöstä opittuja, yleisiä, pysyviä, tavoitteita koskevia valintataipumuksia. Arvot ovat asenteita pysyvämpiä ja yleisempiä yksilötason valintataipumuksia koskien laajoja toimintakokonaisuuksia.⁸

Ympäristön painostus tapahtuu yleensä sosiaalisten normien välityksellä. Sosiaalinen normi on käyttäytymissääntö, jolla ei suinkaan aina ole käskevää muotoa, mutta silti käskevä tehtävä. Sosiaalinen normi on joko kielellisesti ilmaistu tai julkilausumaton toimintasääntö.⁹

Sosiaalisten normien ehdottomuusaste voi olla erilainen. Ne voivat muuttua ja jopa kokonaan hävitä. Pysyvämpiä kuin sosiaaliset normit ovat sosiaaliset arvot. Sosiaaliset arvot ovat niin yleisiä käyttäytymisen sääntöjä, että niistä voidaan johtaa sosiaalisen toiminnan eri tilanteita varten sosiaalisia normeja¹⁰. Yksi sosiaalinen arvo on esimerkiksi isänmaallisuus, josta seuraa upseeristolle erityisiä normeja eri tilanteita varten.

3 Sosiaalinen ryhmä ja instituutio

Sosiaalinen ryhmä on ihmiskoostuma. Siinä yksilöitä painostavat tietyn käyttäytymisen tai tiettyjen käyttäytymismuotojen suhteen samat yhdenmukaisuuteen pakottavat sosiaaliset normit.¹¹ Erilaisissa sosiaalisissa ryhmissä vallitsevat erilaiset sosiaaliset normit. Upseeristo on nähtävissä omaksi sosiaaliseksi ryhmäkseen, joka edelleen on jaettavissa alaryhmiin.

Vaikka jokainen sosiaalinen ryhmä yhdessä tai useammassa suhteessa eroaa kaikista muista ryhmistä, niin sillä on yleensä lukuisia yhteisiä piirteitä monien muiden sosiaalisten ryhmien kanssa. Sosiaalinen ryhmä toimii aina tiettyssä kulttuurissa. Jokaisella yhteiskunnalla on oma kulttuurinsa.

Kun jonkin kulttuurin yhdellä tietyllä elämänalalla esiintyvät ryhmät pyrkivät noudattamaan samoja sosiaalisia normeja, puhutaan usein sosiaalisista laitoksista eli instituutioista.¹² Puolustusvoimat on yksi suomalaisen yhteiskunnan perusinstituutioita.

4 Sosiaalinen rooli

Sosiaalinen rooli koostuu niistä odotuksista, jotka kohdistuvat tietyssä asemassa tai tehtävässä oleviin henkilöihin¹³. Sosiaalisissa ryhmissä on eri jäsenillä erilaisia rooleja ja rooliodotuksia. Rooliodotukset ovat harvoin julkilausuttuja¹⁴.

2.1.3 Näkökohtia ammattien oikeutuksesta

Valtio on nähtävissä kaikkien julkisten organisaatioiden esikuvana ja perustyyppinä. Valtiolla katsotaan olevan

legitiimi yksinoikeus fyysisiin pakkokeinoin hin määräysten-
sä toteuttamiseksi.¹⁵

Suomalainen yhteiskunta perustuu kaikki kansalaiset huomioivaan, demokraattiseen yhteiskuntajärjestykseen, jonka ylläpitäminen edellyttää eräiden ammattien professioimis-
ta. Ammatit oikeutetaan viittaamalla niihin arvopäämää-
riin, joita ammatinharjoittaminen yhteiskunnassa palvelee
ja joita voidaan pitää oikeutettuina, arvokkaina tai muu-
ten vastaansanomattomina¹⁶. Tällaisten ammattien oletetaan
toimivan yhteisen hyvän takia ja siksi näille siirretään
valtaa. Vallan myötä ammatit saavat oikeuksia ja velvolli-
suuksia yhteiskunnallisen tehtävän toteuttamiseksi.

Ammatit eivät ole olemassa vain tehokkuutensa vuoksi tuot-
tamassa hyvinvointia kaikille. Ne ovat olemassa myös sik-
si, että muuten mahdottomina pidettäviä toimia kyetään
hallitsemaan.

2.1.4 Upseerin ammatti

Puolustusvoimat täyttävät yhteiskunnan antamaa tehtävää,
joka pohjimmiltaan perustuu yksilön ja yksilöiden muodos-
tamien yhteisöjen turvallisuustarpeisiin. Upseereille am-
mattikuntana on uskottu asevoimien johtaminen ja tarpeen
niin vaatiessa yhteiskunnan puolustaminen jopa voimakei-
noin.

Upseereilla on ammattikuntana oikeus käyttää pakkovaltaa,
joka kuitenkin on lain tarkasti säätelemää. Upseerin valta
ei perustu paktoon, vaan siihen, että upseeri on turvalli-
suuden tae sekä osaamisensa että tekemiensä sitoumusten
perusteella.¹⁷

2.1.5 Upseerin ammattietiikka

Ammattietiikka koostuu kaksirenkaisesta ketjusta, jossa toisen renkaan muodostaa ammatillinen osaaminen ja toisen ammatin arvot. Kumpaakin tarvitaan ja ne ovat monella tapaa kietoutuneet toisiinsa.¹⁸

Jokaiseen ammattiin kuuluu sen harjoittajan ihanteellinen luonneprofiili. Se on kaikissa ammateissa hieman erilainen. Ammatilaisen hyveet määritellään suhteessa siihen arvopäämäärään, joka oikeuttaa ja selittää ammatin yhteiskunnallisen aseman. Useat ammatinharjoittajat kuten lääkärit, papit, opettajat, psykologit ja juristit ovat luoneet ammattikunnalleen oman eettisen säännöstön tai ohjeiston. Liitteissä 2-5 on esitetty lääkärin, opettajan, psykologin ja juristin kirjalliseen muotoon laadittuja eettisiä sääntöjä ja ohjeita.

Upseerin ammattietiikan moraaliperusteet nousevat yhteiskunnasta ja ovat hyvin pitkälle yhtenevät muiden ammattien kanssa. Yhteiskuntaa puolustavan sodan olosuhteet poikkeavat kuitenkin ratkaisevasti siitä ympäristöstä, missä muut ammatit toimivat. Upseerin ammatti sodan olosuhteissa edellyttää upseereille eettistä oikeutusta monissa asioissa, jotka kaikissa muissa ammateissa ovat ehdottomasti kiellettyjä. Sotilasetiikalla on kuitenkin kaksi perustavaa ennako-oletusta:

- puolustussodankäynti on moraalisesti hyväksyttävää ja
- sodankäynnin raakuus ei kaikissa tapauksissa kumoa sen eettistä oikeutusta¹⁹.

Upseerin ammattietiikan syntyyn vaikuttavat oleellisesti ammattikunnan eräät oikeudet. Näitä ovat uusien jäsenten värväminen, kouluttaminen, ammattiin vihkeminen ja ammatti-identiteetin luominen. Lisäksi ammattikunnan oikeus valvoa omaa työtä sekä paikallistaa ja poistaa ongelmia

antaa merkittäviä mahdollisuuksia oman ammattietiikan kehittämiseksi.²⁰ Näistä oikeuksista tärkeimpiä upseereille ammattieettisesti ovat uusien jäsenten valinta, koulutus ja oman työn laadun valvonta. Nämä oikeudet takaavat upseerin ammatin itsenäisyyden ja luovat näin perustan vahvan ammattikunnan syntymiselle.

2.1.6 Upseerin suhde ammattiin

Puolustusvoimat ja sen sotilasorganisaatiot edustavat omaleimaista instituutiota, joka suhteissaan yhteiskuntaan pyrkii säilyttämään mahdollisimman suuren autonomian. Sotilasorganisaatio on kuitenkin ihmisyhteisö. Sen jäsenet ovat yhteiskunnan kansalaisia ja se on eräs yhteiskunnan ylläpitämistä laitoksista. Tämä autonomisen asevoimainstituution ja demokraattisen yhteiskunnan välinen jännitystila on selvästi havaittavissa myös suomalaisessa yhteiskunnassa.²¹

Tämä jännitystila ilmenee myös upseerien suhtautumisessa ammattiinsa. Tätä dualistista ilmiötä on tutkinut amerikkalainen sotilassosiologi, professori Charles C. Moskos. Moskos käyttää käsiteparia institutionaalinen - ammatillinen. Instituutiona sotilasorganisaatio edustaa Moskosin mukaan kaikkia niitä arvoja, joita se on asetettu puolustamaan. Isänmaa, vapaus ja kansalaisten turvallisuus ovat arvoja, jotka ovat kaikille yhteisiä ja sen tähden ikäänkuin yliarvoja.

Institutionaalisesti suuntautunut upseeri on ammatissaan paljolti sitoutunut näihin yliarvoihin ja hyväksyy niiden takia itseään rajoittavia normeja ja velvollisuuksia. Ammattiinsa upseeri suhtautuu instituutionsa edustamien arvojen kautta. Hän samaistuu koko organisaatioon ja tuntee yhteenkuuluvuutta samankaltaista työtä tekevien ja omassa organisaatiossa työskentelevien kanssa.²²

Ammatillisesti suuntautuneen upseerin toimintamalli määrittyy edellistä enemmän yksityisen upseerin ja kansalaisen tarpeista sekä hänen arvoarvostelmistaan. Monessa mielessä on kysymys pyrkimyksestä markkinatalouden tapaisen kysynnän ja tarjonnan lakien soveltamiseen sotilasorganisaatiossa.²³

2.1.7 Johtopäätöksiä

Oikeudenmukaisen yhteiskuntajärjestyksen ylläpitäminen edellyttää muutamien ammattien professioimista. Upseerin ammatin ja armeijan avulla yhteiskunta tyydyttää turvallisuustarpeensa.

Demokraattinen yhteiskunta lakeineen ohjaa upseereiden toimintaa. Uhkatekijöiden niin vaatiessa on yhteiskunta valmis luovuttamaan upseereille lisää valtaa jopa pakkovallan muodossa. Yhteiskunta näkee puolustussodan moraalisesti hyväksyttävänä ja antaa näin vahvan sotilaseettisen perustan upseerin ammatille.

Upseerin ammattietiikan arvoperusteet nousevat yhteiskunnasta, sisältäen kuitenkin myös sodan poikkeavat olosuhteet. Tämä värittää upseerin suhdetta ammattiinsa. Suhde vaihtelee institutionaalisten ja ammatillisten arvoasenteiden välillä.

Upseerin ammatin itsenäisyys perustuu ammattikunnan oikeutukseen rekrytoida ja kouluttaa jäsenensä, luoda oma ammatti-identiteetti sekä valvoa oman työn laatua. Nämä tekijät luovat puitteet vahvan ja yhtenäisen ammattikunnan syntymiselle.

2.2 Upseerin etiikkakäsitykseen vaikuttavat tekijät

2.2.1 Suomalaisten upseerien eettisten käsitysten historiallinen tausta

1 Suomalainen upseerikoulutus

A. Haapaniemen kadettikoulu

Suomen armeija jakautui 1700-luvulla värvättyyn ja ruotujakoiseen osaan. Upseeristo muodosti erillisen säätyluokan. Upseerien pojat seurasivat yleensä isäänsä sotilasuralle, joskin eräissä suvuissa tapahtui myös siirtymistä korkeimman hallinnon aloille. Perusteellinen muutos upseerikoulutukseen tapahtui vuonna 1780 Yrjö Maunu Sprengtportenin perustaessa kadettikoulun Rantasalmen Haapaniemeen.²⁴

Haapaniemen kadettikoulusta valmistunut upseeri vannoi virkavalan, jossa hän lupasi

- olla valtakunnan laillisesti kruunatulle kuninkaalle uskollinen ja kuuliainen sekä toimia kaikessa kuninkaan hyödyksi
- suojella "hengellä ja verellä" kuninkaallista valtaa ja säätyjen vapauksia sekä
- toimia kaikin voimin ja kaikissa tilanteissa kuninkaan antamien sota-artiklojen mukaan.²⁵

Tämän lisäksi vuosien 1683, 1795 ja 1798 sota-artiklat antoivat tarkkoja erillisohjeita miltei kaikkia mahdollisia erikoistapauksia varten.

Haapaniemen kadettikoulun perusohjeena oli everstiluutnantti Samuel Möllerin laatima sotakoulun ohjesääntö. Se loi koulun perusnormiston ja antoi puitteet oppilaiden keskinäisen kadettihengen syntymiselle.

Kadettihengen avulla pyrittiin kasvattamaan ja kouluttamaan ammattiylpeitä upseereita, jotka ymmärsivät oikealla tavalla keskinäisen yhteishengen arvon.²⁶ Koulun perusohjeessa käskettiin hyvän yhteishengen saavuttamiseksi:

- 1:* Nuorukaisen yritteliäisyyden tulee olla yhtä hyvä tai parempi kuin toverinsa, ei ainoastaan ahkeruudessa ja aikansa oikein käyttämisessä, vaan myös puhtaudessa, siisteydessä ja järjestyksen kaikissa ilmenemismuodoissa.
- 2:* Nuorukaisen on pyrittävä erikoisen hillittyyn ja siveään käytökseen.
- 3:* Tovereiden pieniä virheitä on siedettävä.
- 4:* Tovereiden onnellisiin tai onnettomiin tapahtumiin on otettava läheisesti osaa.
- 5:* Tovereiden epämoraalisuutta ja paheita on inhotettava jyrkästi.
- 6:* Rikolliset ja muut häpeälliset tavat on havaittava ajoissa niissä tovereissa, joiden alhainen käytöstapa voisi heittää varjon koko joukon ylle.²⁷

Määrätietoinen kunniakäsitteen ja yhteishengen kehittäminen ja kasvattaminen johtivat Haapaniemen kadettien eräänlaiseen itsehallintoon, jossa "vanhempien kadettien neuvosto" oli kunniatuomioistuimena.

B. Haminan kadettikoulu

Haapaniemessä luotiin suomalaisen upseerikoulutuksen perusta ja kansallinen henki, joka siirtyi oppilaiden ja opettajien välityksellä Haminaan 1821. Kadetti Carl August Sevon, joka aloitti opintonsa Haapaniemen kadettikoulussa vuonna 1816, laati 1821 kadettien muodostaman toverikunnan perussäännöt. Sevonin kirjoittaman asiakirjan hyväksyivät ja allekirjoittivat kaikki kadetit 24.9.1821 Haminassa.

Sevonin laatima säännöstö käsitti kahdeksan lakia. Säännöstön tarkoituksena oli yhdistää kaikki kadetit liittoon oikeassa hengessä, ankarissa ja puhtaissa tavoissa, rehellisyydessä, sotilaskunniakäsitteissä ja tiedoissa, tehden heidät siten kelpoiksi yhteiskunnan jäseniksi. Haapaniemen vanhempien kadettien neuvostoa vastasi uudessa sopimuksessa "Kahdeksikko". Tähän luottamusneuvostoon jäsenet valittiin luonteen perusteella. Neuvosto valvoi lakien noudattamista ja sillä oli sopimuksen mukaan oikeus päättää tarvittavista rangaistuksista. Oikeudenkäyttövoimasta säädettiin, että luottamusneuvoston piti tuomita aikomusten eikä seuraamusten perusteella. Äärimmäistä ankaruutta tuli noudattaa asioissa, jotka koskivat juorua, selviä valheita, rikottuja lupauksia sekä tovereiden kesken sopimattomia puhetapoja.²⁸

Vuonna 1831 Haminan kadettikoulu sai uuden johtosäännön, jonka tarkoituksena oli lopettaa koulun itsenäinen asema ja sitoa se kiinteästi Venäjän valvontaan. Vuoden 1831 johtosääntö perustui muotoseikkoihin ja pikkutarkkuuteen, joilla pyrittiin muokkaamaan kadettien luonteenkehitystä kasvatuksen jäädessä toissijaiseksi²⁹. Venäläistämisyhtymien seurauksena kadettien toverikunta lakkautettiin vuonna 1840. Toverikunnan lakkauttaminen heijastui kadettien keskinäisiin suhteisiin ja kadettien keskuuteen levisi huonoja tapoja³⁰. Koulun johtajan vaihdos 1843 mahdollisti uuden toverikunnan perustamisen kadettien keskuuteen. Uusi toverikunta jakaantui:

- 1) Yleiseen toverikuntaan, johon kaikki kadetit kuuluivat ja joka huolehti Kadettikunnan sisäisestä järjestyksestä ja perinteistä.
- 2) Tämän yläpuolella olevaan Korkeampaan Toverikuntaan, jonka muodostivat koulun kahden korkeimman erikoisluokan oppilaat.
- 3) Kunniatuomioistuimeen, jonka jäsenet olivat ylimmän luokan korkeimmalle moraalisesti arvostettuja kadetteja. Jäseniä oli seitsemän ja Kunniatuomio-

istuin kokoontui, kun joku Korkeamman Toverikunnan jäsenistä oli tuomittava.

Vuoden 1843 lain mukaan Toverikunnan säännöstö jakaantui 1) perustuslakeihin, 2) lakeihin, joita oli noudatettava kadettikoulussa sekä sen ulkopuolella, 3) lakeihin, jotka koskivat sisäistä elämää kadettikoulussa ja 4) lakeihin, jotka koskivat elämää kadettikoulun ulkopuolella. Kadettien pitkälle viety itsehallinto synnytti myös ikäviä piirteitä. Näistä kiusallisista oli pennalismi, joka joskus sai simputuksen luonteen. Toverikunnan lakeja uudistettiin useita kertoja vuosien kuluessa.³¹

Säätyrajoituksen poistaminen vuonna 1865 merkitsi suomalaisille nuorukaisille uusia mahdollisuuksia päästä upseerin uralle³². Kun yleinen asevelvollisuuslaki vuonna 1878 tuli voimaan, tarvittiin suomalaisiin joukko-osastoihin suomalaisia upseereja. Tällöin syntynyt upseeripula ratkaistiin lieventämällä pääsyvaatimuksia upseerin uralle. Helmikuun manifesti ja sitä seuranneet voimakkaat venäläistämistoimet lakkauttivat Haminan kadettikoulun vuonna 1903.³³

C. Vimpelin kurssi

Kesällä 1917 laati eversti Nikolai Mexmontan Tukholmassa muutamien ruotsalaisten upseerien kanssa suunnitelman, jonka tarkoituksena oli aikaansaada armeija Suomeen. Tässä Sotilaskomitealle laaditussa suunnitelmassa arvioitiin perustettavan armeijan upseeritarpeeksi alkuvaiheessa 1065 upseeria. Kun laskettiin Suomen vanhan väen upseerit ja Saksassa jääkärikoulutuksen yhteydessä upseerikoulutuksen saaneet, todettiin tarve upseerikoulutuksen käynnistämiseen.³⁴

Vimpelin kurssi alkoi 28.12.1917 entisen Haminan kadetin, kenraalimajuri Paul von Gerichin johtamana. Kouluttajina

kurssilla oli 14 kotimaahan palannutta jääkäriä. Huolimatta voimakkaasta välillisestä saksalaisvaikutuksesta, käynnistyi upseerikoulutus suomalaisessa hengessä. Haminan kadetit apunaan jääkärit jatkoivat upseerikoulutuksessa Haminan kadettikoulun aikaisia perinteitä.

D. Vapaussodan jälkeiset upseerikurssit

Vapaussodan päätyttyä Suomen armeijaa ryhdyttiin saattamaan rauhanaikaiselle kannalle sotaan osallistuneiden saksalaisten upseereiden avustuksella. Armeijassa ilmeni pulaa päällystöstä, mikä päätettiin poistaa heti sodan päätyttyä lyhyillä kursseilla. Saksalaisten avustuksella perustettiin 1918 kesän ja syksyn aikana seuraavia kursseja: Haminaan Jalkaväen taistelukoulu, Lappeenrantaan tykistökoulu ja Viipuriin Markovillan upseerikokelaskurssi³⁵. Kaikkien näiden kurssien kesto aika oli noin kolme kuukautta. Kurssit oli suunniteltu tilapäisratkaisuiksi upseeri- puutteen poistamiseksi. Miltei kaikki aktiivipalvelukseen jääneet upseerit, jotka kävivät jonkun näistä kursseista, täydensivät koulutustaan myöhemmin kadettikoulussa.

Mainittujen kurssien puutteet tiedostaen ryhdyttiin suunnittelemaan upseereiksi aikovia varten täysipainoisempaa koulutusta. Nämäkin suunnitelmat tehtiin yhteistyössä saksalaisten kanssa. Syyskuussa 1918 Haminan Jalkaväen taistelukoulun jatkoksi perustettiin Fahnenjunkerkurssi. Kursin piti kestää 4-6 kuukautta, jonka jälkeen osanottajat oli tarkoitus lähettää Saksaan täydentämään upseerikasvatustaan. Kestettyään kolme kuukautta Fahnenjunkerkurssi keskeytettiin Saksan kärsittyä lopullisen tappion maailmansodassa.³⁶

E. Suomen kadettikoulu

Valtionhoitaja Mannerheimin toimeksiannosta perustettiin

Suomen kadettikoulu uudelleen vuonna 1919. Upseerikoulutuksen suunnittelu ja toteutus uskottiin Haminassa ja Venäjällä oppinsa saaneille upseereille. Nämä olivat paljon pidemmälle koulutettuja, vanhempia ja kokeneempia kuin jääkäriupseerit. Koulun johtajisto ja opettajisto muodostettiin etupäässä entisistä Haminan kadeteista, joista useat olivat ylenneet korkeisiin sotilasarvoihin. He edustivat isällistä, humanista ja sotilaan kunniaa korkealla pitäviä piirteitä. Oppilaiksi otettiin keskeytyneen Fahrenjunkerkurssin osanottajat, toistakymmentä Markovillan upseerikokelaskurssin ja Lappeenrannan tykistöskoulun entistä oppilasta sekä joitakin oppilaita kurssien ulkopuolelta.³⁷ 1.kadettikurssin alussa oli havaittavissa luonnollisia hankauksia kadettien kesken, johtuen erilaisista peruskoulutustaustoista. Henki muotoutui kuitenkin kurssin kuluessa hyväksi ja kurssi sai lempinimen "Uranuurtajakurssi"³⁸. Kadettikoulu toimi vuoteen 1923 Arkadiankadulla, josta se Munkkiniemen kautta siirtyi vuonna 1940 nykyiselle paikalleen Santahaminaan.

2 Kadettikoulun perinteiden kehittyminen

Suomalaisen upseerikoulutuksen perinteiden juuret ulottuvat Haapaniemen kadettikouluun, josta perinteet siirtyivät Haminan kadettikoulun kautta itsenäisen Suomen kadettikouluun. Perinteet on nähty tärkeinä upseerikunnan yhteenkuuluvuuden, ammattitilpeyden ja arvomaailman luojina. Ajan henki ja yhteiskunnassa vallinneet olosuhteet ovat muovanneet perinteitä historian saatossa.

1.kadettikurssi loi perinnemenoksi pyövelin puhuttelun, pässinäksiisin ja simppujen kasteen³⁹. Nämä perinnemenot kehittyivät niin, että huonoimmat perinteistä karsiutuivat pois ja parhaita kehitettiin edelleen. 5.kadettikurssilla perinnemenoksi olivat vakiintuneet ensiyö, simppujen kaste ja kadettilupa. Tähän mennessä oli syntynyt myös selkeä arvojärjestelmä eri kadettikurssien välille. Vanhemman

kadetin velvollisuus ja oikeus kouluttaa nuorempaa kadettia oli luonnollinen.

Kadettikurssilla 17 perinnemenot jalostuivat niin, että simppukasteeseen liittyivät kasteen lisäksi kastehymni, katkera kalkki, nimitys nuoremmaksi kadetiksi ja kadettilupauksen antaminen. Kasteviikon lauantaina järjestettiin sarkatanssiaiset, joissa nuorimman kurssin oli viimeisen kerran pakko julkisuudessa esiintyä valtion sarkapuvuissa.⁴⁰ Perinnemenot säilyivät 17.kadettikurssin kaltaisina aina kadettikurssille 32. Kadettien keskinäinen kasvatus-työ ja perinnemenot synnyttivät positiivisen kasvatuksen lisäksi myös pennalismia, joka ilmeni nuorimpiin kadetteihin kohdistuvana henkisenä ja ruumiillisena simputuksena⁴¹.

1950-luvun alussa koulun johto puuttui vanhempien kadettien "kasvatustyöhön" poistaen lukuisia aikojen kuluessa syntyneitä "epävirallisia perinteitä". Kadettikurssilta 41 alkaen vanhemmat kadetit vastasivat ainoastaan siitä, että nuoremmat oppivat alkeet herrasmiehen käytöstavoista. Perinteitä ei kuitenkaan haluttu täysin poistaa ja 1957 kadettikoulun johtajan määräyksestä perustettiin toimikunta määrittelemään ja viitoittamaan kadettikoulun perinteitä.⁴² Toimikunta pyrki noudattamaan Haapaniemen ja Haminan kadettikoulujen perinnelinjaa soveltaen perinteet olemassaoleviin olosuhteisiin hyödyntämällä sodissa saatuja kokemuksia.

1960-luvun alussa kadettikunta sai uuden opetus- ja kasvatustajajärjestelmän. Vanhempien kadettien velvoite kasvattaa nuorempien asenteita poistettiin. Tavoitteena oli suunnata kadettien keskinäiset kasvatusintressit ensisijaisesti harrastustoimintaan. Näillä toimin pennalismia saatiin vähennettyä, mutta simputus tietyissä muodoissa jäi henkiin. Perinnemenosta virallistettiin ensiyö, kaste ja kadettilupauksen antaminen⁴³. Perinnemenojen säilyttämiseksi koottiin tiedot perinteistä Perinteiden kirjaan. 1980-lu-

vulla perinnetoimintaa vaalittiin Perinteiden kirjan hengessä. Perinnetilaisuuksiksi, jotka ovat voimassa nytkin, muotoutuivat ensiyö, kasteyö, ikäpresidentin kaste, vahdin vaihto, puurojuhla, vuosijuhla, sarkajuhla ja nimityspäivän eri tilaisuudet. Päävastuu perinnetilaisuuksien toteuttamisessa ja perinteiden tuntemisessa on annettu Kadettioppilaskunnan valitsemalle perinnehenkilöstölle.⁴⁴ Vaikka "epävirallisia" kadettikurssien välisiä kasvatustilaisuuksia on poistettu johdonmukaisesti, ovat tietyt penalismiin vivahtavat tavat säilyneet kadettien keskuudessa.

3 Johtopäätöksiä

Suomalaisen upseerikoulutuksen perinteet ulottuvat yli 200 vuoden taakse Sprengtportenin Haapaniemeen. Perinteet ovat eläneet pitkiä aikoja, monien niistä muuntuessa ja jalostuessa. Perinteiksi kelpaamattomat tavat ovat pääosin karsiutuneet pois.

Historia ja perinteet ovat upseerikoulutuksen ja upseerina olemisen alkulähteitä. Upseerin etiikkakäsityksen muovajina niitä on vaikea konkreettisesti havaita, mutta kieltämällä historian ja perinteiden merkityksen jää upseeri eettisine käsityksineen epävakaa pohjalle.

2.2.2 Eettisten käsitysten taustana olevat yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät

1 Yksilölliset tekijät

A. Koti ja koulu

Koti, koulu ja työmaailma muodostavat ne kehykset, joissa kasvatusta ihmiseen kohdistuu. Kodin perinteet, poliittinen ajattelu ja uskonnolliset sekä vakaumukselliset periaat-

teet siirtyvät nuoreen ihmiseen kodin kasvatuksen yhteydessä ja luovat usein pysyvän ja jatkuvan perustan ihmisen ajattelulle ja toiminnalle. Kodin kasvatuksen luomat arvot, normit sekä moraalii- ja etiikkakäsitykset ovat korvaamaton perusta yksilön ajattelulle ja toiminnalle. Koulu jalostaa ja vahvistaa kotona opittuja käsityksiä sekä laajentaa yksilön maailmankatsomusta ja antaa yksilölle uusia herätteitä ja virikkeitä.⁴⁵

Upseerin uralle hakeutuneiden kotitausta on liki läpileikkaus yhteiskunnasta. Mikään sosiaaliluokka ei ole merkittävästi muita suuremmin edustettuna. Upseerin uralla palvelevat ovat muutamia poikkeuksia lukuunottamatta ylioppilaita. Hakeutuessaan upseerin uralle on hakeutujilla takanaan omaisten ja ystävien hyväksyntä ja tuki.⁴⁶

B. Henkilökohtaiset odotukset

Juhani Sinivuo (vuonna 1974) on tutkinut kadettikurssien 60 ja 61 ja Kimmo Koskinen (vuonna 1991) kadettikurssin 78 motivaatiota ja uralle hakeutumista. Sinivuon ja Koskisen tutkimustulosten mukaan uravalintaan eniten vaikuttavia tekijöitä ovat sotilasuran mielenkiintoisuus, sen antama mahdollisuus ylläpitää fyysistä kuntoa, mahdollisuus vuorovaikutukseen ihmisten kanssa ja alhaiset opiskelukustannukset. Aatteelliset tekijät eivät uralle hakeuduttaessa ole kovin merkittäviä. Jonkin verran yllättäväksi tutkijat kokevat sen, että taloudellisille ja sosiaalisille eduille ei anneta kovin suurta painoa uravalinnan yhteydessä.⁴⁷

C. Yksityiset elämänolosuhteet

Kokonaisvaltainen upseerin ammatti ja upseeria ympäröivät sosiaaliset tekijät synnyttävät aika ajoin ristiriitallanteita, joissa upseeri joutuu tekemään kipeitäkin ratkaisuja. Näitä sosiaalisia tekijöitä ovat muun muassa per-

he, lasten kasvatus ja koulunkäynti, vaimo ja vaimon työpaikka, asunto, palveluspaikkakunta, perheen taloudellinen tilanne, harrastukset ja sukulaissuhteet. Ongelmat ja murheet näissä asioissa, etenkin jos ratkaisujen löytyminen osoittautuu vaikeaksi, muuttavat ja muovaavat yksittäisen ihmisen ajattelua, arvoja ja elämänkatsomusta tapahtumien saatossa.⁴⁸

D. Työtehtävät ja kokemus

Upseerinuralle ovat ominaisia tehtävien laadun suuret muutokset uran eri vaiheissa. Uran alkuvaiheessa pääosa upseereista palvelee rauhan ajan perusyksikössä joukkueenjohtaja- ja päällikkötehtävissä. Useimmat upseereista toimivat uran jossakin vaiheessa opettajatehtävissä ja lähes jokainen työskentelee ennemmin tai myöhemmin esikuntatehtävissä.

Työskentely-ympäristöt, joissa upseerit vaikuttavat ovat moninaiset. Lisäksi sama työskentely-ympäristö sisältää lukuisan määrän eriasteisia ja -luonteisia tehtäviä. Palvelusvuosien määrä, sotilasarvo, koulutustaso ja henkilökohtaiset ominaisuudet ja halut ohjaavat upseerin sijoitumista eri tehtäviin. Upseerin kulloinenkin tehtävä suuntaa ja ohjaa hänen ajatteluaan. Elämäkokemuksen lisääntymisen ja työtehtävien vaihtumisen myötä kyky hahmottaa kokonaisuuksia paranee. Tämä suuntaa ja kehittää upseerin eettistä ajattelua.⁴⁹

2 Yhteiskunnalliset tekijät

A. Juridiset perusteet

a. Hallitusmuoto

Armeijan ja upseerin ammatin oikeutus syntyy yhteiskunnan turvallisuustarpeiden pohjalta⁵⁰. Yhteiskunta normittaa ja

ohjaa upseerin tehtävän suoritusta lukuisilla lailla ja asetuksilla. Ylimpänä perustana on vuoden 1919 hallitusmuoto, joka määrittää virkamiehen velvollisuuden noudattaa lakia.

b. Valtion virkamieslaki

Valtion virkamieslaki vuodelta 1988 määrittelee virkasuhteen, virkamiehen kohtelun, viranomaisen yleiset velvollisuudet, kurinpitomenettelyn ja vahingonkorvausvastuun. Virkamiehen yleisiksi velvollisuuksiksi määritellään virantoimitusvelvollisuus, lahjontakielto, järjestäytymisrajoitus, sivutoimikielto ja asumisvelvollisuus.⁵¹

c. Rikoslaki

Rikoslaki määrittelee 40 luvussa virkarikokset ja 45 luvussa sotilasrikokset. Virkarikoksista upseeria koskevat erityisesti salassapitorikos, asiakirjan luvaton paljastaminen, virka-aseman väärinkäyttö ja virkavelvollisuuden rikkominen. Rikoslain 40 luvussa kriminalisoidaan Valtion virkamieslain 5 luvun virkamiehen yleiset velvollisuudet.

Sotilasrikoksista rikoslain 45 luku määrittelee esimiesrikkoksen, palvelusrikkoksen, salahankkeen vaarallisen sotarikoksen tekemiseksi, päihtymyksen palveluksessa, sotilaan sopimattoman käytöksen ja luvattoman poliittisen toiminnan⁵². Rikoslain 45 luvun 15 pykälä antaa sotaväen ohjesäännöille juridisesti merkittävän luonteen⁵³.

d. Laki Puolustusvoimista

Virkamiehen kirjallinen vakuutus, asioiden salassapito ja luottamuksellisuus määritellään laissa Puolustusvoimista. Vaitiolovelvollisuus ulotetaan koskemaan myös sitä aikaa,

jolloin asianomainen on eronnut Puolustusvoimien palveluksesta.⁵⁴

e. Laki kunniatuomioistuimista

Perustuslain säätämisjärjestyksessä annettiin vuonna 1919 laki sotaväen kunniatuomioistuimista. Kunnituomioistuimen asettavat pääesikunta, kunkin sotilasläänin esikunta sekä merivoimien ja ilmavoimien esikunnat. Kunnianeuvoston asettavat pääesikunta, sotilaslääniin esikunnat, merivoimien esikunta, ilmavoimien esikunta, prikaatit ja joukko-osastot, Maanpuolustuskorkeakoulu, Merisotakoulu, Ilmasotakoulu ja Reserviupseerikoulu. Kunnituomioistuimen ja -neuvoston toimivalta ulottuu upseerin viroissa palveleviin, joiden joukosta myös jäsenet valitaan.⁵⁵

Kunnituomioistuimen tehtävänä on rangaista upseereita teoista, jotka ovat omiaan vähentämään kunnioitusta upseeristoa kohtaan. Tällaisia tekoja ovat sopimaton esiintyminen alemmassa virka-asemassa olevaa kohtaan, juopottelu, uhkapelin harjoittaminen, pahennusta herättävä epäsiiveellinen elämä, vilpillisyys raha-asioissa ja seurusteleminen henkilöiden kanssa joilla on epäilyttävä maine. Myös röyhkeä tai muuten sopimaton käyttäytyminen yleisillä paikoilla tai muita kansalaisia kohtaan on rangaistavaa. Kunnianeuvoston tehtävänä on neuvoa upseeriston yksityisiä jäseniä, ettei upseeri hairahdu tekoihin, jotka kunnituomioistuimissa näkee rangaistaviksi.⁵⁶

Laki kunniatuomioistuimista on osin vanhentunut. Siinä on havaittu ristiriitaisuuksia virkamieslakiin. Kesäkuussa 1993 hallitus antoi eduskunnalle esityksen kunniatuomioistuinlain kumoamisesta.⁵⁷

f. Sodan oikeussäännöt

Sodan oikeussäännöillä tarkoitetaan niitä kansainvälisen oikeuden säännöksiä, jotka säätelevät sotaa ja rajoittavat sen vaikutuksia eri väestöryhmiin. Kysymys on niistä kansainvälisen oikeuden normeista, joihin Suomi on sitoutunut ja joilla pyritään määrittelemään sodankäynnin lait ja tavat. Jotta kukaan ei voisi väittää rikkoneensa sodan oikeussääntöjä tietämättömyydestä, sisältyy Geneven vuoden 1949 sopimukseen ja lisäpöytäkirjoihin koulutusvelvoite. Koulutusvelvoitteella määritetään, että sopimuspuolten sotilaspäällystön on tehtävä tunnetuksi sodan oikeussäännöt sotilaskoulutuksessa rauhan ja sodan aikana.⁵⁸

B. Yhteiskunnan taholta kohdistuvat odotukset

Yhteiskunnan suhtautuminen armeijaan ja sen upseeristoon on poikkeuksellisen mielenkiintoinen kokonaisuus. Kansalaisille suunnatuissa mielipidemittauksissa suomalaisten maanpuolustustahto on kansainvälisen mittapuun mukaan huippuluokkaa, mutta maanpuolustukseen suunnattavat taloudelliset voimavarat ovat suhteellisesti yhdet pienimmistä maapallolla.⁵⁹

Yksityisten kansalaisten käsitykset ja tietämys upseerin ammatista perustuvat pääosin varusmiespalveluksen kautta saatuihin kokemuksiin sekä perinteisiin käsityksiin upseerin ammatista. Taloustutkimuksen vuonna 1988 Upseeriliiton toimeksiantamana tekemä tutkimus osoittaa, etteivät yksityiset kansalaiset tunne upseerin ammattia ja sen tehtäväkenttää.⁶⁰ Vaikkeivat kansalaiset osaa arvottaa, mitä upseerit tekevät, ovat kansalaisten odotusarvot upseeristoa kohtaan selvät. Esimerkillisyys, suoraselkäisyys, luotettavuus, vastuuntuntoisuus ja päätöksentekokyvykyys hyvien käytöstapojen ohella mielletään luonnollisiksi upseeriominaisuuksiksi.⁶¹

C. Muut tekijät

Muun muassa maailmanpoliittinen tilanne, puolustuspoliittiset suurhankinnat ja vaalit muovaavat julkisen sanan, tiedotusvälineiden ja poliittisten päättäjien kannanottoja armeijaa ja sen upseeristoa kohtaan. Joissakin tapauksissa hyvinkin pienet ja kokonaisuuden kannalta vähämerkityksiset asiat saavat runsaasti julkisuutta. Paikoin epälooginen asioiden julkisuusarvo ja sensaatiomainen asioiden esittämistapa on kasvattanut ainakin osassa upseeristoa puolustuksellisen asenteen julkisuutta kohtaan.

3 Johtopäätöksiä

Koti kasvattajana, arvojen ja normien juurruttajana sekä moraali- ja etiikkakäsitysten muovaajana on tärkeässä asemassa. Koulu vahvistaa kodin oppeja ja avaa silmiä uusille asioille ja ajatuksille.

Upseerin uralle hakeudutaan vilpittömin mielin usein melko tietämättöminä siitä mitä ammatti mukanaan tuo. Kadettien luottamus puolustusvoimia ja yhteiskuntaa kohtaan työnantajana on suuri.

Monet sosiaaliset tekijät, etenkin vaikeudet niissä, muovaavat upseerin ajattelua uran eri vaiheissa. Työtehtävien moninaisuus avaa upseerin "silmiä" koko palvelusuran ajan ja lisääntyvä tieto ja näkemys asiakokonaisuuksista eivät voi olla vaikuttamatta upseerin ajatteluun.

Yhteiskunta on ohjeistanut upseeristolle selkeät toimintarajat lakien muodossa. Lait antavat upseeriston toiminnalle perustan. Upseerin tehtävien hoito on harvoin vaatinut lakeihin tukeutumista.

Yleisellä tasolla kansalaisten keskuudessa upseerin ammatti on yksi tunnetuimmista, mutta todellinen tietämys up-

seerin ammatin sisällöstä on hyvin vähäinen. Kansalaisten odotusarvot upseeristoa kohtaan ovat suuret.

2.2.3 Upseerien eettisiin käsityksiin vaikuttavat ammattikunnan sisäiset tekijät

1 Valintaperusteet upseerin peruskoulutukseen

Upseerin ammattikunnan itsenäisyyden ja kehittymisen yksi tärkeimmistä edellytyksistä on, että upseerit itse saavat rekrytoida, valita ja kouluttaa oman henkilöstönsä. Yleisinä pääsyaatimuksina upseerikoulutukseen hakijalta edellytetään, että hän on koulutukseen hakeutuessaan

- 1) suorittanut ylioppilastutkinnon tai saanut vastaavan koulutuksen ulkomailla niin kuin siitä erikseen säädetään tai suorittanut opistoasteen tutkinnon
- 2) saanut reservin upseerin koulutuksen
- 3) henkisen ja fyysisen kuntonsa ja terveytensä sekä elämäntapojensa puolesta upseerin ammattiin sopiva
- 4) enintään 25 vuotias
- 5) suorittanut hyväksytysti pääesikunnan määräämät soveltuvuustestit ja kokeet

Lisäksi opiskelijaksi perustutkinto-osastoon voidaan hyväksyä edellä 1 momentin 3-5 kohtien vaatimukset täyttävä opistoupseerin tutkinnon tai toimiupseerin ylemmän virkatutkinnon suorittanut hakija. Terveystilasta hakijalta edellytetään palveluskelpoisuusluokkaa A. Erityisistä syistä voidaan 1 momentin 4 kohdan tarkoittamasta ikärajasta poiketa.⁶²

Pääsyaatimusten kohdat 1-4 ovat muodollisesti helposti tarkastettavissa. Kohdan 5 testaus tapahtuu tällä hetkellä

Sotilaspsykologian laitoksen 20 testillä, joilla tutkitaan seuraavia ominaisuuksia: kielellistä lahjakkuutta, loogista päättelykykyä, lukiotason matematiikan suoritustasoa, näkö- ja kuulomuistia, teknistä lahjakkuutta ja tietoutta, sotilaselämän tietomäärää, yleistietoutta, keskittymiskykyä häiriön alaisena, motivaation rakennetta, realismisuutta, johtajataipumuksia, luonteen ja tunne-elämän yleisrakennetta sekä mahdollisia psyykkisiä häiriöitä.⁶³

Testauksen tavoitteena on muodostaa kunkin yksilön persoonallisuudesta kokonaiskuva. Erityisesti selvitetään niitä ominaisuuksia, joita tarvitaan johtaja-, kouluttaja- ja kasvattajatehtävissä. Yhtenä tärkeimmistä ominaisuuksista kartoitetaan kykyä työskennellä jatkuvan henkisen paineen alaisena. Sotilasjohtajalta vaadittavat ominaisuudet on kartoitettu sotaväen ohjesääntöjen johtajalle asettamien vaatimusten perusteella. Testin perimmäinen tarkoitus on karsia pois upseerin ammattiin sopimattomat hakijat. Karsivia tekijöitä ovat selvät ja vakavat psyykkiset häiriöt, vajavainen paineensietokyky, sopeutumisvaikeudet sekä usean johtajalta vaadittavan perusominaisuuden puuttuminen.⁶⁴

Ennen upseerinuralle hakemista on hakija karsittu useita kertoja: ylioppilastutkinnossa, useissa lääkärintarkastuksissa, aliupseeri- ja reservinupseerivalinnoissa. Aliupseeri- ja reservinupseerivalinnoissa arvotetaan ja käytetään hyvin pitkälle samoja soveltuvuusperusteita kuin upseerivalinnoissa. Lopputuloksena upseerinuralle saadaan fyysisiltä ominaisuuksiltaan, kyvyiltään ja perustiedoiltaan varsin homogeeninen joukko, joka etenkin upseerin ammattieettiseltä ajattelultaan on hyvin heterogeeninen.⁶⁵

2 Etiikan opetus upseerikoulutuksessa

Upseerikoulutuksen yleisenä päämääränä on tuottaa sekä yleis- että sotilasammattillisilta tiedoiltaan ja taidoiltaan sekä asenteiltaan pätevää upseeristoa puolustusvoi-

mien rauhan ja sodan ajan tehtäviin.⁶⁶ Koulutus jaksottuu perustutkintoon ja jatkotutkintoon. Näiden ohella järjestetään täydennyskoulutusta.⁶⁷

Etiikka omana erillisenä oppiaineena ei sisälly upseerikoulutuksen opetussuunnitelmaan. Tästä huolimatta annetaan upseerin peruskoulutuksen yhteydessä sotilaspastorin toimesta kahdeksan tunnin etiikan opetusjakso.⁶⁸ Tämän lisäksi osana johtamistaitoa, koulutustaitoa, kasvatustiedettä, sotahistoriaa ja tutkijakoulutusta on etiikkaan liittyvää opetusta. Opetus ei kohdennu kaikille samanlaisena, vaan koulutustilanne, oppilaan persoona, olosuhteet ja opettajan näkemys suuntaavat ja ohjaavat etiikan opettamista.⁶⁹

Sotaväen monissa ohjesäännöissä ja oppaissa kuten esimerkiksi Yleisessä palvelusohjesäännössä, Jalkaväen taisteluohjesäännössä, Prikaatin taisteluohteessa ja Kouluttajan oppaassa annetaan vaatimuksia ja perusteita johtajatehtäviä ajatellen. Näiden oppaiden pitkäjänteinen opiskelu, soveltaminen käytäntöön, käytännössä saadut tulokset ja kokemukset muokkaavat jokaisen johtamis- ja ihmisajattelua kullekin persoonalle ominaisella tavalla.⁷⁰

Epävirallista etiikan opetusta tapahtuu virallistettujen ja epävirallisten perinteiden muodossa kuten luvussa 2 on todettu. Lisäksi opiskelija- ja upseeriyhteisö sosiaalisena yhteisönä muovaa ja ohjaa sisäisellä toiminnallaan yksilöidensä eettistä ajattelua⁷¹.

3 Eettiset lupaukset

A. Sotilasvala ja sotilasvakuutus

Upseerin virkauraa ajatellen ensimmäinen lupaus on jo varusmiespalvelusaikana annettava sotilasvala tai -vakuutus. Sotilasvalan tai -vakuutuksen antaja lupautuu olemaan luotettava, uskollinen ja rehellinen. Hän lupaa tehdä par-

haansa ja puolustaa isänmaataan eikä jätä omaa joukkoaan missään tilanteessa. Hän lupaa täyttää tehtävänsä, käyttäytyä kunnollisesti ja miehekkäästi sekä noudattaa lakia ja säilyttää palvelussalaisuudet. Hän lupaa olla tovereitaan kohtaan suora ja auttavainen sekä täyttää palvelusvelvollisuutensa. Jos hänet asetetaan esimiesasemaan, hän lupaa olla oikeudenmukainen, alaisistaan huolehtivainen ja esimerkillinen.⁷² Sotilasvalan ja sotilasvakuutuksen kaavat on esitetty liitteessä 6.

B. Kadettilupaus

Kadettikoulun kasteyön perinteeseen kuuluu katkeran kalkin juonnin jälkeen kadettilupauksen antaminen. Siinä lupauksen tekijä lupaa uskollisuuden, miehuuden, kunnian ja toveruuden nimissä antaa elämänsä Isänmaalle. Lisäksi hän lupaa pyrkiä ajatuksissaan ja teoissaan yleviin ja jaloihin päämääriin. Hän lupautuu myös olemaan ahkera ja rohkea kaikissa tilanteissa.⁷³ Kadettilupaus on esitetty liitteessä 7.

C. Virkavala ja virkavakuutus

Upseeriksi nimittämiseen liittyen vannotaan Presidentin nimityspuheen jälkeen virkavala. Virkavalassa upseeri lupautuu olemaan uskollinen, tottelevainen ja lainkuulias. Hän lupaa puolustaa maataan ja olla ahkera, puolueeton, solidaarinen ja velvollisuudentuntoinen. Hän lupaa myös säilyttää hänelle uskotut salaisuudet.⁷⁴ Virkavala ja kirjallinen vakuutus on esitetty liitteessä 8.

4 Joukko-osastot, Kadettikunta ja Upseeriliitto

Nuoren upseerin ensimmäinen palveluspaikka on pääsääntöisesti varusmieskoulutusta antava joukko-osasto. Joukko-

osastojen perinteisiin kuuluu muun muassa uusien upseerien vastaanottotilaisuus, jossa vanhempi upseerikunta tutustuu tulokkaaseen ja kertoo hänelle joukko-osaston perinteistä ja upseerikunnan tavoista. Joukko-osaston ja upseerikunnan arvot, normit, asenteet ja perinteet juurrutetaan vanhempien upseerien toimesta nuorempiin palvelustehtävissä ja upseerikunnan eri tilaisuuksissa.

Kadettikunta on upseerien aatteellinen maanpuolustusjärjestö. Sen toiminnan päämääränä on upseeriston yhteenkuuluvuuden tunteen lujittaminen, kansalaisten maanpuolustustahdon kohottaminen ja yhteistoiminta muiden maanpuolustusjärjestöjen sekä puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kanssa.⁷⁵

Upseeriliitto on akavalainen ammattijärjestö, jonka tärkeimmät tehtävät ovat jäsenistön edun valvonta palkkauksen, koulutuksen, sosiaali- ja yhteiskunnallisten asioiden alueilla. Palveluksessa olevien upseerien järjestäytymisaste on 94 %.⁷⁶

5 Johtopäätöksiä

Upseerinuralle hakeutuvat ovat monen karsinnan läpikäyneitä ja upseerikoulutukseen valittavat ovat kyvyiltään, fyysisiltä ominaisuuksiltaan ja perustiedoiltaan varsin homogeeninen joukko. Ammattieettisiltä näkemyksiltään upseerikoulutukseen valittavat ovat ymmärrettävästi heterogeeninen joukko, jonka sisäiset odotusarvot poikkeavat toisistaan.

Psykologisin testein pyritään hakemaan valittavilta niitä positiivisia piirteitä, jotka ovat eduksi upseerin ammatissa uran eri vaiheissa. Käytännössä testeillä kuitenkin karsitaan alalle sopimattomat hakijat.

Uudistuvassa upseerikoulutuksessa on perus- ja jatkotutkintovaiheet. Kummankaan tutkinnon opetussuunnitelmiin ei suoranaisesti sisälly etiikan opetusta. Upseerien eettistä ajattelua kehitetään kuitenkin koulutuksen kuluessa lähinnä muuta koulutusta täydentävällä yksilöllisellä etiikkaopetuksella. Viralliset ja epäviralliset perinteet yhdessä koulutukseen osallistuvien sosiaalisten ryhmien kanssa muovaavat koulutukseen osallistuvien yksilöiden etiikkakäsityksiä.

Eettisillä lupauksilla, joita annetaan sotilas- ja upseerikoulutuksen eri vaiheissa, ei ole juridista perustaa. Eettiset lupaukset korostavat kuitenkin selkeästi niitä hyveitä, jotka upseerin on omattava. Eettiset lupaukset on puettu kieliassultaan vanhaan ja juhlavaan muotoon ja vaarana onkin, että lupausten antajat eivät täysin sisäistä antamaansa lupausta.

Upseerin etiikkakäsityksen muovaaminen jatkuu upseeriksi valmistumisen jälkeen vanhempien upseerien ja palvelustoverien toimesta. Upseerit ovat erottaneet aatteellisten ja ammatillisten asioiden hoitamisen kahden eri järjestön tehtäviksi. Kadettikunta vastaa aatteellisesta maanpuolustustyöstä ja Upseeriliitto keskittyy upseerien ammatillisten etujen ajamiseen. Järjestely on osoittautunut aikojen kuluessa onnistuneeksi.

3 UPSEERISTON EETTISIÄ KÄSITYKSIÄ

3.1 Tutkimuksen perusteita

3.1.1 Lähtökohta ja tavoitteet

Upseerien eettisistä käsityksistä on kirjoitettu joukko lyhyehköjä mielipideartikkeleita. Perustavaa tutkimusta upseeriston etiikasta ei ole tehty. Tämän luvun tutkimustyössä selvitetään arvososiologisen tarkastelutavan poh-

jalta nykyhetken upseeriston eettisiä käsityksiä. Tutkimuksella haetaan vastausta siihen, tarvitsevatko upseerit kirjalliseen muotoon laaditut eettiset säännöt.

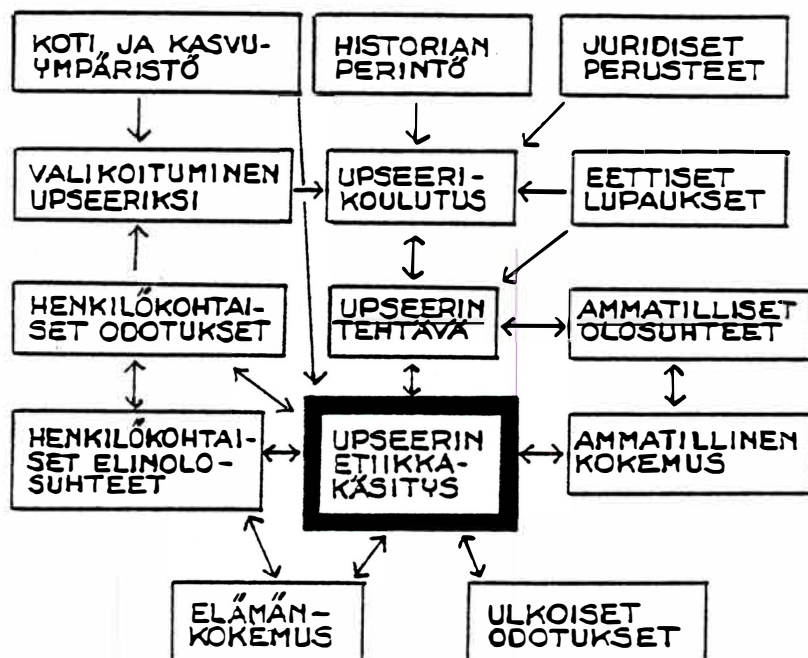
3.1.2 Tutkimusongelmat ja tutkimusasetelma

Päätutkimusongelma on seuraava:

Onko olemassa ydinkohdiltaan yhtenäinen upseerieettinen näkemys ja jos on, niin pysyykö se samanlaisena läpi upseeriuran vai onko siinä havaittavissa muutoksia ja jos on, niin millaisia?

Tutkimuksen alakysymyksiä ovat:

- 1) Millaisiin osa-alueisiin tai ulottuvuuksiin upseerien eettiset käsitykset jakautuvat?
- 2) Onko olemassa sellaisia eettisiä kysymyksiä, joissa upseerien käsitykset poikkeavat oleellisesti toisistaan?
- 3) Onko eri ikäisten ja arvoisten upseerien eettisissä käsityksissä eroja?

Kuvio 1. Tutkimusasetelma

3.1.3 Tutkimusaineiston analysointitapa

Empiirisen aineiston suhteen kyseessä on kuvaileva ja vertaileva kyselymenetelmää käyttävä survey-tutkimus. Upseeriston eettisiä käsityksiä muovaavan ajattelun löytämiseksi käytettiin kyselyaineiston analysoimiseen faktorianaalyyseja. Puolustusvoimien yleisvastauslomakkeella kerättyjen vastausten optinen luku ja tietokoneajot suoritettiin Puolustusvoimien Koulutuksen kehittämiskeskuksen tutkimusosastossa. Tietokoneanalyysissa käytettiin SAS-tilastoohjelmistoa. Tutkimustulokset ja niiden esittely rakentuvat suurelta osin faktorianalyysin tulosten, prosenttijakaumien ja ryhmäerotestien pohjalle.

Faktorianalyysia analyysimenetelmänä on kritisoitu muun muassa siitä, ettei se sovellu erityisen hyvin kausaalisesti eritasoisten muuttujien käsittelyyn. Tässä tutkimuksessa faktorianalyysi soveltuu kuitenkin käytettäväksi poikkeuksellisen hyvin, koska eettisiä käsityksiä voitaneen pitää kausaalisesti samantasoisina.

3.1.4 Tutkimuksen toteutus

A. Kyselylomakkeen laatiminen

Upseeristolle kohdistettu kyselylomake laadittiin tutkimusasetelman pohjalta siten, että tietoa saatiin muun muassa seuraavista asioista:

- kodin ja koulun vaikutuksista eettisiin käsityksiin
- uskonnon yksilöllisyydestä ja tarpeellisuudesta
- upseerin ammatin ja roolin mieltämisestä
- upseeriperinteistä
- sodan laillisuudesta ja oikeutuksesta
- tehtävän ja käskyn täyttämisestä
- sodan oikeussääntöjen tuntemuksesta ja arvostuksesta

- upseeristoa ohjaavien sääntöjen merkittävydestä
- lojaalisuuden ja solidaarisuuden olemassaolosta
- esimerkin, vastuuntunnon, ahkeruuden ja rohkeuden olemassaolosta
- oikeudenmukaisuuden ja luotettavuuden ulottuvuudesta
- epäitsekkyiden ja kunnianhimon vastakkaisuudesta
- uratavoitteista ja uskosta sotilasjärjestelmään
- edun tavoittelusta ja edunvalvonnan oikeutuksesta
- epäsideellisen elämän ja lahjusten mieltämisestä
- yksilöllisten virheiden tiedostamisesta ja
- etiikan tarpeellisuudesta.

Kysymykset jaettiin taustamuuttujiin ja eettisiä käsityksiä koskeviin väittämiin. Taustamuuttujia oli 12 ja väittämiä 100. Taustamuuttujilla selvitettiin vastaajan siviilisääty, ikä, kasvuympäristö, kasvupaikkakunta, vanhempien sosiaaliryhmä, isän mahdollinen sotilasammatti, uskonnollinen vakaumus, sotilasarvo, sotilaskoulutus, palvelusvuosien määrä, nykyinen palveluspaikka ja suoranaisten alaisien määrä. Kyselylomake on esitetty liitteessä 9.

Kyselylomaketta laadittaessa huomioitiin vastaajien ammatillinen homogeenisuus ja etenkin elämäkokemuksellinen heterogeenisuus. Väittämät muotoiltiin mahdollisimman pelkistetyiksi ja lyhyiksi. Vastaajien eläytymistä ja syvennymistä väittämiin pyrittiin lisäämään kymmenen esimerkin avulla. Testauksen luotettavuutta parannettiin väittämien erisuuntaisella esittämisellä. Kysymyksiä ja väittämiä muotoiltaessa hyödynnettiin jonkin verran aiemmin puolustusvoimissa tehtyjä tutkimuksia. Kyselylomaketta testattiin siten, että kuusi upseeria perehtyi kolmessa eri vaiheessa kyselylomakkeeseen. Jokaisen testauksen jälkeen kyselylomaketta kehitettiin saatujen havaintojen pohjalta.

Vastaaminen tapahtui puolustusvoimien optisesti luettavalle yleisvastauslomakkeelle, jossa taustatietojen kartoittamiseen on varattu 20 riviä ja väittämien vastauksille 120 riviä.

B. Tietojen kerääminen ja otoksen edustavuus

Kyselytutkimus toteutettiin elo-syyskuussa 1992. Kyselyn kohderyhminä olivat:

- kadettikurssi 79, jolle kysely toteutettiin kurssin neljäntenä päivänä
- kadettikurssi 76, jolle kysely toteutettiin viikko ennen luutnantiksi valmistumista
- jalkaväen kapteenikurssi 66
- esiupseerikurssi 46
- maasotalinja 42, merisotalinja 17 ja ilmasotalinja 19
- Kadettikoulun upseerit
- Karjalan Prikaatin upseerit
- Kymen Ilmatorjuntarykmentin upseerit
- Reserviupseerikoulun upseerit
- Sotakorkeakoulun upseerit ja
- Taistelukoulun upseerit.

Kyselyyn vastanneiden määrä kohderyhmittäin on esitetty alla olevassa taulukossa.

Kohde- joukko	Vastannei- den lkm	Kohteena ol- leiden lkm	Vastaus- prosentti
KadK 79	77	78	98,7
KadK 76	113	113	100,0
KaptK 66	50	52	96,2
EuK 46	52	56	92,9
MSL 42	49	49	100,0
MeSL	8	9	88,9
ISL 19	11	11	100,0
KadK	13	24	54,2
KarPr	35	50	70,0
KymItR	17	18	94,4
RUK	54	55	98,2
SKK	23	35	65,7
TaistK	20	24	83,3
Yht	522	574	90,9

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneet

Kohderyhmien valinnalla pyrittiin saamaan mahdollisimman monipuolinen otos palveluksessa olevasta upseeristosta. Kadettikurssi 79 edusti kyselyssä joukkoa, jonka käsitykset upseerin etiikasta perustuvat pääosin henkilökohtaisiin ja ulkopuolisten muovaamiin odotuksiin. Kadettikurssin 76 käsitykset perustuvat edellisten lisäksi ensisijaisesti kadettikoulun kasvatukseen ja koulutukseen. Kapteeni- ja esiupseerikursseilla kysely toteutettiin kurssin ensimmäisellä viikolla. Tällä pyrittiin siihen, että vastaajat saatiin ilmentämään käsityksiä, joihin voimakkaimmin oli vaikuttamassa kurssia edeltänyt palveluspaikka. Sotakorkeakoulun maa-, meri- ja ilmasotalinjat edustivat eteenpäin pyrkiviä, viimeisen vuoden ilman alaisia työskennelleitä upseereita. Kadettikoulun, Sotakorkeakoulun ja Taistelukoulun upseeristo edusti pääosin kokenutta ja jo vanhempaa upseeripolvea. Kyselyyn valituista joukko-osastoista Karjalan Prikaati edusti suurta ja Kymen Ilmatorjuntarykmentti pientä joukko-osastoa. Valitsemalla Reserviupseerikoulun upseeristo kyselyyn saatiin mielipiteitä kaikista eri aselajeista.

Kyselyyn vastanneiden taustatiedot on esitetty liitteessä 10.

C. Aineiston luotettavuus

Mittauksen validiteetti ja reliabiliteetti kuvaavat aineiston sisäistä luotettavuutta. Validiteetti tarkoittaa sitä, miten hyvin kysymykset ja väittämät antavat tietoa juuri halutusta asiasta. Reliabiliteetillä tarkoitetaan mittarin kykyä antaa ei sattumanvaraisia tuloksia.⁷⁷

Kysely toteutettiin kurssilaisille viikko-ohjelmaan merkittynä ajankohtana kootusti. Vastausaikaa oli varattu noin tunti, joka osoittautui riittäväksi. Joukko-osastossa palvelleet saivat kyselylomakkeen henkilökohtaisesti työpaikalleen ja heillä oli noin kaksi viikkoa aikaa kyselyyn

vastaamiseen. Vastausprosentiksi muodostui 91 %, jota on pidettävä erittäin korkeana. Korkea vastausprosentti selittynee ainakin osin tutkijan henkilökohtaisilla yhteydenotoilla kyselyn käytännön toteuttajiin joukoissa ja näiden aktiiviseen ja huolelliseen toimintaan.

Kyselyssä mitattiin luotettavuuden lisäämiseksi samaa asiaa usein kahdella tai useammalla eri muuttujalla. Muuttujat oli sijoitettu sisältöönsä nähden kyseksylomakkeeseen satunnaiseen järjestykseen. Tutkimuksen reliabiliteettia selvitettiin tutkimalla samaa asiaa mittaavien muuttujien korrelaatiokertoimia. Ulkoista luotettavuutta selvitettiin tilastollisilla testeillä.

3.1.5 Tutkimuksen rajoituksia

Upseeriston eettisiä käsityksiä selvitettiin kyselyssä useammalla eri keinolla. Vastaajat saatettiin lausumaan mielipiteitään yleisluontoisista väittämistä ja pohtimaan tämän lisäksi omaa ja muiden upseerien käyttäytymistä ja näkemyksiä erilaisissa tilanteissa. Alla on esitettyinä kaksi kyselylle ominaista väittämää, K 3 ja K 77:

"Sota laillisen yhteiskuntajärjestelmän puolustamiseksi on hyväksyttävä." (K 3)

"Upseeri, joka hoitaa tehtävänsä pyyteettömästi, ei menesty urallaan yhtä hyvin kuin upseeri, joka asennoituu tehtäviinsä sen mukaan kuka hänellä on esimiehenä." (K 77)

Vastaajien joutuessa selvittämään toimintaansa tilanteessa, joka voi sisältää epäeettistä menettelyä, vain harvojen voi olettaa vastaavan täysin rehellisesti siinä tapauksessa, että he mieltäisivät menettelynsä eettisesti "huonoksi". Luonnollisesti myöskään päinvastainen vastaus ei välttämättä tarkoita, että vastaaja asianomaisessa tilanteessa käyttäytyisi ilmoittamallaan tavalla. Jotta hen-

kilökohtaiset asenteet eivät olisi vääristäneet kyselyn tuloksia, muotoiltiin huomattava määrä väittämistä niin, että vastaajat pantiin tarkastelemaan ja ottamaan kantaa muiden upseerien käyttäytymiseen näissä tilanteissa.

Kaikessa etiikan tutkimuksessa ja kyselytutkimuksissa yleensäkin rajoittavana ja epävarmuutta lisäävänä tekijänä on ihmisten taipumus kaunistella asioita. Tätä pyrittiin eliminoimaan kannustamalla vastaajia vilpittömyyteen ja rehellisyyteen sekä takaamalla vastausten luottamuksellisen käsittely.

3.2 Tutkimusaineiston analysointi

3.2.1 Faktorianalyysi

Faktorianalyysin avulla pyrittiin selvittämään, millaisiin osa-alueisiin eettisiä asioita koskevat näkemykset jakautuvat. Analyysi tehtiin sekä koko aineistolla että erikseen sotilasarvon mukaisille ryhmille. Jotta koko aineistoa koskeva analyysi saatiin kuvaamaan mahdollisimman hyvin palveluksessa olevaa upseeristoa sotilasarvon mukaan, suhteutettiin analyysiin valitut vastauslomakkeet vastaamaan eri sotilasarvoissa tällä hetkellä palvelevien upseereiden määrää. Vastauslomakkeita otettiin analyysiin seuraavasti:

- KadK 79 40,
- KadK 76 50,
- luutnantit ja yliluutnantit 95 (=kaikki),
- kapteenit 149 (=kaikki) ja
- majurien ja heitä vanhempien upseerien vastaukset painotettiin kertoimella 2 ja näin saatiin heidän vastauslomakkeiden määräksi 170.

Vastauslomakkeiden poiminta tapahtui siten, että kyselyyn vastanneiden eri sotilasarvoja edustaneiden vastaajien

ryhmästä poimittiin tietokoneella halutun suuruiset satunnaisotokset. Tavoitteena oli otos, jossa kyselyyn vastanneet jakautuisivat sotilasarvoryhmiin suunnilleen siten kuin perusjoukossakin (=kaikki palveluksessa olevat upseerit). Menettely on jonkin verran keinotekoinen, mutta sitä pidettiin parempana kuin tilannetta, jossa faktorianalyysi olisi tehty aineistolla, jossa eri sotilasarvot esiintyisivät aivan eri suhteissa kuin todellisuudessa. Vastaajajoukon valinta tässä tutkimuksessa tehdyllä tavalla oli kuitenkin tarpeen siksi, että otokseen saatiin riittävän paljon eri aselajien ja upseerinuran eri vaiheiden edustajia.

Sotilasarvo	Analyysissä		Virassa olevat	
	Lkm	%	Lkm	%
Kadetit	90	17,8	500	16,8
Ltn - ylil	95	18,9	709	23,8
Kapt	149	29,6	765	25,7
Maj - kenr	170	33,7	1002	33,7
Yht	504	100,0	2976	100,0

Kuvio 3. Faktorianalyysiin valittujen vastauslomakkeiden suhteellinen vertailu palveluksessa olevien upseerien määrään

Kaikenkaikkiaan koko aineistoa koskevassa faktorianalyysissä käsiteltiin 504 vastauslomaketta ja yli 50 000 yksittäistä vastausta.

Vastauslomakkeiden optisessa lukuvaiheessa jäi 1-2% yksittäisistä vastauksista virheellisten merkintöjen takia käsittelemättä. Jotta virheellisiä merkintöjä tehneiden henkilöiden vastaukset saatiin mukaan analyysiin, korvattiin

yksittäiset puuttuvat tiedot keskimääräisellä muuttujan arvolla. Näin jouduttiin menettelemään, koska faktorianalyysi edellyttää, että jokainen vastaaja on vastannut jokaiseen kysymykseen.

Ennen lopullisen faktorimäärän valintaa laskettiin malleja, jotka sisälsivät 3 - 26 faktoria. Valittu faktorirakenne perustui 12 faktorin ratkaisuun (varimax-rotatio). Faktoriratkaisu on esitetty alla olevassa kuvassa.

Faktori 1:	AMMATILLINEN KUTSUMUS JA PERINTEET
Faktori 2:	UPSEERIOMINAISUUKSIA
Faktori 3:	EDUN TAVOITTELU JA INHIMILLISET HEIKKOUEDET
Faktori 4:	OIKEAN JA VÄÄRÄN OLEMASSAOLON SAMANAIKAISUUS
Faktori 5:	SOTA JA TAPPAMINEN
Faktori 6:	AMMATILLINEN ASEMA
Faktori 7:	AUKTORITEETTI JA MORAALISUUS
Faktori 8:	ITSENSÄ TUNTEMINEN
Faktori 9:	OMANA ITSENÄ OLEMINEN
Faktori 10:	YKSILÖN ETIIKAN PERUSTEITA
Faktori 11:	YKSILÖN ETIIKAN RAJA-ARVOJA
Faktori 12:	UPSEERI JA SOTA

Kuvio 4. Upseeriston eettisten käsitysten ulottuvuudet

Faktoreiden tarkka erittely ilmenee liitteessä 11 ja analysointi alaluvuissa 3.2.3 - 3.2.6 sivuilla 43 - 62.

Muodostunut faktoriratkaisu yhtyi muuttujien sisällön puolesta viitekehykseen ja tutkimusasetelmaan. Muodostuneita faktoreita voitiin käyttää tulosten esittelyn lähtökohtana. Tutkimuksessa paneuduttiin seitsemän upseeriston eettisiä käsityksiä parhaiten kuvaavan faktorin tarkempaan tutkimiseen.

3.2.2 Eri upseeriryhmien käsitysten vertailu

Upseeriryhmien käsityksiä vertailtiin toisiinsa laskemalla vastausten prosenttijakaumat upseeriryhmittäin sekä vertailemalla ryhmien keskiarvoja varianssianalyysillä.

Kyselytutkimuksen vastaukset prosentuaalisesti tarkasteltuna sotilasarvon suhteen on esitetty liitteessä 12.

3.2.3 Upseeriammatti

3.2.3.1 Sota ja tappaminen

Suhtautuminen sotaan, tappamiseen ja sodan oikeussäätöihin muodosti faktorin, johon sitoutui voimakkaimmin seuraavia muuttujia:

- tappamisen oikeutus puolustussodassa (K49)
- tappamisen hyväksyttävyys yleensä sodassa (K30)
- hyökkäyssota valtiollisten rajojen ulkopuolelle (K46)
- valmius täyttää upseerin tehtävä sodassa (K65)
- haavoittuneen kohtelu (K80) ja
- sodan oikeussäätöjen noudattaminen (K85).

Matti Häyryn mukaan sotilasetiikalla on kaksi perustavaa ennakko-oletusta. Nämä ovat puolustussodankäynnin moraali-

nen hyväksyttävyyys ja rajoitettu eettinen oikeus sodankäynnin väistämättömiin raakuuksiin.⁷⁸

A. Tappaminen

Puolustuksellisessa sodankäynnissä toisten ihmisten vahingoittamisen ja tappamisen hyväksyi 96 % upseereista. Väittämän 49 mukainen väkivallan esineellistäminen sodassa sai vahvistuksen väittämän 30 vastauksissa. Siinä 94 % upseereista katsoi yksilötasolla toisen ihmisen tappamisen sodassa olevan hyväksyttävää.

B. Hyökkäyssota

Valmius taistella hyökkäyssodassa valtiollisten rajojen ulkopuolella synnytti väittämässä 46 selkeää varautuneisuutta upseeriston keskuudessa. Hieman yli puolet vastaajista, 53 %, oli täysin ja 25 % tietyin varauksin valmiita taisteluun hyökkäyssodassa valtiollisten rajojen ulkopuolella esimiestensä alaisuudessa. Kadettien valmius oli merkittävästi suurempi kuin vanhempien upseerien. Vastaajista lienee osa tarkastellut kantaansa hyökkäyksellisen sodan näkökulmasta ja osa esimiehensä alaisuudessa toimimisen kannalta. Hyökkäyssodan hyväksyttävyyys ei kuitenkaan yllä missään tapauksessa puolustamisen hyväksymisen tasolle.

C. Tehtävän täyttäminen sodassa

Upseerien valmius täyttää hänelle sodassa uskottava tehtävä on hyvä. Lähes jokainen vastaajista, 96 %, uskoi valmiuksiinsa. Usko omiin kykyihin vahvistuu iän ja koulutuksen myötä niin, että kapteenit ja heitä vanhemmat upseerit uskoivat lähes poikkeuksetta omiin valmiuksiinsa.

D. Sodan oikeussäännöt

Väittämässä 5 selvitettiin upseerien henkilökohtaista käsitystä sodan oikeussääntöjen tuntemisesta. 86 % upseereista katsoi tuntevansa sodan oikeussäännöt. Väittämässä 85 mitattiin sodan oikeussääntöjen arvottamista. Vastaajista 64 % uskoi sodan aikana noudatettavan oikeussääntöjä. Neljännes vastaajista kyseenalaisti ja 5 % kiisti täysin sodan oikeussääntöjen noudattamisen. Vastaajien ikä, sotilasarvo ja elämäkokemus eivät aiheuttaneet muutosta sodan oikeussääntöjen arvostamisessa.

Väittämä 80 oli puettu esimerkin muotoon: "Johtaessasi taistelua näet lääkintämiehen kahden haavoittuneen luona. Toinen, runsaasta verenhukasta kärsivä, on vihollinen ja toinen, lääkintämiehen mukaan kuolemaa tekevä, on joukkosi kuuluva. Lääkintämies kertoo kykenevänsä evakuoimaan haavoittuneista vain toisen. Käsket lääkintämiehen evakuoیدا vihollissotilaan." Tässä väittämässä vastaajat pakotettiin tekemään päätös oman tai vihollissotilaan evakuoisesta. Ajateltaessa ihmishengen pelastamista oli siihen varmimmin päästävässä käskemällä evakuoیدا vihollissotilas. Kun taas ajatellaan vastuuta alaisista ja muiden alaisten suhtautumista asiaan, selvintä oli evakuoیدا oma sotilas, vaikka tämä päätös olisikin aiheuttanut kahden ihmisen kuoleman. Vajaa kolmasosa vastaajista, 30 %, korosti ihmishengen pelastamisen tärkeyttä. Yli puolet, 62 %, katsoi sodassa oman sotilaan olevan oikeutettu vihollista parempaan kohteluun.

E. Johtopäätöksiä

Suhtautumisessa sotaan, tappamiseen ja sodan oikeussääntöihin ei ole havaittavissa merkittäviä eroja eri sotilasarvoissa palvelevien upseereiden välillä. Tämä selittyy sillä, että kenelläkään vastaajista ei ole omakohtaisia sotakokemuksia ja osoittanee, että sota omine osako-

konaisuuksineen koetaan suomalaisessa yhteiskunnassa myös upseeriston keskuudessa kaukaiseksi. Sodan oikeussääntöjen käytännön tulkitseminen osoittautui erittäin vaikeaksi. Oikeussääntöjen ongelmakysymyksiin liittyvissä ratkaisuis-
sa painottuivat ensisijaisesti vastaajien yksilölliset
näkemykset, sillä eroja sotilasarvon mukaan ei juuri
esiintynyt.

3.2.3.2 Upseeriperinteet ja ammatillinen kutsumus

Kyselyn vastauksista voimakkain faktori syntyi perinteiden ja ammatillisen kutsumuksen ympärille. Tähän faktoriin vahvimmin sitoutuivat seuraavat muuttujat:

- ammattiylpeys (K99)
- eteenpäin pyrkiminen ammatissa (K41)
- upseerien kunnianeuvosto (K22)
- upseeriperinteet (K1)
- ylpeys koulutuksesta (K58)
- maanpuolustusasiat palveluksen ulkopuolella (K83)
- kutsumus (K78)
- upseerikuva (K27)
- yhteinen ammattietiikka (K98)
- viralliset kadettiperinteet (K14)
- tehokkuus ja perinteet (K11) ja
- kadettilupaus (K55).

Upseerit ammattikuntana perustelevat ammatillisen auktoriteettinsa ja oikeutensa omien arvopäämääriensä avulla⁷⁹. Upseeria velvoitetaan ammatissaan jatkuvaan kasvuun perinteiden, ohjauksen ja itsekasvatuksen kautta⁸⁰.

A. Upseeriperinteet

Väittämissä 1, 11, 14 ja 74 mitattiin upseeriston suhtautumista perinteisiin. Väittämässä 1 vastaajista 60 % ei

kyseenalaistanut upseeriperinteiden merkitystä jokapäiväisessä elämässä. Pääosa vastaajista, 72 %, ei nähnyt väittämässä 11 perinteiden ja tehokkuuden välillä ristiriitaa. 80 % upseereista oli väittämässä 14 sitä mieltä, että kadettikoulun viralliset perinteet eivät kylvä siementä simputukselle. Sensijaan väittämässä 74 vastaajista liki puolet, 49 %, katsoi, että epäviralliset kadettiperinteet luovat perustaa simputuksen hyväksymiselle. Kielteisimmin epävirallisiin kadettiperinteisiin suhtautuivat vanhimmat upseerit. Juuri kadettikoulusta valmistuvista kadeteista pääosa, 71 %, ei nähnyt epävirallisilla kadettiperinteillä ja simputuksella olevan merkittävää yhteenkuuluvuutta.

Upseeriperinteiden kokonaiskenttää on hahmotettu korrelaatiotarkastelulla liitteessä 13.

Kokonaisuudessaan oli nähtävissä, että upseeristo hyväksyy viralliset perinteet eikä koe niiden vaalimisen olevan ristiriidassa tehokkuuden kanssa. Perinteiden vaikutus jokapäiväiseen elämään näyttää vähentyvän sitä enemmän mitä kauemmin upseeri on palveluksessa. Kapteenit mieltävät vähimmäis määrin perinteet jokapäiväisessä elämässään. Vanhempien upseereiden jokapäiväistä suhdetta perinteitä arvottavaan suuntaan lisännee esimiesaseman mukanaan tuomat velvoitteet. Epävirallisiin perinteisiin suhtauduttiin upseeriston keskuudessa varauksellisesti ja ne nähtiin osin liittyvän simputuksen olemassaoloon. Tosin juuri kadettikoulua päättävät kadetit eivät kokeneet epävirallisia perinteitä kielteisinä. Heidän myönteinen näkemyksensä perustunee oman asemansa mieltämiseen kadettikoulussa, joka mahdollisti epävirallisten perinteiden harjoittamisen.

B. Kadettilupaus ja upseerien kunnianeuvosto

Upseereista 74 % sanoi muistavansa kadettilupauksen sisällön. Kadettilupauksen merkitys jokapäiväiseen elämään koettiin ristiriitaisesti. Tämä kuvanee Kadettilupauksen

sisällön vaikeaselkoisuutta. Opintonsa aloittaneet kadetit eivät ymmärrettävästi osanneet määritellä suhdettaan kadettilupaukseen.

Laissa määritetyn upseerien kunnianneuvoston tarpeellisuus jakoi täysin upseeriston mielipiteet. Mielipiteiden jakautumisessa, poislukien juuri opintonsa aloittaneet kadetit, ei ollut eri sotilasarvojen välillä merkitseviä eroja. Vastaajista 39 % koki kunnianneuvoston tarpeelliseksi ja 31 % vähemmän tarpeelliseksi. Huomattava epätietoisten joukko, 23 %, ei osannut ottaa lainkaan kantaa kunnianneuvostoon. Tämä joukko selittyy juuri opintonsa aloittavilla kadeteilla. Mielipiteiden voimakas jakautuminen osoittaa, että suuri osa upseereista ei ymmärrä kunnianneuvoston olemassaoloa ja tehtäviä. Tämä selittyyneen ainakin osin sillä, ettei kunnianneuvosto ole käytännössä toiminut viime vuosikymmeninä. Näitä näkemyksiä silmälläpitäen hallituksen tekemä esitys eduskunnalle kunniatuomioistuinsäännöksen kumoamisesta tuntuu perustellulle.

C. Kutsumus ja upseerikuvan aitous

Upseereista huomattava osa, 74 %, oli väittämässä 78 ainakin osin sitä mieltä, että upseerin ammatti on kutsumusammatti. Voimakkaimmin kutsumuksen tunsivat juuri opintonsa aloittaneet kadetit sekä luutnantit ja yliluutnantit. Kutsumus ammatillisena perustana heikkenee upseerin virkaiän kasvaessa. Kutsumus korreloi vahvasti ammattiylpeyden, yhteisen ammattietiikan ja kadettilupauksen kanssa. Korrelaatio on esitetty liitteessä 12.

Tarkasteltaessa upseeriston motivaatiota puhua maanpuolustuksesta väittämässä 83 oli havaittavissa, että neljäsosa, 25 %, vastanneista halusi irrottautua ammatillisista asioista palveluksen ulkopuolella. Muita selkeästi myönteisemmin palvelusajan ulkopuolella tapahtuvaan keskusteluun maanpuolustuksesta suhtautuivat opintonsa juuri

aloittaneet kadetit. Kokonaisuutena oli havaittavissa, että suuri osa upseereista haluaa erottaa palveluksen ja vapaa-ajan, mutta pääosa on tarpeen vaatiessa valmis vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön.

Upseerikuvan aitoutta testattiin väittämässä 27. Väittämällä haettiin vastausta siihen, onko upseeriston rauhan ajan upseerikuva sama, jolla pärjätään sodassa. Tämän avulla haluttiin selvittää, onko upseerin ammatilliset hyveet määritelty suhteessa siihen arvopäämäärään, joka selittää ja oikeuttaa upseerin ammatin yhteiskunnallisen aseman. Pääosa, 68 %, vastaajista uskoi nykyisen upseerikuvan aitouteen. 23 % vastaajista ei mieltänyt rauhan ajan upseerikuvaa sodan olosuhteisiin soveltuvaksi. Tämä epäilijöiden joukko selittää vastaajien keskuudessa vallitsevaa epätietoisuutta nykysodan kuvasta. Tarkastelu sotilasarvoon ja ikään perustuen ei paljastanut minkään upseeriryhmän muista ryhmistä poikkeavaa suhtautumista asiaan.

D. Ammattiylpeys

Upseeristosta 93 % ilmoitti väittämässä 58 olevansa aidosti ylpeä koulutuksestaan. Vastaajat olivat ylpeitä myös ammatistaan verratessaan sitä muihin akateemisiin ammatteihin. Ammatillista ylpeyttä väittämässä 99 ei tuntenut 8 % vastaajista, kun taas erittäin ylpeitä ammatistaan oli 52 %. Kapteenit suhtautuivat muita merkittävästi varautuneemmin koulutuksensa ja ammattinsa arvostukseen.

Väittämässä 41 selvitettiin sotilasuralla eteenpäin pyrkimistä. Pääosa vastaajista, 74 %, sanoi pyrkivänsä sotilasurallaan mahdollisimman pitkälle. Vajaa viidesosa, 19 %, ei arvottanut sotilasuralla eteenpäin pyrkimistä. Opintonsa juuri aloittaneet kadetit olivat merkitsevästi muita eteenpäin pyrkivämpiä. Kapteenit suhtautuivat muita selkeästi pidättyvämmiin uralla eteenpäin pyrkimiseen. Pidät-

tyvyyttä selittänee se kapteenijoukko, joka ei ole valikoitunut yleisesikuntaupseerikoulutukseen.

3.2.3.3 Ammattillinen asema

Upseeriammattiin ja lakkoon liittyvät asiat herättivät yhtenevän ajattelun erityisesti seuraavien muuttujien osalta:

- lakko-oikeus (K34)
- lakko ja ammatillinen arvostus (K59)
- työtehtävien "keskittymisteoria" (K86)
- upseerius jatkuvana palveluksena (K13) ja
- virka-aika (K23).

Isänmaa, vapaus ja kansalaisten turvallisuus ovat arvoja, jotka institutionalisoivat sotilasorganisaation ja upseerin ammatin. Sotilasorganisaatio upseereineen on kuitenkin ihmisyhteisö, jonka jäsenet ovat yhteiskunnan kansalaisia. Tämä osittain autonomisen asevoimainstituution ja demokraattisen yhteiskunnan välinen jännitystila on synnyttänyt institutionaalisesti ja ammatillisesti työhönsä suhtautuvia upseereita tai ainakin upseereita, joilla nämä näkökulmat painottuvat eri tavalla⁸¹. Institutionaalisuuden ja ammatillisuuden suhdetta on mahdollista selvittää muun muassa tutkimalla upseeriston suhtautumista ammattiinsa ja siinä tarkemmin esimerkiksi työajan määrittelyyn.

A. Työaika ja työtehtävien määrä

Väittämä 13, jossa upseerin sanotaan palvelevan puolustusvoimia 24 tuntia vuorokaudessa, jakoi vastaajien mielipiteet täysin. Noin puolet vastaajista, 54 %, katsoi upseerin palveluksen olevan jatkuvaa ja vajaa puolet, 43 %, oli toista mieltä. Opintonsa aloittavat kadetit poikkesivat

muista vastaajista merkittävästi. He katsoivat palvelevansa lähes varauksettomasti puolustusvoimia 24 tuntia vuorokaudessa. Väittämässä 23 upseeristo katsoi kuitenkin pääosin, 88 %, olevansa oikeutettu säännölliseen työaikaan ja erilliseen korvaukseen virka-ajan ulkopuolisesta palveluksesta.

Väittämä 86 oli laadittu esimerkin muotoon: "Olet esimieheni silmissä saanut hyvän miehen maineen. Tunnet luottamuksen jatkuvana työmäärän kasvuna ja huomaat työskenteleväsi viikolla usein iltaisin ja vieväsi viikonlopulla töitäsi kotiin. Huomaat purkavasi työpaineista aiheutuvaa stressiä kotijoukkoihisi. Kanssasi samassa työyhteisössä työskentelevät viettävät pitkiä kahvitaukoja ja tuntuvat selviytyvän työtehtävistään hyvinkin kevyesti. Hyväksyt tilanteen ja kiristät työtahtia entisestään." Väittämässä kuvattiin tilanne, jossa hyvän työntekijän maineen saanutta upseeria kuormitettiin jatkuvasti uusilla tehtävillä. Väittämässä mitattiin vastaajien suhtautumista tällaiseen työtehtävien "keskittymisteoriaan". Vain pieni osa, 2 %, vastaajista oli valmiita, kun taas pääosa, 80 %, ei suostunut jatkuvaan työtahdin kiristämiseen. Opintonsa juuri aloittaneet kadetit olivat merkitsevästi muita valmiimpia työtahdin kiristämiseen. Sensijaan kapteenit ja juuri valmistuvat kadetit suhtautuivat asiaan muita kielteisemmin.

B. Lakko

Upseeriston oikeutta puolustaa etujaan jopa lakkotoimenpitein mitattiin väittämässä 34. Vastaajista 70 % katsoi upseeristolla olevan oikeus puolustaa etujaan jopa lakkotoimenpitein. Suhtautuminen väittämään oli kuitenkin sotilasarvoittain erittäin ristiriitainen. Kapteenit suhtautuivat väittämään voimakkaan myönteisesti kun taas juuri opintonsa aloittaneet kadetit pääosin kielteisesti. Vanhempien upseerien mielipiteet olivat varovaisen myönteisiä, joskin heidän keskuudessaan mielipiteet jakaantuivat täysin.

Väittämässä 59 haettiin suhdetta upseeriston lakkotoimenpiteiden ja arvostuksen välillä. 62 % vastaajista katsoi, ettei lakkotoimenpiteistä tule luopua upseerin arvostukseen vedoten. Yli kolmannes vastaajista, 34 %, näki asian päinvastoin. Kapteenit katsoivat lakon vahingoittavan vähiten upseerin arvostusta. Epätietoisimpia ja omassa ryhmässään voimakkaasti toisistaan eroavia mielipiteitä esitivät juuri valmistuneet kadetit ja vanhimmat upseerit.

C. Johtopäätöksiä

Suomalaisen upseeriston keskuudessa on havaittavissa asennoitumistavan jakaantumista institutionaalisiin ja ammatillisiin asenteisiin. Pääasiassa yleinen yhteiskunnallinen kehitys on ilmeisesti johtanut upseeriston suhtautumista ammatillisempaan suuntaan. Puhtaimmin institutionaalisia vastaajista ovat juuri opintonsa aloittaneet kadetit ja osajoukko vanhemmista upseereista. Ammatillisimmin työhönsä suhtautuvat kapteenit. Tämä selittyy sillä, että he ovat jokapäiväisessä elämässä omien sosiaalisten tekiensä kuten lasten hoidon, vaimon työpaikan, oman asunnon hankinnan ja lainanmaksun kautta voimakkaimmin sitoutuneita yhteiskuntaan.

3.2.4 Upseerius

3.2.4.1 Upseeriominaisuuksia

Upseeriominaisuuksia luonnehtivaan faktoriin sitoutuivat seuraavat 12 muuttujaa:

- vastuun kantaminen (K93)
- esimerkillisyys (K95)
- solidaarisuus (K31)
- sääntöjen tiedostaminen (K69)

- oikeudenmukaisuus (K97)
- lojaalisuus (K7)
- yhteinen ammattietiikka (K98)
- luotettavuus (K76) (K25)
- epäitsekkyys (K96)
- ahkeruus (K26) ja
- kunnianhimo (K37).

Timo Airaksisen mukaan jokaiseen ammattiin kuuluu sen harjoittajan "ihanteellinen" luonneprofiili. Tämä luonneprofiili on jokaisessa ammatissa hieman erilainen. Tähän liittyen ammattilaisen hyveet täytyy määritellä suhteessa niihin arvopäämääriin, jotka oikeuttavat ja selittävät ammatin yhteiskunnallisen aseman.⁸²

A. Arvostetuimmat ominaisuudet

Oikeudenmukaisuus, valmius kantaa vastuuta, esimerkillisyys ja luotettavuus osoittautuivat tärkeimmiksi upseeriominaisuuksiksi. Jokainen ominaisuuksista sai varauksetoman, yli 95%, kannatuksen kaikissa sotilasarvoryhmissä. Perinteisesti tärkeäksi arvostetun upseeriominaisuuden, rohkeuden, mittaamista ei tässä tutkimuksessa yritetty.

Solidaarisuus ja lojaalisuus upseeriominaisuuksina arvotettiin myös korkealle. Väittämässä 31 selvitettiin upseerin velvollisuutta olla solidaarinen muita kadettiupseereita kohtaan. Vastaajista 92 % näki solidaarisuuden yhdeksi upseerin velvollisuuksista. Erityisesti juuri opintonsa aloittaneet kadetit korostivat solidaarisuuden merkitystä. Ehdoton lojaalius valtionjohdon määrittämälle turvallisuuspoliittiselle linjalle oli 78 % vastaajien mielestä välttämätön. Kapteenit edustivat muita selkeästi väljempää tulkintaa suhtautumisessa lojaaliuteen.

Vastaajat mielsivät ahkeruuden yhdeksi upseeriominaisuudeksi. Väittämässä 26 pääosa vastaajista, 74 %, katsoi

monien upseerien kokevan velvollisuudekseen tehdä töitä enemmän kuin muut sotilasorganisaatiossa työskentelevät.

Upseeriominaisuuksien sitoutumista toisiinsa ja ominaisuuksien keskinäisiä korrelaatioita on tarkasteltu liitteessä 13.

B. Sääntöjen noudattaminen

Pääosa upseereista, 85 %, hyväksyy itseensä kohdistuvia ammatista johtuvia sääntöjä ja rajoituksia. Väittämässä 69 selvitettiin tiedostavatko upseerit elämäänsä rajoittavat säännöt jokapäiväisessä elämässä. Noin kolmannes vastanneista, 35 %, myönsi tiedostavansa ainakin jossakin määrin upseerin ammatista johtuvia rajoituksia. Rajoituksia kokevien pieni määrä kuvanee sitä, että konkreettisten tai teennäisten rajoitusten määrä on hyvin pieni.

C. Epäitsekkyys ja kunnianhimo

Epäitsekkyyttä ja kunnianhimoa tarkasteltiin osin toisiaan poissulkevin ja vastakkaisina luonteenpiirteinä kahdessa väittämässä. Väittämän 96 epäitsekkyys upseerin ominaispiirteenä jakoi vastaajien mielipiteet. Noin puolet, 55 %, näki epäitsekkyuden ominaispiirteeksi kun taas liki kolmannes, 31 %, oli toista mieltä. Juuri opintonsa aloittaneet kadetit näkivät epäitsekkyuden merkittävästi suuremmassa määrin upseeriominaisuutena kuin muut.

Kunnianhimo upseerille ominaisena piirteenä sai huomattavasti suuremman kannatuksen. 81 % vastaajista oli sitä mieltä, että upseerit ovat kunnianhimoisia. Vaikka sotilasarvojen välillä ei vallinnut tilastollisesti merkittäviä eroja vastausten suhteen, niin oli selvästi nähtävissä, että mitä nuorempi vastaaja oli sitä voimakkaammin hän koki kunnianhimon upseerin ominaispiirteeksi.

D. Johtopäätöksiä

Upseeriston ajattelussa sotilasarvosta, iästä ja elämäntekemuksesta riippumatta nousevat tärkeimmiksi upseeriominaisuuksiksi oikeudenmukaisuus, valmius kantaa vastuuta, esimerkillisyys ja luotettavuus. Solidaarisuus ja lojaalisuus arvostetaan myös korkealle. Kapteenien lojaalisuus-käsite on muita upseereita selkeästi väljempi.

Upseeriominaisuuksien olemassaolossa ja vaalimisessa korostuvat yksilölliset ja inhimilliset tekijät. Upseerit eivät miellä olemassaolevia sääntöjä ja rajoituksia elämänsä kahlitseviksi.

3.2.4.2 Oikean ja väärän olemassaolon samanaikaisuus

Useat päätökset edellyttävät ratkaisua kahden pahan väliltä. Päätöksellä saavutettavan hyödyn määrä ei ole useinkaan suoraan verrannollinen päätöstä seuraaviin kielteisiin tuloksiin. Tämän ongelmakentän ympärille hahmottui faktori, jonka tärkeimpiä muuttujia olivat seuraavat:

- totuuden ulottuvuus (K4)
- vastuun moniulotteisuus (K42)
- sääntöjen ongelmallisuus (K39)
- velvoite vastapalvelukseen (K79)
- alaisen tukeminen ilman henkilökohtaista hyötyä (K33)
- sääntöjen ristiriitaisuus (K9)
- sodan oikeussääntöjen periaatteellisuus (K85)
- palkan ja aatteellisuuden suhteellisuus (K21) ja
- lojaalisuuden kestävyys (K75).

A. Valinnan vaikeus

Väittämässä 42 asetettiin vastaajat esimerkin avulla sotilasjohtajaksi päätöksentekotilanteeseen: "Olet taistellut

joukkojesi kanssa useita kuukausia ja oppinut tuntemaan miehesi hyvin. Tunnet alaistesi luottavan sinuun. Saat tehtävän, joka edellyttää osalla joukostasi sillanpääaseman valtaamista. Sinulle alistetaan joukko, jota et entuudesta tunne. Tiedät sillanpääaseman valtaamisen aiheuttavan suuria miehistötappioita. Käsket sillanpääaseman valtaamistehtävän joukolle, jota et entuudesta tunne." Vastaajan oli päätettävä käskeekö hän todennäköisesti suuria tappioita aiheuttavan tehtävän omalle, hyvin tuntemalleen joukolle vai tuntemattomalle, juuri hänelle alistetulle joukolle. Ongelmaksi nousi inhimillinen halu suojella omia tuttuja miehiä tappioilta ja säilyttää näiden luottamus suhteessa tehtävän täyttämiseen. Pääosa vastaajista, 76 %, olisi käskyttänyt tehtävän omalle joukolleen. Liki 15% vastaajista olisi antanut tehtävän uudelle, tuntemattomalle joukolle. Vanhimmat upseerit poikkesivat muista vastaajista. He olisivat käskyttäneet tehtävän liki yksimielisesti omalle joukolleen.

Väittämän 4 esimerkissä saatettiin vastaajat tilanteeseen, jossa kauan haaveiltu toive oli toteutumassa. Kuitenkin laiminlyönti tehtävien hoidossa oli romuttamassa toiveen toteutumisen. Vastaajat pantiin valitsemaan totuuden kertomisen tai kertomatta jättämisen väliltä. Pääosa vastaajista, 80 %, olisi kertonut ainakin osin totuuden. Vain 3 % olisi jättänyt totuuden kertomatta. Vanhimmat upseerit painottivat merkittävästi voimakkaammin totuuden kertomista verrattuna valmistuviin kadetteihin, luutnantteihin ja yliluutnantteihin.

Valinnan vaikeus esimerkkitapauksissa kohdistui voimakkaimpana nuorimpiin vastaajiin, joiden kokemus elämästä ja upseeritehtävästä on vähäisin. Vanhimpien upseereiden ratkaisut olivat keskenään erittäin samankaltaisia.

B. Suhtautuminen alaiseen

Väittämässä 33 lähes jokainen vastaajista, 97 %, ilmaisi tukevansa alaisensa etenemistä uralla ilman, että siitä koituu henkilökohtaista hyötyä. Tämä yksimielisyys ei kuitenkaan poista sitä, etteikö upseeristo kokisi suhtautumisen alaisiin sisältävän jonkinasteisen ristiriitakentän. Väittämissä 45 ja 79 selvitettiin vastaajien suhtautumista alaiselta saatavaan lahjaan ja eritoten siihen, tuoko lahjan vastaanottaminen mukanaan vastavelvoitteita. 69 % vastaajista ei nähnyt tarpeelliseksi kieltäytyä lahjasta. Kadetit suhtautuivat merkittävästi muita torjuvammin alaiselta saatavaan lahjaan. Kadettien torjuva suhtautuminen selittyyneen heidän näkemyksensä varusmiehestä alaisena. Kolmeneljäsosaa upseereista, 74 %, ei nähnyt vastaanotetun lahjan johtavan edes tiedostamattomaan vastapalvelukseen.

Alaisiin suhtautumisen ongelmakenttä näyttää pienevän elämäkokemuksen ja sotilasarvon kasvun myötä. Kuitenkin vanhimmistakin upseereista löytyy yksilöitä, jotka kokevat suhtautumisen alaiseen ainakin jossakin määrin ongelmalliseksi.

C. Sodan oikeussääntöjen uskottavuus

Jo aiemmin esitetyssä väittämässä 85 mitattiin sodan oikeussääntöjen arvottamista. Enemmistö vastaajista, 64 %, uskoi oikeussääntöjen noudattamiseen sodan aikana. Kuitenkin neljännes vastaajista kyseenalaisti ja 5 % kiisti täysin sodan oikeussääntöjen noudattamisen.

Väittämä 39 oli puettu esimerkin muotoon: "Taistelukaasujen käyttö on hyväksyttävää, kun niiden käytöllä saadaan sota loppumaan nopeammin ja pienemmin kokonaistappi-
oin kuin ilman niiden käyttöä." Väittämällä haettiin hyväksyntää sodan oikeussääntöjen rikkomiselle tapauksessa, jossa rikkomuksella oli mahdollisuus pienentää inhimilli-

sen kokonaiskärsimyksen määrää. Vastaaajista 70 % oli sodan oikeussääntöjen noudattamisen kannalla kaikissa tilanteissa. 13 % vastaaajista näytti antavan nimenomaan tässä tapauksessa hyväksynnän oikeussääntöjen rikkomiselle ja 10 % oli ehdottomasti sitä mieltä, että mahdollisimman pienet inhimilliset tappiot ovat sodan oikeussääntöjä tärkeämmät. Kaikkien sotilasarvojen sisällä vallitsi vastauksissa erittäin suuri hajonta.

Upseeristo kokee sodan oikeussääntöjen noudattamisen hyvin ongelmalliseksi. Ongelma ei selity oikeussääntöjen riittämättömällä tuntemuksella, vaan ongelmallisuus johtunee pääosin oikeussääntöjen kokemisen ja noudattamisen uskottavuuden puuttumisesta.

D. Johtopäätöksiä

Kasvava ikä, sotilasarvo ja elämäkokemus parantavat upseerin edellytyksiä tehdä ratkaisuja vaikeissa valintatilanteissa. Suhtautuminen alaisiin säilyy osalla upseereista ongelmallisena sotilasarvosta riippumatta. Vanhimpien upseereiden suhtautumisperiaatteet ovat keskenään yhtenevämpiä verrattuna nuorempiin upseereihin.

Upseerit kokevat tuntevansa sodan oikeussäännöt kohtuullisen hyvin. Usko oikeussääntöjen noudattamiseen horjuu jo rauhan ajan ajattelussa ja tämä näkyy upseerien omien ratkaisujen arvoperusteissa.

3.2.5 Yksilöllisyys

3.2.5.1 Itsensä tunteminen

Kyselyyn vastanneiden keskuudessa yhdeksi selkeäksi ajatukselliseksi kokonaisuudeksi muodostui henkilökohtaisten

heikkouksien tiedostaminen ja suhtautuminen niihin. Tähän faktoriin sitoutuivat merkittävästi seuraavat muuttujat:

- sisäisten heikkouksien tiedostaminen (K82)
- ulkoisten heikkouksien tiedostaminen (K61)
- sisäisten heikkouksien korjaaminen (K67)
- heikkouksien peittäminen (K16) ja
- epäaitojen tunteiden osoittaminen (K57).

A. Heikkouksien tiedostaminen

Väittämässä 82 selvitettiin sisäisten ja väittämässä 61 ulkoisten heikkouksien tiedostamista omassa käyttäytymisessä. Molempien heikkouksien olemassaolo tunnustettiin lähes yksimielisesti. Sisäisten heikkouksien osalta 90 % ja ulkoisten 84 % vastaajista ilmaisi tiedostavansa luonteeseensa kuuluvia heikkouksia. Eri kohderyhmien vastaukset olivat muutoin yhteneviä poislukien opintonsa juuri aloittaneet kadetit. Nämä tiedostivat ulkoisessa käyttäytymisessään merkitsevästi muita vähemmän puutteita.

B. Suhtautuminen heikkouksiin

Valtaosa upseereista, 90 %, katsoi ainakin aika-ajoin pyrkivänsä poistamaan ja korjaamaan sisäisiä heikkouksiaan. Opintonsa aloittaneet kadetit ilmaisivat olevansa merkittävästi muita aktiivisempia pyrkimyksissään.

Väittämässä 16 selvitettiin yksilön roolin rakentamista heikkouksien tiedostamiseen liittyen. Vastaajista puolet, 54 %, ei myöntänyt peittävänsä heikkouksiaan. Yli kolmannes upseereista, 35 %, katsoi ainakin jossakin määrin ja joissakin tilanteissa peittävänsä heikkouksiaan. Vastauksen perusteella ei voi päätellä onko heikkouksien peittäminen ja eräänlainen roolin muutos tulkittavissa myönteis-

senä yksilön kehittymisenä vai kielteisenä teennäisen roolin luomisena.

Väittämässä 57 selvitettiin oikeutusta sellaisille epäaidoille tunteille, joiden avulla saavutetaan tietyissä tilanteissa riittävän tehokas johtamisote alaisiin. Roolin tarpeen tunnusti 42 % vastaajista kun taas yli puolet, 51 %, eivät antaneet oikeutusta epäaidoille tunteille osana johtamistoimintaa. Eri upseeriryhmien vastauksissa ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja. Tosin upseerin ikääntyminen ja kohoaminen sotilasarvossa johti nousujohteisesti pidättyvämpään suuntaan epäaitojen tunteiden osalta.

C. Johtopäätöksiä

Upseeristo tunnistaa henkilökohtaisten heikkouksien olemassaolon ja haluaa resurssiensa puitteissa korjata niitä. Tilanteeseen liittyvään roolikäyttäytymisen muutokseen upseerit suhtautuvat ristiriitaisesti.

3.2.5.2 Sotilaskuri, totteleminen ja oma tahto suhteessa esimiehiin ja alaisiin

Sotilaskuri, totteleminen ja oma tahto erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa yhdistyivät vastaajien keskuudessa yhdeksi ajatuskokonaisuudeksi. Tämän faktorin merkittävimpiä muuttujia olivat:

- mielipiteen ilmaisun rohkeus (K53)
- ristiriitatilanteessa toimiminen (K24)
- omana itsenä esiintyminen (K12)
- heikkouksien peittäminen (K16) ja
- käyttäytymisen muuttumattomuus (K72).

A. Oman tahdon ilmaisu

Väittämissä 12 ja 53 mitattiin upseerin esiintymistä omana itsenään ja rohkeutta ilmaista mielipiteitään. Vastausten perusteella lähes jokainen upseeri, 89 %, katsoi olevansa oma itsensä esiintyessään joukon edessä. 89 % upseereista ilmoitti uskaltavansa lausua kärkeviäkin mielipiteitä esimiehelleen, vaikka tietäisikin esimiehen olevan asiasta eri mieltä.

Väittämässä 72 mitattiin muuttuuko upseerin käyttäytyminen ja tehtävien suoritustapa paikalla olevista ihmisistä johtuen. Vastaajien mielipiteet jakaantuivat liki täysin. 54 % upseereista katsoi, että ulkopuolisten läsnäolo muuttaa käyttäytymistä. 41 % oli sitä mieltä, ettei upseerin käyttäytymisessä tapahdu oleellista muutosta olipa paikalla kuka tahansa. Eri upseeriryhmien välillä ei ollut mielipiteissä merkittäviä eroja.

B. Sotilaskuri ja totteleminen

Väittämä 24 oli muotoiltu esimerkkitilanteeksi: "Esimiehesi antaa sinulle organisaatiouudistukseen liittyen suunnittelutehtävän. Perusteita antaessaan hän korostaa tehtävän tärkeyttä ja "sanelee" sinulle lopputuloksen, johon suunnittelulla on päästävä. Perehdyttyäsi asiaan seikkaperäisesti toteat, että omat käsityksesi eivät mahdollista suunnitelman tekoa niin, että esimiehesi käskemään lopputulokseen päästäisiin. Menet esimiehesi luo ja ilmoitat mielipiteesi asiasta. Esimies kysyy sinua toimimaan aiemmin sovitulla tavalla. Teet suunnitelman niin, että esimiehesi tahto toteutuu."

Vastaajat pantiin arvioimaan omaa toimintaansa virkamiehen velvollisuuden täyttämisessä suhteessa esimiehen käskyyn. Noudattamalla esimiehen käskyä upseeri täytti tehtävän, jonka seurauksena suuri joukko ihmisiä joutui kärsimään

joko suoranaisesti tai välillisesti. Tehtävän täyttämättä jättäminen saattoi upseerin vaikeaan tilanteeseen suhteessa esimieheensä. Ongelmallinen esimies-alainen suhde voi kärjistää henkilösuhteita ja heijastua koko työyhteisöön sekä vaikeuttaa upseerin mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Vastaajien näkemykset poikkesivat huomattavasti toisistaan. 61 % upseereista täyttäisi esimiehen tahdon. Vaurauksettomin esmiehen käskemän tehtävän tekisivät kadetit. 35 % vastaajista kyseenalaistaisi esimiehensä käsken ja 11 % seisoi puhtaasti omien näkemystensä takana. Voimakkaaimmin, mutta myös suurimman hajonnan puitteissa, kyseenalaistaisivat vanhimmat upseerit esimiehensä virheellisenä pitämän käskyn.

C. Johtopäätöksiä

Upseerit pitävät sotilaallista kuria ja tottelemista yhtenä sotilaan perusarvona. Sotilaskuri näyttää olevan itseisarvo, joka useimmilla upseereilla syrjäyttää muut näkökohdat. Tämä ilmenee muun muassa siten, että alusten käskeminen koetaan itsestäänselvyydeksi. Upseerit eivät myöskään koe ongelmalliseksi ilmaista omaa tahtoaan alustilleen. Sotilaskurin ja -käskyn kyseenalaistaminen tietyissä tilanteissa on osin selitettävissä iän, sotilasarvon tai elämäkokemuksen kautta, mutta pääosin se selittyy yksilöllisten ominaisuuksien kautta.

3.2.6 Eettisten sääntöjen tarpeellisuus

Väittämässä 64 pääosa vastaajista, 85 %, korosti eettisten ajatusten henkilökohtaisuutta. Etiikan henkilökohtaisuudesta huolimatta 90 % upseereista katsoi väittämässä 98, että yhteinen ammattietiikka on upseeristolle tarpeellinen. Väittämässä 100 haettiin vastaajien näkemyksiä kirjallisten eettisten sääntöjen tarpeellisuuteen. Valtaosa

upseereista, 74 %, katsoi, ettei ole tarvetta kirjoitetun säännösten luomiselle.

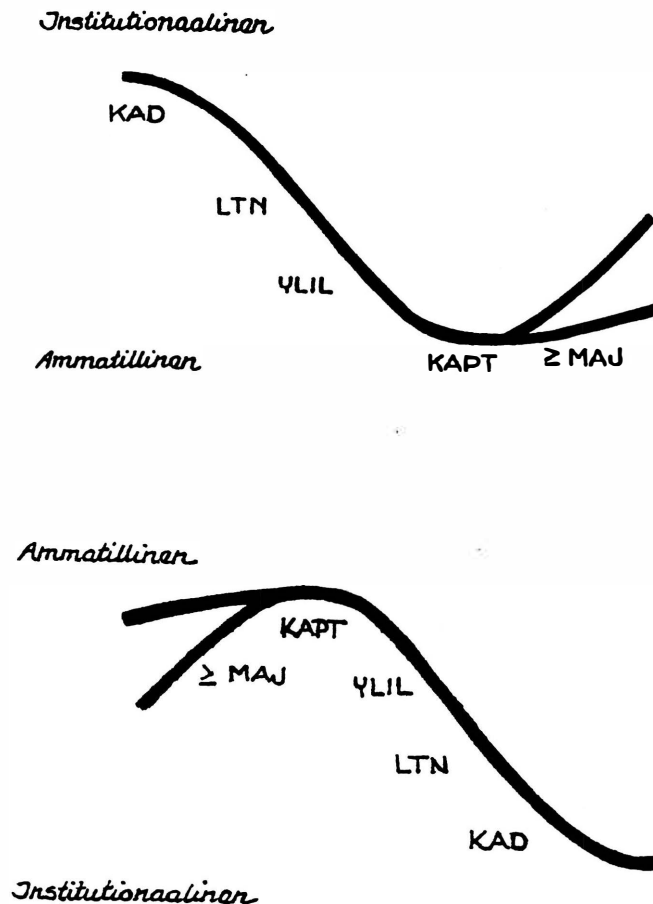
Upseeriston ammattietiikka nähdään tarpeellisena. Sen yhtenä syntymisen perusedellytyksenä pidetään jokaisen henkilökohtaista eettistä ajattelua. Pääosa upseeristosta ei kaipaa yksiselitteiseen muotoon laadittua kirjallista eettistä säännöstöä. Tämä selittyy sillä, että etiikka ja eettiset ajatukset nähdään hyvin monitahoisina, tilanteista ja olosuhteista riippuvana, jolloin selkeiden, tyhjentävien sääntöjen olemassaolo ei tunnu uskottavalle. Äärimmäisissä tilanteissa on valta ja vastuu aina esimiesvastuussa olevalla upseerilla yksilönä ja ratkaisujen on perustuttava yksilön omaan sisäiseen hyväksyntään.

3.3 Upseeriston eettisten käsitysten päälinjat

Upseereiden käsitykset keskeisimmistä eettisistä kysymyksistä ovat pääosin yhtenevät. Sodan olosuhteet, toiminta ongelmatilanteissa ja esimiehen virheellisiksi koetun käskyn noudattaminen koetaan vaikeaksi. Ikää, sotilasarvoa ja elämäkokemusta enemmän painottuvat yksilölliset näkemuserot eettisissä valintatilanteissa.

Upseeristo on ajattelunsa perusteella osin jaettavissa institutionaalisesti ja ammatillisesti suuntautuviin. Kadettien ajattelussa on havaittavissa muita voimakkaampi aatteellisuus ja kutsumus. Nämä arvot tasoittuvat kadettikoulutuksen aikana. Kapteenien ajattelussa on nähtävissä selkeästi muita pidättyvämpi suhtautuminen upseerin ammattiin ja sen erityisvelvoitteisiin. Vanhimpien upseereiden ajattelussa näkyy muita voimakkaampi yhtenevyys eettisissä valintatilanteissa. Vanhimmat upseerit jakaantuvat muita sotilasarvoja selkeämmin kahteen luokkaan. Osan asenteet ja arvot yhtenevät pitkälti nuorempien kadettien institutionaaliseen ajatteluun ja osan taas kapteenien ammatilliseen ajatteluun. Upseeriston jakautumista institutionaali-

siin ja ammatillisiin on havainnollistettu alla olevissa karkeasti pelkistetyissä piirroksissa. Institutionaalisuuden ja ammatillisuuden käyrä on esitetty kumminkin päin, koska jomman kumman paremmuudesta ei haluta luoda visuaalista harhaa lukijalle.

Kuvio 5. Institutionaalisuus ja ammatillisuus

Upseeristo katsoo tarvitsevansa yhteisen ammattietiikan. Tämän tarpeen tyydyttämiseen ei katsota kuitenkaan tarvittavan kirjallista eettistä säännöstöä. Kirjoitetun säännöstön kyseenalaistaminen ei johdu etiikan aliarvioimisesta, vaan eettisten asioiden monitahoisuudesta ja henkilökohtaisuudesta. Kirjoitetun säännöstön puuttuminen ei poista tarvetta muovata upseerin ammattiin valittujen yksilöiden eettistä ajattelua. Yleisesti hyväksyttävä, sel-

keä ja järkevä upseerien ammattietiikka on välttämätön yksittäiselle upseerille, sotilasorganisaatiolle ja koko yhteiskunnalle.

4 NÄKÖKOHTIA HYVÄÄN UPSEERITAPAAAN

Tässä luvussa selvitetään niitä tutkijan tärkeimmiksi kokemia asiakokonaisuuksia, joiden tiedostaminen ja sisäistäminen luovat edellytyksiä jokapäiväiselle ja jokahetkelle hyvälle upseeritavalle. Näkökohdat perustuvat työn tekijän tutkimuksen pohjalta syntyneisiin näkemyksiin, joita on täydennetty ammatillisesti kokeneiden upseereiden haastatteluilla sekä perehtymällä muiden ammattien etiikkatutkimuksiin, eettisiin sääntöihin ja ohjeisiin.

4.1 Perusteita

Upseerin tehtäviin sisältyy mahdollisuus vaikuttaa syvästi toisiin ihmisiin. Siksi tälle työlle täytyy asettaa sellaisia erityisvaatimuksia, joita ammattieettiset periaatteet edustavat. Monia upseerin ammatillisia suhteita ja työtehtäviä ei kuitenkaan voida säännellä muodollisin ohjein. Tästä syystä ratkaisevaksi tulee kunkin upseerin eettinen tietoisuus, vastuuntunto ja ammatillinen pätevyys.

Suomen upseeriston arvo- ja asennemaailmassa näkyy kunkin aikakauden vaikutus. Toisaalta on olemassa arvoja ja asennetekijöitä, jotka ovat riippumattomia ajasta. Sellaisia ovat tietoisuus ammatin isänmaallisesta ja kansan kokonaisuutta palvelevasta luonteesta, luottamus ja lojaalisuus sekä valtakunnan että puolustusvoimien johtoon, samoin kuin monipuolinen yleissivistys ja hyvä ammattitaito.⁸³

Merkittävä osa upseeriutta on puolustusvoimien oman sotilaallisen arvo- ja normijärjestelmän sisäistäminen. Upseerin toiminta, vastuu ja työ ohjautuu sen varassa ikäänkuin järjestelmän sisältä. Tärkeä osansa siinä on perinteillä, kasvatuksella, vanhempien upseerien esimerkillä, tavoilla sekä oppailla ja ohjesäännöillä.⁸⁴

Hyvän upseeritavan tavoitetason määrittely on mahdotonta, jopa suorastaan vaarallista. Kuitenkin upseeri voi katsoa olevansa lähellä tavoitetasoaan, kun hän tuntee rehellistä tyytyväisyyttä itseensä ihmisenä ja upseerina. Tällöin hänen taustalla jatkuvasti vaikuttavat elämäntekijät ovat kunnossa ja tämän seurauksena upseerista ilmenee terve itsevarmuus. Tästä itsevarmuudesta upseeri kykenee antamaan muille ja se heijastuu muihin. Kaiken perustana on terve ylpeys omasta ammatistaan ja tietämys jatkuvasta itsensä kehittämistarpeesta.⁸⁵

4.2 Upseeri eettisenä yksilönä

4.2.1 Eettisyys yksilön voimavarana

Eettisyys on nähtävissä yhtenä yksilön menestymisen perusedellytyksenä. Eettisyys antaa johdonmukaisuutta, linjakkuutta, tasapainoisuutta ja uskottavuutta arvostuksiin, käyttäytymiseen ja kaikenlaiseen toimintaan. Eettisyys on yksilön voimavara hänen pyrkiessä eteenpäin, suojatessa itsensä, turvatessaan saavutuksensa ja urautuessaan yhteiskunnan tahdon mukaisiin rooleihin⁸⁶.

4.2.2 Omatunto yksilön eettisyyden valvojana

Yksilö käyttäytyy tai ainakin uskoo käyttäytyvänsä eettisesti ja moraalisesti oikein, kun hän toimii vastuullisesti omantuntonsa mukaisesti eikä kapinoi omaa sisäistä tajua vastaan. Omatunto määrää eettisen käyttäytymisen si-

sällön ja se vetoaa kohti täydellisyyttä. Sisäisenä oppaana ja hälytysjärjestelmänä omatunto erottaa eettisesti oikean väärästä, inhimillisen raa`asta ja hyvän pahasta. Sen antama taju on osittain opittua kasvatuksen, lähiympäristön ja ihmisten normituksen tulosta.⁸⁷

Omatunto ihmisen eettisyyden ohjaajana ja mittaajana ei kuitenkaan ole yleispätevä, koska ihminen käyttäytymisellään kykenee pitkällä aikavälillä paaduttamaan omantuntonsa.

4.2.3 Kokonaisuus eettisyyden määrittelijänä

Eettiset ratkaisut eivät ole aina selkeästi määriteltävissä oikeiksi, hyviksi ja hyväksyttäviksi tai vääriksi, pahoiksi ja paheksuttaviksi. Usein ratkaisu käsittää molempia täysin vastakkaisia näkökulmia. Päätöksenteossa kokonaisuus on yksittäisiä osatekijöitä ratkaisevampi.

Pitkällä tähtäyksellä etiikka tukee kokonaisuuden kannalta kunniallisuutta, oikeudenmukaisuutta, avoimuutta, inhimillisyyttä, aitoutta, tasapuolisuutta ja kohtuullisuutta. Joka aikoo tehdä hyvää ja suurta, sen on huolehdittava omasta rehtiydestään, tunnettava todellisuus ja oivallettava tekojen motiivit, syyt ja seuraukset.

4.2.4 Eettisesti ajatteleva ja toimiva yksilö

Eettinen yksilö pyrkii sisäisillä valinnoillaan saamaan parhaat ominaisuutensa hyödynnetyksi. Eettisesti ajatteleva toimii vastuuntuntoisesti ja oikeudenmukaisesti ilman kateutta, ahneutta ja vallanhimoa.⁸⁸

Eettisesti toimiva eli etiikkaa kunnioittava ja arvostava henkilö on kunniallinen, rehellinen, luotettava, avoin ja hyvämaineinen. Lisäksi hän on oikeamielinen, hyväntahtoi-

nen, inhimillinen, humaani ja yhteistyöhaluinen.⁸⁹ Hän tiedostaa omien luonteenpiirteidensä vaikutukset tunne-, järki- ja tahtotoimintaansa sekä oman suhtautumisensa itseensä ja ulkopuolisiin. Perusasenteeltaan hän on rakentava, asiallinen ja määrätietoinen. Hänen luottaa terveesti itseensä ja ulkopuolisiin⁹⁰. Velvollisuudentuntoisena, vilpittömänä, nöyränä ja avoimena eettisesti ajatteleva kunnioittaa ja auttaa rehellistä kanssaihmistä ja käyttäytyy sen mukaisesti. Olemalla lisäksi ystävällinen ja kohtelias hän voi sekä saada että antaa paljon.

Eettisesti ajatteleva noudattaa etiikan "kultaista sääntöä": Toista ei saa kohdella välineenä, vaan toiselle ihmiselle kuuluvat samat oikeudet ja velvollisuudet kuin itsellekin⁹¹. Tämä vastavuoroisuussääntö siirtyy käytäntöön, kun muistaa mikä on eettisesti oikein itselle, sitä se on toisellekin ja mitä eettisemmin itse toimii, sen eettisempää toimintaa voi vaatia muilta.

Eettisen tason ylläpitämiseksi eettisesti toimivan tulee jatkuvasti ja vastuuntuntoisesti seurata, kehittää ja kouluttaa itseään. Viime kädessä etiikkaa oppii harjoittamalla itsekritiikkiä ja seuraamalla eettisestä näkökulmasta, mitä ympärillä tapahtuu.

4.2.5 Johtopäätöksiä

Eettisyys on yksilön yksi tärkeimmistä voimavaroista. Sen avulla yksilö saa omille pyrkimyksilleen sisäisen hyväksynnän, joka kestää kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa. Paaduttamaton, oikein vaalittu omatunto toimii arvokkaimpana ja aidoimpana tiennäyttäjänä yksilön eettisissä valintatilanteissa.

Täydellisen eettisyyden saavuttaminen on mahdotonta. Lähes jokainen ratkaisu sisältää osatekijöitä, joiden eettisyys

on kyseenalaistettavissa. Yksilön on nähtävä kokonaisuus ja löydettävä sitä kautta eettisesti paras ratkaisu.

Eettisesti ajatteleva ja toimiva yksilö tunnustaa ja tunnistaa omat heikkoutensa ja vahvuutensa. Hän pyrkii toimimaan vahvuuksiaan hyödyntäen vastavuoroisuussäännön pohjalta. Jatkuva itsensä kasvattaminen ja kehittäminen ovat eettisen yksilön tärkeimmät tuntomerkit.

4.3 Upseeri yhteiskunnan palvelijana

4.3.1 Ehdoton lojaalius

Puolustusvoimien tehtävät ja sitä kautta upseeriin kohdistuvat oikeudet ja velvollisuudet pohjautuvat Suomen lakiin. Laki ja demokraattinen yhteiskuntajärjestys ovat upseerin ammattietiikan yläkäsitteitä, jotka jokaisen upseerin on tunnettava ja hyväksyttävä⁹². Upseerin työnantajana on puolustusvoimien kautta Suomen kansa, jonka etu on viime kädessä asetettava ensimmäiseksi. Palvellakseen uskottavasti Suomen kansaa upseerin tulee olla kansalaisena ja ihmisenä lainkuuliainen ja suvaitsevainen.⁹³

Lojaalisuus yhteiskuntaa kohtaan on upseerin yksi tärkeimmistä velvollisuuksista. Upseerin on ymmärrettävä mitä demokratia merkitsee ja sopeuduttava siihen. Upseerin on seistävä ehdottomasti ja selkeästi valtiovallan ja yleisen oikeusjärjestelmän päätöksien takana.

4.3.2 Demokratia ja tasapuolisuus

Puolustusvoimien tarvitseman yhteiskunnallisen luottamuksen kannalta on välttämätöntä, että upseeristo ilmentää työssään ja kannanotoissaan niitä ihanteita ja arvoja, joita muut kansalaiset kunnioittavat ja joita he ovat vaaran hetkellä valmiita puolustamaan. Upseerin tulee olla

arvomaailmaltaan ja hengeltään hyvä demokraattinen kansalainen ja ihminen.⁹⁴

Yleinen asevelvollisuus on suomalaiselle yhteiskunnalle ominainen maanpuolustusratkaisu. Tämän ratkaisun kautta yhteiskunta antaa miespuoliset kansalaiset puolustusvoimien koulutettavaksi rauhan aikana sodan ajan tarpeisiin. Tämän valtuutuksen käytännön toteutusta yhteiskunta valvoo hyvin tarkasti. Kyetäkseen täyttämään tehtävänsä yhteiskuntaa tyydyttävällä tavalla on upseerin tunnettava suomalainen yhteiskunta ja ymmärrettävä Suomen kansa kokonaisuutena⁹⁵. Upseerin on kyettävä hahmottamaan ja muistamaan erilaisia yhteiskunnan ryhmiä ja kyettävä pitämään itsensä "karsinoitumisajattelun" yläpuolella.

Yhteiskunta viestittää odotuksensa upseeria kohtaan paitsi lakiensa kautta, niin myös julkisia foorumeja pitkin. Muun muassa lehdistö asettaa upseerille sellaisia odotusarvoja, joita yhteiskunnan muille jäsenille ei aseteta. Julkinen mielipide korostaa upseerin johtajaominaisuuksia, perusrehellisyyttä, järjestelykykyä, toimeenpanokykyä, esimerkillisyyttä ja rehellisyyttä. Näiden odotusarvojen vastainen käyttäytyminen ja toiminta pannaan yhteiskunnassa eritoten merkille.⁹⁶

4.3.3 Johtopäätöksiä

Upseerin työnantaja on puolustusvoimien kautta Suomen kansa, jonka etu on viimekädessä aina asetettava ensimmäiseksi. Upseerin lojaalius valtiovaltaa ja yhteiskuntajärjestystä kohtaan on oltava ehdotonta.

Upseerin on oltava kansalaisena ja ihmisenä lainkuuliainen ja suvaitsevainen sekä kyettävä vastaamaan demokraattisen yhteiskunnan haasteisiin. Upseerin on tiedostettava julkisen mielipiteen odotusarvot hyvien upseeriominaisuuksien

suhteen ja vastattava ammattitaidollaan yhteiskunnan odotuksiin.

4.4 Upseeri sotilasorganisaation osana

4.4.1 Upseerin rooli

Upseerin rooli sotilasorganisaatiossa on monitahoinen. Upseeri joutuu järjestämään suhteensa hyvin moninaiseen alaisjoukkoon, samoissa tehtävissä palveleviin ja samaan ikäluokkaan kuuluviin upseeritovereihin sekä työtä ohjaviin ja valvoviin esimiehiin.

Upseerin on kyettävä tasapainoiseen käyttäytymiseen organisaatiossa. Hän ei saa vetää erilaista roolia organisaation eri suuntiin. Roolin vetäminen paljastuu ajan oloon ja synnyttää epäluottamusta ja vastakkainasettelua organisaation sisällä. Upseerin on rohkaistuttava olemaan oma itsensä niin alaisten kuin esimiestenkin edessä sekä palvelustoverien keskellä.⁹⁷

Upseerin on kyettävä sopeutumaan ihmisyyhteisöön, osattava arvostaa siinä muita ihmisiä ja herättää ihmisten keskuudessa hänestä positiivinen, luotettavan vastuunkantajan tunne⁹⁸. Upseerina olemiselle ja siinä onnistumiselle on kaiken perustana halu ja rohkeus olla oma itsensä ja hankkia tätä kautta luonnollinen auktoriteetti⁹⁹.

4.4.2 Vaarallisimpia upseeriominaisuuksia

Upseerille sopimattomien ominaisuuksien luettelo on loputon: välinpitämättömyys, piittaamattomuus, vastuunpakoilu, kaksinaamaisuus, epäluotettavuus, epärehellisyys, häikäilemätön oman edun tavoittelu ja niin edelleen. Jokainen edellä mainituista ominaisuuksista on sen kaltainen, että se romuttaa pohjan hyvältä upseeriudelta, vaikka upseerin

henkilökohtainen ammattitaito ja muut ominaisuudet olisivat kuinka korkeat.

A. Välinpitämättömyys ja vastuuttomuus

Upseerin on ymmärrettävä "välittämisen -monisuuntaisuus-periaate". Välittämisen on ulotuttava alaisten ja kanssaihmiesten lisäksi myös esimiesten suuntaan. Jos upseerina ei tätä ymmärrä ja oivalla, vaan syyllistyy välinpitämättömyyteen ja piittaamattomuuteen, huomaa pian jäävänsä yksin ja ulkopuoliseksi.¹⁰⁰

Upseerin tehtävässä yksi keskeisimmistä asioista on vallankäyttö. Vallankäyttöön, johtajan vastuuseen alaisista ja vastuun delegoimattomuuteen sisältyy myös suuria vaaroja. Kyseenalaisen moraalin omaava ja vastuunsa kieltävä upseeri on hyvin vaarallinen upseeri-ilmentymä. Pahimmillaan tämä on silloin, kun nämä ominaisuudet pysyvät rauhan aikana piilevinä ja purkautuvat esiin kriisin kriittisillä hetkillä.¹⁰¹

B. Häikäilemätön oman edun tavoittelu

Eräs pahimpia upseerin ajattelu- ja toimintatapoja on piilevänä toteutettu periaate: "Käyköön kuin käy, tärkeintä on, että minä pysyn satulassa ja menen eteenpäin. Näiden tähtien alla ei menesty mies, joka seisoo sanojensa ja tekojensa takana, vaan se, joka osaa sopivasti vaihtaa nahkansa seuran sekä ajan muotivirtausten mukaan."¹⁰²

Upseerille itselleen on vaarallista, jos hänellä on jatkuva pyrkimys näyttää olevansa enemmän kuin mitä on. Tämä periaate ja elämäntapa palkitsee tiettyyn rajaan asti, mutta se paljastuu ennemmin tai myöhemmin. Pahimmillaan upseerin todelliset ominaisuudet paljastuvat kriittisessä

tilanteessa, jolloin seuraukset saattavat olla kohtalokkaat.¹⁰³

Sotilasorganisaatiolle on kohtalokasta, jos se ei kykene erottamaan pyyteetöntä ammatillista eteenpäinpyrkimistä häikäilemättömästä oman edun tavoittelusta. Terve oman edun tavoittelu tapahtuu itsensä kehittämisen kautta ja se tukee sekä yksittäisen upseerin etenemistä uralla että sotilasorganisaation kehittymistä. Jos häikäilemätöntä oman edun tavoittelua palkitaan toistuvasti pyyteettömän ammatin harjoittamisen kustannuksella, se vähentää upseerien uskoa omaa järjestelmäänsä kohtaan.

Pahimmillaan häikäilemätön oman edun tavoittelija valitsee etukäteen palvelustehtävät, joiden kautta hän saavuttaa tavoitteensa. Jokainen "välitehtävä" toimii ponnahduslautana seuraavaan tehtävään. Näin ajatteleva ja toimiva upseeri etenee urallaan suoraviivaisesti, mutta pahimmillaan hän toimii jokaisessa tehtävässään jo suuntautuneena seuraavan tehtävän saavuttamiseen. Lopulta häikäilemätön oman edun tavoittelija huomaa olevansa yksin, vaillinaisen ammattitaidon omaavana ja pätemättömänä tehtäväänsä. Tällainen upseeri jättää jälkeensä eettistä tyhjiötä, joka heikentää organisaation yleistä kuntoa.

4.4.3 Tärkeimpiä upseeriominaisuuksia

Ohjesäännöissä ja oppaissa, jotka olivat voimassa 1920-, 1940- ja 1950-luvuilla määriteltiin johtajalle ja upseerille vaatimuksia, jotka ovat päteviä tänäkin päivänä:

- luonteen ja tahdon lujuus
- kyky nopeaan päätöksentekoon ja -toimeenpanoon
- vastuuaulius, uskallus ja rohkeus
- selväpiirteinen harkintakyky, kaukonäköisyys ja hallittu mielikuvitus
- taito, kyky ja itseluottamus

- aloitteellisuus
- rauhallisuus, maltillisuus, henkinen ja ruumiillinen sitkeys, aito ja valoisa luonne
- asiallisuus ja luotettavuus
- huolenpito ja vastuuntunto alaisista
- oikeudenmukaisuus sekä
- psykologinen vaisto ja alaisten luonteenpiirteiden tuntemus.¹⁰⁴

Näiden johtajaominaisuuksien lisäksi upseerin ammattitaidon on oltava kiistaton. Upseerin ammattitaito on ymmärrettävä laaja-alaisesti asioiden hallitsemisesta ihmisten johtamiseen.

Upseerin on kaikessa toiminnassaan ymmärrettävä asemansa esikuvana ja tarjottava käyttäytymisellään ja toiminnallaan mahdollisuus samaistumiseen.

4.4.4 Suhde ihmiseen

Voidakseen kehittyä henkisesti kypsäksi ja aidoksi johtajaksi, on upseerin tiedostettava ja tunnustettava tiettyjä ihmisyyden periaatteita. Näistä tärkeimpiä ovat seuraavat:

- 1) Jokainen alainen on ihmisenä samanarvoinen kuin hänen esimiehensä.
- 2) Upseerin on suhtauduttava alaiseensa, kuten hän toivoo oman esimiehen suhtautuvan häneen.
- 3) Upseerin ammattiin ei kuulu vain vastuu virkatehtävien, vaan myös virkatehtäviin liittyvien ihmissuhteiden hoitamisesta. Tämä vastuu ei rajoitu virka-aikaan.
- 4) Kukaan ihminen ei ole täydellinen olento. Upseerin on hyväksyttävä alaistensa, palvelustovereidensa ja esimiestensä suorituksissa kohtuullinen virhetoleranssi. Omaan toimintaan sisältyvät

puutteet on tiedostettava, osin hyväksyttävä ja ajan oloon korjattava.

- 5) Aito johtaja ei ole se, joka kokee, että joukko on vain häntä varten. Aitoa johtajaa joukko palvelee pyyteettömästi, mutta aito johtaja osaa myös kieltäytyä palveluksista ja itsekin palvella muita.

4.4.5 Kutsumus

Jokainen upseeri kuuluu upseerikuntaan, jonka jokaisella jäsenellä on velvollisuus upseerikäytökseen ja ammattitaidon jatkuvaan ylläpitoon. Perusta upseeriudelle luodaan kadettikoulun upseerikasvatuksella ja -koulutuksella. Tähän perustaan on kyettävä liittämään henkilökohtainen kasvaminen elämäkokemusten kautta sekä tiedostettu pyrkimys vahvistaa olemassaolevia hyviä ominaisuuksia sekä korjata synnynnäisiä ja ajan oloon kehittyviä heikkouksia¹⁰⁵.

Upseerin on kyettävä olemaan upseeri kaikissa tilanteissa. Upseerin ammatti on kutsumusammatti haluaapa sitä tai ei¹⁰⁶. Upseerin on kyettävä vaatimaan itseltään enemmän kuin tavalliselta ihmiseltä. Upseeriutta ei saa kieltää vaikeassakaan tilanteessa. Rehellinen, peittelemätön upseerius hälventää ympäristön epäluuloja ja poistaa väärinkäsitysten mahdollisuuksia.

Upseeriammatin valinneen on hyväksyttävä ja samaistuttava puolustusvoimien ja maanpuolustuksen edustamiin yleisesti tunnustettuihin sotilaallisiin arvoihin. Iän ja kokemuksen myötä upseerin on kyettävä syventämään samaistumistaan oman organisaationsa tavoitteisiin ja uskallettava ottaa ja tunnustaa lisääntyvä vastuu.¹⁰⁷

Upseerin kutsumus ei ole konkreettisesti määriteltävissä. Kutsumus on "sydämen" asia, joka kehittyy ihmisen kasvun myötä. Upseerin kutsumus on kunnossa, kun hän kokee teke-

vänsä mielekästä ja arvokasta työtä, jossa hänen persoonansa ja tunteensa ovat täysimääräisesti mukana.

4.4.6 Suhde sotaan

Upseerin on tiedostettava ja hyväksyttävä ammattinsa kiinteä liittyminen sotaan. Upseerin suhde sotaan on oltava kiihkoton.

Sodan olosuhteiden simulointi rauhan aikana on mahdotonta. Jos upseerin arvoperusta rauhan aikana on selvä, niin se toimii myös sodassa¹⁰⁸. Ratkaisevia sodan oloissa ovat yksilölliset ja inhimilliset tekijät.

Sodan olosuhteet eivät salli missään muodossa upseerilta oman edun tavoittelua¹⁰⁹. Upseerin päteminen sodassa on suunnattava kaikkien niiden hyväksi, joiden kanssa upseeri on ja elää. Jos päteminen suuntautuu muuten, se saa yleensä väärin muotoja ja tuottaa kokonaisuuden kannalta haitallisia tuloksia.

Sodassa korostuu ammattitaito johtajan tärkeimpänä kriteerinä. Tämän takia jokaisen upseerin on jatkuvasti ylläpidettävä ja kehitettävä sodan ajan tehtävän edellyttämää ammattitaitoa. Kriisin syttyessä upseerin on oltava ammattitaitoinen. Ammattitaidon hankkiminen kriisin syttymishetkellä on auttamattomasti myöhäistä.¹¹⁰

4.4.7 Johtopäätöksiä

Upseerina olemiselle ja siinä onnistumiselle on kaiken perustana halu ja rohkeus olla oma itsensä ja hankkia tätä kautta luonnollinen auktoriteetti.

Upseerin on tiedostettava upseerille sopimattomat ominaisuudet ja vältettävä niitä. Sotilasorganisaation on tuet-

tava ja palkittava pyyteetöntä itsensä kehittämistä ammatissaan ja tunnistettava häikäilemättömät oman edun tavoittelijat.

Inhimillisuus on määräävin tekijä suomalaisen upseerin suhteessa muihin ihmisiin. Niin kauan kuin inhimillisyyttä on olemassa, annetaan eettisesti ja moraalisesti suoraselkäiselle upseerille arvoa.

Upseerin kutsumus on "sydämen" asia, joka kehittyy ja jalostuu ihmisen kasvun myötä. Kutsumusta on vaalittava ja sille on annettava arvoa.

Upseerin ammatin perimmäisenä tarkoituksena on taata yhteiskunnan turvallisuustarpeet. Äärimmäisessä tapauksessa tämä tarkoittaa yhteiskunnan puolustamista sodan keinoin. Tämä on jokaisen upseerin ymmärrettävä ja hyväksyttävä. Tästä huolimatta upseerin suhde sotaan on oltava kiihkonton. Sodassa tarvittava arvoperusta ja ammattitaito on hankittava täysimääräisenä jo rauhan aikana.

5 YHDISTELMÄ

Oikeudenmukaisen yhteiskuntajärjestyksen ylläpitäminen edellyttää muutamien ammattien professioimista. Upseerin ammatin ja armeijan avulla yhteiskunta tyydyttää turvallisuustarpeensa. Upseerin ammattietiikan arvoperusteet nousevat yhteiskunnasta, sisältäen kuitenkin myös sodan poikkeavat olosuhteet. Yhteiskunta näkee puolustussodan moraalisesti hyväksyttävänä ja antaa näin vahvan sotilaseettisen perustan upseerin ammatille.

Yksittäisen upseerin etiikkakäsitys kehittyy koko ihmisen elämän ajan. Koti luo eettiset perusteet, jotka avartuvat ja laajentuvat koulun tukemana yksilön kehittyessä. Upseerin peruskoulutus synnyttää ammattieettiset näkemykset, jotka kehittyvät ammatissa ja elämässä saatujen kokemusten

mukaisesti. Ulkoiset ja yksityiset olosuhteet, tarpeet ja odotukset muovaavat jokaisen upseerin eettisiä käsityksiä yksilöllisellä tasolla.

Upseereiden käsitykset keskeisimmistä eettisistä kysymyksistä ovat pääosin yhtenevät. Sodan olosuhteet ja toiminta eettisissä ongelmatilanteissa koetaan vaikeaksi. Ikää, sotilasarvoa ja elämäkokemusta enemmän painottuvat yksilölliset näkemykset eettisissä valintatilanteissa.

Upseeristo on ajattelunsa perusteella osin jaettavissa institutionaalisesti ja ammatillisesti suuntautuviin. Kadettien ajattelussa on havaittavissa muita voimakkaampi aatteellisuus ja kutsumus. Nämä arvot tasoittuvat kadettikoulutuksen aikana. Kapteenien ajattelussa on nähtävissä selkeästi muita pidättyvämpi suhtautuminen upseerin ammattiin ja sen erityisvelvoitteisiin. Vanhimpien upseereiden ajattelussa näkyy muita voimakkaampi yhtenevyys eettisissä valintatilanteissa. Vanhimmat upseerit jakaantuvat muita sotilasarvoja selkeämmin kahteen luokkaan. Osan asenteet ja arvot yhtenevät pitkälti nuorempien kadettien institutionaaliseen ajatteluun ja osan taas kapteenien ammatilliseen ajatteluun.

Upseeristo tarvitsee yhteisen ammattietiikan. Tämän tarpeen tyydyttäminen ei vaadi kuitenkaan kirjallista eettistä säännöstöä. Kirjoitetun säännöstön kyseenalaistaminen ei johdu etiikan aliarvioimisesta, vaan eettisten asioiden monitahoisuudesta ja henkilökohtaisuudesta. Vaikka kirjoitettu säännöstö puuttuukin, se ei poista tarvetta muovata upseerin ammattiin valittujen yksilöiden eettistä ajattelua. Tiedostettu, koko upseerin uran kattava "piilo-ope-tussuunnitelma" eettisissä kysymyksissä on tarpeen. Yleisesti hyväksyttävä, selkeä ja järkevä upseerien ammattietiikka on välttämätön yksittäiselle upseerille, sotilasorganisaatiolle ja koko yhteiskunnalle.

Työn viimeisen osan näkökohdat hyvään upseeritapaan liittyen eivät sisällä upseerin eettistä säännöstöä, vaan ajatuksia ja näkemyksiä perustaksi hyvälle upseeritavalle. Sun Tzu kiteytti aikanaan vaatimuksen yhteiskunnalle arvokkaasta upseerista. Sun Tzun mukaan yhteiskunnalle arvokas upseeri ei etsi henkilökohtaista mainetta eikä pakoile vastuuta, vaan pyrkii toimissaan kansan suojelemiseen ja hallitsijan etujen puolustamiseen. Tämä perustotuus yhdistettynä arvokkaisiin upseeriominaisuuksiin ja kiistämättömään ammattitaitoon on riittävä perusta jokaiselle upseerille kasvussaan upseerin vaativassa ammatissa.

VIITTEET

1. Multimäki, Kaarlo: Psykologit, etiikka, yhteiskunta. Ammatinvalinnanohjaus 3-4/1989 s.13-19
2. Valtanen, Jaakko: Sotilaan riippumattomuuden toive aina ristiriidassa puolustuskyvyn kanssa. Sotilasaikakauslehti 5/1991 s.328
Myyrä, Jarmo: Sotilaan etiikka. Sotilasaikakauslehti 1/1986 s.1
3. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.13
Harva, Urpo: Moraalin ongelmia s.22-23
Räsänen, Rauni: Opettajan etiikkaa etsimässä s.27
4. Tanskanen, Seppo: Olemmeko sisäistäneet upseerin eettiset säännöt. Kylkirauta 4/1990 s.34
5. Harva, Urpo: Moraalin ongelmia s.22
6. Allardt - Luttunen: Sosiologia s.9
7. Allardt, Erik: Sosiologia I s.55
8. Allardt Erik: Sosiologia I s.51 ja 55
9. Allardt - Luttunen: Sosiologia s.11
10. Allardt, Erik: Sosiologia I s.58
11. Allardt - Luttunen: Sosiologia s.11
12. Allardt - Luttunen: Sosiologia s.12
13. Allardt, Erik: Sosiologia I s.60
14. Allardt - Luttunen: Sosiologia s.16-17
15. Temmes, Markku: Julkinen johtaminen s.33
Harva, Urpo: Moraalin ongelmia s.78
16. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.27
17. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.30
18. Räsänen, Rauni: Opettajan etiikkaa etsimässä s.25
19. Häyry, Matti: Sotilasammattien etiikan ulkoisia ja sisäisiä rajanvetoja; Timo Airaksisen kirja s.77
20. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.42
21. Valtanen, Jaakko: Haastattelu 16.4.1993

22. Moskos, Charles: Armed Forces in a Warless Society s.377-382
Valtanen, Jaakko: Sotilaan riippumattomuuden toive aina
ristiriidassa puolustuskyvyn kanssa. Sotilasaikakauslehti
5/1991 s.328-333
Nokkala, Arto: Puolustusvoimien ja yhteiskunnan väliset
suhteet - haasteet ja toimet 1990-luvulla s.3-5
23. Moskos, Charles: Armed Forces in a Warless Society s.377-382
Valtanen, Jaakko: Sotilaan riippumattomuuden toive aina
ristiriidassa puolustuskyvyn kanssa. Sotilasaikakauslehti
5/1991 s.328-333
Nokkala, Arto: Puolustusvoimien ja yhteiskunnan väliset
suhteet - haasteet 1990-luvulla s.3-5
24. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.25
Leimu, Pekka: Pennalismi ja initaatio suomalaisessa soti-
laselämässä s.87-89
25. Lumme, Matti: Suomen 1700-luvun upseeristosta. Kylkirauta
2/1967 s.25
26. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.30-32
27. Paulaharju, Jyri: Suomen Kadettiklubi ja sen tausta. Kylki-
rauta 3/1984 s.4-5
28. Paulaharju, Jyri: Suomen Kadettikulubi ja sen tausta. Kylki-
rauta 3/1984 s.6-7
Leimu, Pekka: Pennalismi ja initaatio suomalaisessa sotilas-
elämässä s.97
29. Palmu, Pentti: Haminan Kadettikoulun perustamisesta 165
vuotta. Kylkirauta 2/1986 s.31
30. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.54
Leimu, Pekka: Pennalismi ja initaatio suomalaisessa soti-
laselämässä s.95
31. Paulaharju, Jyri: Suomen Kadettiklubi ja sen tausta. Kylki-
rauta 3/1984 s.7-8
Leimu, Pekka: Pennalismi ja initualismi suomalaisessa soti-
laselämässä s.97
32. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.65
33. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.68
Palmu, Pentti: Haminan Kadettikoulun perustamisesta 165
vuotta. Kylkirauta 2/1986 s.31
34. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.96
Hakala, Ilmari: Upseerikoulutuksen aloittaminen itsenäisessä
Suomessa. Kylkirauta 2/1988 s.32
35. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.110-124
Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa soti-
laselämässä s.115

Selinheimo, Oras: Viipurin upseerikokelaskurssi 1918-1919 s.11-12
 Niitynperä, Tapio: Markovillan upseerit. Kylkirauta 4/1988 s.22

36. Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta s.118 ja s.182
 Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa sotilaselämässä s.115
37. Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa sotilaselämässä s.116-117
 Ehnrooth, Gustaf: Muistelmia Kadettikoulun alkutaipaleelta. Kylkirauta 2/1959 s.8-11
 Ehnrooth, Gustaf: Haastattelu 30.6.1981
38. Ehnrooth, Gustaf: Muistelmia Kadettikoulun alkutaipaleelta. Kylkirauta 2/1959 s.10
 Ehnrooth, Gustaf: Haastattelu 30.6.1981
39. Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa sotilaselämässä s.123
40. Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa sotilaselämässä s.135
41. Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa sotilaselämässä s.136
 Ehnrooth, Gustaf: Haastattelu 30.6.1981
 Kurkela, Erkki: Kadettikoulun perinteistä. Kylkirauta 32/1957 s.13
42. Kurkela, Erkki: Kadettikoulun perinteistä. Kylkirauta 32/1957 s.13
43. Leimu, Pekka: Pennalismi ja initiaatio suomalaisessa sotilaselämässä s.136
44. Lukkari, Matti: Kadettiperinteet elävät. Kylkirauta 2/1989 s.6-9
45. Airaksinen, Timo: Moraalifilosofia s.45-57
 Kangas, Seppo: Haastattelu 13.3.1992
46. Sinivuo, Juhani: Haastattelu 10.3.1992
 Koskinen Kimmo: Kadettikouluun hakeutuneiden uravalintaan liittyviä tekijöitä s.15
47. Sinivuo, Juhani: Haastattelu 10.3.1992
 Koskinen, Kimmo: Kadettikouluun hakeutuneiden uranvalintaan liittyviä tekijöitä s.18
48. Kangas, Seppo: Haastattelu 13.3.1992
49. Hakala, Ilmari: Haastattelu 24.3.1993
 Sorvari, Jukka: Haastattelu 29.3.1993

50. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.27
Harva, Urpo: Moraalin ongelmia s.16
51. Virkamieslaki 1.1.1988 luku 5
52. Rikoslaki, RL 40 ja RL 45
53. Klefström, Kalevi: Haastattelu 9.12.1991
54. Asetus Puolustuslaitoksen tunnusluvasta
55. PE hall-os PMK A 2:1
56. Laki sotaväen kunniatuomioistuimesta
57. Klefström, Kalevi: Haastattelu 5.7.1993
58. Uutaniemi, Pekka: Luento sodan oikeussäännöistä 4.11.1991
59. Uutaniemi, Pekka: Luento Sotakorkeakoulussa 28.10.1991
60. Omnibus tutkimus 1988: Ammattien arvostus
Tutkimuksessa vertaillaan lääkärin, tuomarin, diplomi-
insinöörin, yritysjohtajan, poliisin, papin, upseerin ja
toimiupseerin ammattien arvostusta kansalaisten keskuudessa
61. Karvinen, Antero: Haastattelu 2.4.1993
62. Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijavalinnat, PEkoul-os
PAK A 1:3.2.13
63. Sinivuo, Juhani: Sotilasjohtajien psykologisten henkilö-
valintojen nykytila ja kehittäminen s.7
64. Sinivuo, Juhani: Haastattelu 10.3.1992
65. Kangas, Seppo : Haastattelu 13.3.1992
Lukkari, Matti: Haastattelu Ruotuväessä, 1/92
66. Upseerikoulutustustyöryhmä 2 1990
67. Upseerikoulutustustyöryhmä 2 1990
68. Kangas, Seppo: Haastattelu 13.3.1992
69. Karvinen, Antero: Haastattelu 2.4.1993
Ulander, Ilkka: Haastattelu 11.3.1992
Ahtikoski, Pekka: Haastattelu 10.3.1992
70. Lukkari, Matti: Haastattelu Ruotuväessä, 1/92
Kangas, Seppo: Haastattelu 13.3.1992
71. Harinen, Olli: Haastattelu 10.3.1992
Räsänen, Rauni: Opettajan etiikkaa etsimässä s.38
72. Sotilasvala ja sotilasvakuutus, PEhall-os asiak n:o 20/
Dbca/12.1.1987

73. Kadettilupaus
74. Virkavala
75. Kadettikunnan vuoden 1991 toimintasuunnitelma s.12
76. Upseeriliiton kalenteri 1992 s.130
77. Eskola, Antti: Sosiologian tutkimusmenetelmät s.77.
78. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.77.
79. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.28
80. Lukkari, Matti: Sotilasaikakauslehti 12/1992 s.986
Karvinen, Antero: Haastattelu 2.4.1993
81. Valtanen, Jaakko: Sotilashenkilöiden arvojen ja asenteiden muutokset Suomessa s.2-3
Moskos, Charles: Armed Forces in a Warless Society s.2-8
82. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.46
83. Valtanen, Jaakko: Haastattelu 16.4.1993.
84. Valtanen, Jaakko: Mitä upseerius on minulle merkinnyt ja merkitsee. Kylkirauta 1991 s.15-16
85. Halonen, Ilkka: Haastattelu 15.4.1993
86. Heikkonen, Jaakko: Etiikka nykykäytännössä s.8
87. Heikkonen, Jaakko: Etiikka nykykäytännössä s.10-11
88. Heikkonen, Jaakko: Etiikka nykykäytännössä s.20
89. Hakala, Ilmari: Haastattelu 24.3.1993
90. Halonen, Ilkka: Haastattelu 15.4.1993
91. Räsänen, Rauni: Opettajan etiikkaa etsimässä s.23
92. Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka s.30
93. Tanskanen, Seppo: Kylkirauta 4/1991 s.35
94. Valtanen, Jaakko: Haastattelu 16.4.1993
95. Hakala, Ilmari: Haastattelu 24.3.1993
96. Karvinen, Antero: Haastattelu 2.4.1993
97. Pipping, Knut: Komppania pienoisyhteiskuntana s.119
98. Hakala, Ilmari: Haastattelu 24.3.1993

99. Halonen, Ilkka: Haastattelu 15.4.1993
Meriö, Rauno: Mitä upseerius on minulle merkinnyt ja merkitsee. Kylkirauta 1991 s.9
100. Hakala, Ilmari: Haastattelu 24.3.1993
101. Valtanen, Jaakko: Haastattelu 16.4.1993
Halonen, Ilkka: Haastattelu 15.4.1993
102. Haahti, U S: Vastuuaulius. Kylkirauta 36/1957 s.8
103. Halonen, Ilkka: Haastattelu 15.4.1993
104. Upseerin käyttäytyminen palveluksessa ja sen ulkopuolella;
Lars Winellin kirjoittama ja 1924 julkaistu opas
Komppanian päällikkö;
Hans Ellenbeckin kirjoittama ja 1941 suomeksi julkaistu opas
Kenttäohjesääntö 1950-luvulta, jota on tarkasteltu Kylkiraudassa 36/1957 s.7-8
105. Nurminen, Arto-Pekka: Haastattelu 23.3.1993
106. Hakala, Ilmari: Haastattelu 24.3.1993
107. Valtanen, Jaakko: Haastattelu 16.4.1993
108. Valtanen, Jaakko: Haastattelu 16.4.1993
109. Leikkonen, Lauri: Esitelmä s.2
Hakala, Ilmari: Haastattelu 24.3.1993
110. Halonen, Ilkka: Haastattelu 15.4.1993

LÄHTEET

1 JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

1.1 Pääesikunta (PE)

Kunniatuomioistuimet ja kunnianeuvostot. Ohje kunniatuomioistuimia koskevan lain soveltamisesta. PEhall-os PMK A 2:1.

Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijavalinnat. PEkoul-os PMK A 1:3.2.13.

Määräykset upseerin virkaan ja toimiupseerin toimeen ha-
keutuvien psykologisesta soveltuvuustutkimuksesta. PEkoul-
os PMK A 6:1.

Säännös sotilasvalasta ja sotilasvakuutuksesta. PEhall-os
PMK A 1:9.

1.2 Maanpuolustuskorkeakoulu

Upseerin tutkinnon opetussuunnitelma. KadK:n asiakirja n:o
1101/ Koul- ja järjtsto/Dbd/21.8.1985.

Kadettikoulun perinnekirja.

Jalkaväen kapteenikurssin opetussuunnitelma. TaistK:n
asiakirja n:o 1401/Koul- ja järjtsto/Db/16.8.1990.

Esiupseerikurssin opetussuunnitelma. TaistK:n asiakirja
n:o 1306/Koul- ja järjtsto/Db/8.8.1990.

Maasotalinja 42:n, Merisotalinja 17:n ja Ilmasotalinja
18:n opetussuunnitelma lukuvuosina 1991-1993 (1. ja 2.
yleinen opintovuosi). SKK:n asiakirja n:o 932/Koul- ja
järjtsto/Da/24.5.1991

1.3 Upseeriliitto

Ammattien arvostus. Taloustutkimus Oy:n Upseeriliiton toi-
meksiannosta tekemä tutkimus lokakuussa 1988.

1.4 Kadettikunta

Selvitys suomalaisen upseerin kuvasta. Helsingin Kadetti-
piirin Upseerinarvot-työryhmän työ syksyllä 1987.

1.5 Tekijän hallussa oleva aineisto

Olli Harisen esitelmä 26.3.1993 Westermarck-seuran Sosio-
logipäivillä: Knut Pipping ja Väinö Linna sotilassosiolo-
geina.

Jaakko Heikkosen julkaisemattoman kirjan käsikirjoitus:
Etiikka nykykäytännössä.

Lauri Leikkosen alustus komppanianpäällikkökurssilaisille:
Kokemuksia komppanian johtamisesta sodan aikana.

Martti Määttäsen esitelmä 10.9.1982 pohjoismaisilla poliisi-
siopintopäivillä Hanasaassa: Poliisietiikka.

Arto Nokkalan esitys: Puolustusvoimien ja yhteiskunnan
väliset suhteet - haasteet ja toimet 1990-luvulla.

Arto Nokkalan luonnos 19.8.1990: Puolustuksen tulevaisuus
uudessa Euroopassa.

Pekka Uutaniemen luento 4.11.1991: Sodan oikeussäännöt.

Jaakko Valtasen juhlapuhe 27.1.1991 Kadettikunnan 70-vuo-
tisjuhlassa Helsingin yliopiston juhlasalissa.

Jaakko Valtasen esitelmä 22.3.1991 Westermarck-seuran So-
siologiapäivillä: Sotilashenkilöstön arvojen ja asenteiden
muutokset Suomessa.

2 JULKAISTUT LÄHTEET

Jalkaväen taisteluohjesääntö I, ETS. Pääesikunta, Helsinki
1988.

Komppanian päällikkö. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki
1941.

Kouluttajan Opas (KoulOpas) tarkistettu painos. Jyväskylä
1984.

Laki sotaväen kunniatuomioistuimista.

Prikaatin taisteluohje, ETS. Pääesikunta, Helsinki 1984.

Rikoslaki.

Sotilasjohtaja I osan luonnos. Valtion painatuskeskus,
Helsinki 1990.

Sotilasjohtaja II osan luonnos. Valtion Painatuskeskus,
Helsinki 1990.

Sotilasjohtaja III osan käsikirjoitus. PE:n Koul-os 1990.

Sotilasoikeudenhoito. PEhall-os 1991.

Suomen laki I: Muutamia yleisiä ohjeita, joita tuomarin
tulee tarkoin noudattaa. Lakimiesliiton kustannus. Gumme-
rus Kirjapaino Oy, Helsinki 1991.

Upseerin käyttäytyminen palveluksessa ja sen ulkopuolella. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki 1924.

Valtion virkamieslaki, Helsinki 1986.

3 KIRJALLISUUS, OPINNÄYTTEET JA ARTIKKELIT

Abrahamsson, Bengt: Anpassing och avgångsbenägenhet bland militärt befäl. Bulls Tryckeri, Halmstad 1965.

Airaksinen, Timo: Moraalifilosofia. Werner Söderström Osakeyhtiö, Juva 1988.

Airaksinen, Timo: Ammattien ja ansaitsemisen etiikka. Yliopistopaino, Helsinki 1991.

Allardt, Erik ja Littunen, Yrjö: Sosiologia. Werner Söderström Osakeyhtiö. Porvoo 1958.

Allardt, Erik: Sosiologia I. Werner Söderström Osakeyhtiö, Juva 1985.

Backström, Åke: Unohtuneet sotakoulut. Topografikunta, Helsinki 1979.

Backström, Åke: "Mullikurssit", Kadettikoulun numeroimattomat kurssit 1919-1935. Pohjois-Karjalan kirjapaino Oy, Joensuu 1986.

Ehrnrooth, Gustaf: Muistelmia Kadettikoulun alkutaipaleelta. Kylkirauta 2/1959 s.8-11.

Hakala, Ilmari: Upseerikoulutuksen aloittaminen itsenäisessä Suomessa. Kylkirauta 2/1988 s.32-33.

Hartle, Anthony E: Moral issues in military decision making. University Press of Kansas, Kansas 19.

Harinen, Olli: Sotilasjoukon kiinteys ja sotilasorganisaatio. Sotilassosiologian julkaisusarja A, n:o 7, Helsinki 1992.

Harva, Urpo: Moraalin ongelmia. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu 1980.

Heikkonen, Jaakko: Käyttäytyminen ja tarkastajan rooli. Oy kirjapaino F. G. Lönnberg, Helsinki 1982.

Heikkonen, Jaakko: Yritysetiikka sekä palasia yrityselämästä. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä 1989.

Helenius, Jarmo: Upseerikoulutuksen tavoitteiden asettamat vaatimukset kadettikoulun oppilasvalinnalle. Sotakorkeakoulun diplomityö 1991.

Hämäläinen, Kauko: Upseerin uralla menestymisen ennustamisesta. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia n:o 65, Helsinki 1975.

Hänninen, Helena: Etiikka ja käytäntö. Ammatinvalinnan ohjaus 1-2/1991 s.76-77.

Häyry, Matti: Sotilaan korkeimmat hyveet. Kylkirauta 4/1988 s.6-8.

Järvinen, Mika: Yritysetiikka ja yritysten sosiaalinen vastuu - tutkimus tämän päivän ja tulevaisuuden johtajien eettisestä tasosta. Sosiologian pro gradu -tutkielma, syksy 1992, Turun yliopisto.

Kangas, Seppo: Ihminen - kaikkien aikojen "sotakone". Kylkirauta 3/1991 s.22-31.

Koskinen, Kimmo: Kadettikouluun hakeutuvien uravalintaan liittyviä tekijöitä. Helsingin yliopiston Kasvatustieteen laitoksen teemaseminaarityö 4.12.1991.

Kurkela, Erkki: Kadettikoulun perinteistä. Kylkirauta 32/1957 s.12-14.

Lappalainen, Matti: Sotilas ja sosiologiako kuin tuli ja vesi? Sotilasaikakauslehti 3/1989 s.205-213.

Leimu, Pekka: Pennalismi ja initaatio suomalaisessa sotilaselämässä. Kansantieteellinen arkisto 33. Gummerus, Jyväskylä 1985.

Lukkari, Matti: Kadettiperinteet elävät. Kylkirauta 2/1989 s.6-9.

Lumme, Matti: Suomen 1700-luvun upseeristosta. Kylkirauta 2/1967 s.23-25.

Minkkinen, Aulis: Johtamistapojen ja -käyttäytymisen arviointimenetelmät ja niiden käyttömahdollisuudet puolustusvoimien henkilökunnan johtamiskoulutuksessa. Sotakorkeakoulun diplomityö 1991.

Moskos, Charles: Armed Forces in a Warless Society. A paper prepared for meetings of the Research Committee on Armed Forces and Conflict Resolution, International Sociological Association. Madrid, Spain, July 9-14, 1990.

Multimäki, Kaarlo: Psykologit, etiikka, yhteiskunta. Ammatinvalinnan ohjaus 3-4/1989 s.13-19.

Myyrä, Jarmo: Sotilaan etiikka. Sotilasaikakauslehti 1/1986 s.1.

Niitynperä, Tapio: Markovillan upseerit. Kylkirauta 4/1988 s.22-24.

Nokkala, Arto: Sotilasorganisaatio ja yhteiskunta - ammat-
tisotilaan roolin muutoksen lähtökohtia. Sosiologian pro-
seminariesitelmää korvaava essee 29.4.1986.

Nokkala, Arto: Upseerin rooli muuttuu. Sotilasaikakausleh-
ti 6-7/1987 s.469-473.

Pajula, Jaakko: Ihminen ja yhteiskunta. Kansaneläkelaitos,
Helsinki 1989.

Palmu, Pentti: Haminan kadettikoulun perustamisesta 165
vuotta. Kylkirauta 2/1986 s.31-33.

Paulaharju, Jyri: Suomen kadettiklubi ja sen tausta. Kyl-
kirauta 3/1984 s.4-10.

Pipping, Knut: Komppania pienoisyhteiskuntana. Sosiologi-
sia havaintoja suomalaisesta rintamayksiköstä 1941-1944.
Otava, Keuruu 1978.

Pirnes, Unto: Kehittyvä johtajuus. Otava, Keuruu 1989.

Räsänen, Rauni: Opettajan etiikkaa etsimässä. Oulun yli-
opisto, Monistus- ja kuvakeskus, Oulu 1993.

Selinheimo, Oras: Viipurin upseerikokelaskurssi 1918-1919.
Länsi-Savon kirjapaino Oy, Mikkeli 1964.

Sinivuo, Juhani: Jalkaväkijohtajille ja taistelijoille
asetettavat vaatimukset ja valinnat. Jalkaväen vuosikirja
XV 1981-82. Joensuu 1983.

Sinivuo, Juhani: Korkeasta moraalista seuraa hyvä kuri.
Sotilasaikakauslehti 10/1986 s.718-723.

Sinivuo, Juhani: Kuormitus ja voimavarat upseerin uralla.
Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä 1990.

Sun Tzu: Sodankäynnin taito. Tietosanoma Oy, Juva 1990.

Suomalainen upseerikoulutus 200 vuotta 1779-1979. Pohjois-
Karjalan Kirjapaino Oy, Joensuu 1978.

Tanskanen, Seppo: Olemmeko sisäistäneet upseerin eettiset
säännöt. Kylkirauta 4/1990 s.34-35.

Temmes, Markku: Julkinen johtaminen. Vap-kustannus, Hel-
sinki 1991.

Valtanen, Jaakko: Sotilaan riippumattomuuden toive aina
ristiriidassa puolustuskyvyn kanssa. Sotilasaikakauslehti
5/1991 s.328-333.

Vuorikari, Kalevi: Havaintoja sotilaasta ja sotilasyh-
teisöstä 1. Esitelmiä ja alustuksia vuosilta 1952-1972.
Sotilassosiologian julkaisusarja A, n:o 2, Helsinki 1982.

4 LEHDISTÖ

Helsingin Sanomat: Moraalin jäljillä -sarja: 16.12.1992 Timo Airaksinen, 20.12.1992 Heta ja Matti Häyry, 29.12.1992 Jaana Hallamaa, 31.12.1992 Thomas Wallgren, 3.1.1992 Eerik Lagerspetz, 8.1.1993 Maija-Riitta Ollila.

Helsingin Sanomat 7.2.1985: Virkamiehet tarvitsevat eettisiä sääntöjä ohjenuorakseen.

Helsingin Sanomat 2.11.1991: Virkamiehellä on sanomisen vapaus.

Kylkirauta: Vuosikerrat 1952-1992.

Kylkirauta 4/1991 s.7-20: Mitä upseerius on minulle merkinnyt ja merkitsee. Gustav Häglundin, Rauno Meriön, Antti Mälkösen, Hannu Särkiön, Mika Tiivolan, Jaakko Valtasen, Sakari Visan ja Markku Korhosen omakohtaiset kannanotot aiheeseen.

Sotilasaikauslehti: Vuosikerrat 1952-1992.

5 HAASTATTELUT

Ahtikoski, Pekka, kapteeni, Kadettikoulun koulutustoimiston toimistoupseeri. Haastattelu 10.3.1992. Aihe: Etiikan opetus upseerin peruskoulutuksessa.

Ehnrooth, Gustaf, jalkaväen kenraali. Kadetti Esa Salmisen haastattelu 30.6.1981. Aihe: Kadettiperinteet.

Halonen, Ilkka, kenraaliluutnantti, Kadettikunnan puheenjohtaja 1984-1988. Haastattelu 15.4.1993. Aihe: Hyvä upseeritapa.

Hakala, Ilmari, everstiluutnantti, Maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian opettaja. Haastattelu 24.3.1993. Aihe: Hyvä upseeritapa.

Harinen, Olli, tutkija. Haastattelu 10.3.1992. Aihe: Sosiaalisten tekijöiden vaikutus ihmisen etiikkakäsitykseen.

Heikkonen, Jaakko, kauppatieteiden maisteri, KHT-tilintarkastaja. Haastattelu 11.1.1993. Aihe: Eri ammattien, instituutioiden ja järjestöjen eettiset säännöt ja ohjeet.

Häyry, Matti, filosofian tohtori. Haastattelu 11.2.1992. Aihe: Ammattietiikka.

Kangas, Seppo, kenttärovasti. Haastattelu 12.3.1992. Aihe: Yksilön etiikkakäsityksen syntyminen ja ammattietiikan opetus upseerikoulutuksessa.

Karvinen, Antero, kenraalimajuri, Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori. Haastattelu 2.4.1993. Aihe: Hyvä upseeritapa.

Klefström, Kalevi, LOK, Pääesikunnan hallinnollisen osaston toimistopäällikkö. Haastattelu 7.12.1991 ja 5.7.1993. Aihe: Upseerin tehtävän juridiset perusteet ja laki sotaväen kunniaetuomioistuksesta.

Nurminen, Arto-Pekka, kapteeni, Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelija. Haastattelu 23.3.1993. Aihe: Hyvä upseeritapa.

Sinivuo, Juhani, psykologian tohtori, Pääesikunnan koulutussosaston sotilaspsykologiantoimiston päällikkö. Haastattelu 10.3.1992. Aihe: Upseerin valintakriteerit.

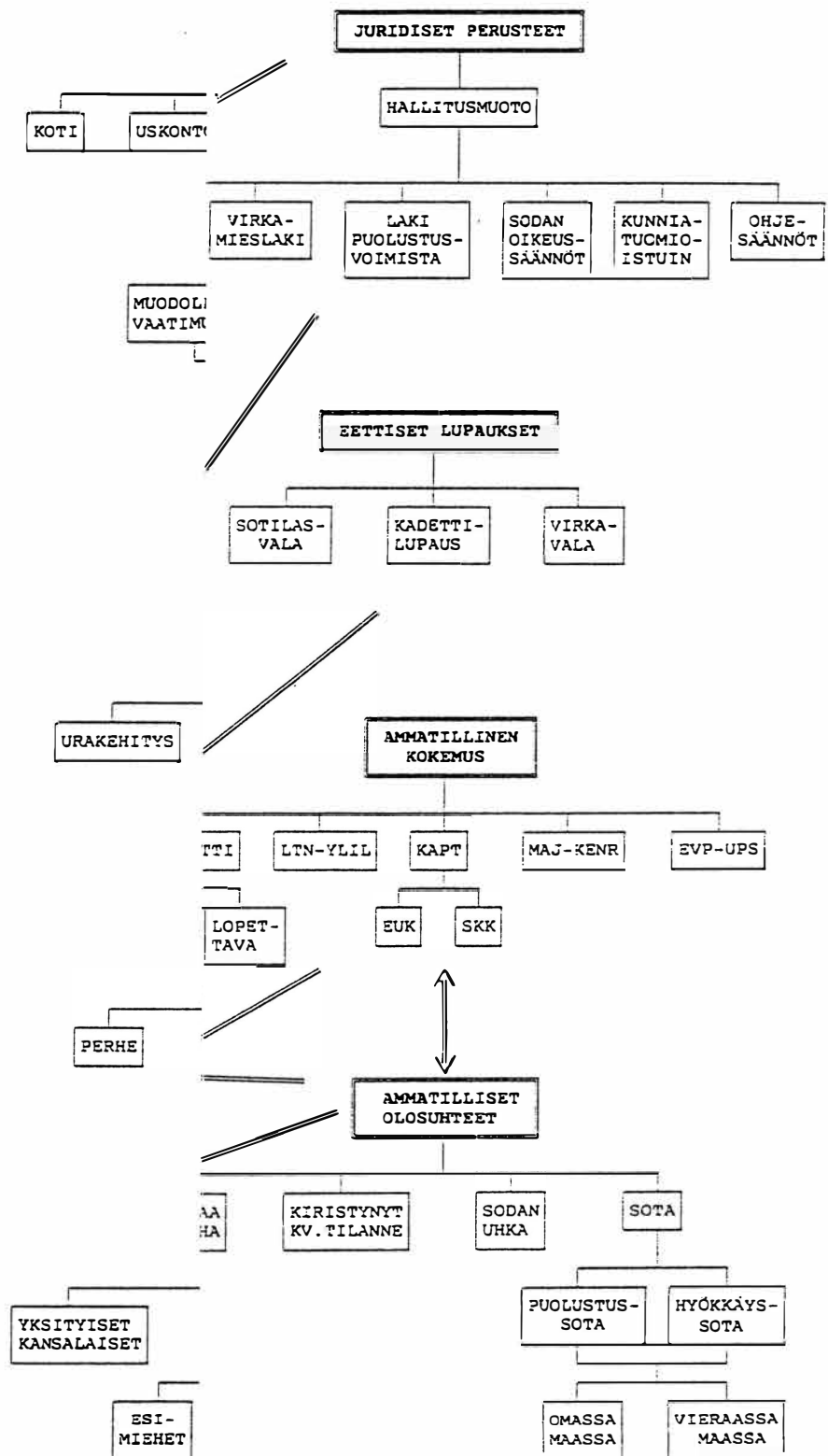
Sorvari, Jukka, majuri, Kadettikoulun kouluttaja ja kadettikurssin johtaja 1983-1991. Haastattelu 29.3.1993. Aihe: Hyvä upseeritapa.

Ulander, Ilkka, majuri, Kadettikoulun opettaja. Haastattelu 11.3.1992. Aihe: Etiikan opetus upseerikoulutuksessa.

Valtanen, Jaakko, kenraali, Puolustusvoimain komentaja 1984-1990. Haastattelu 16.4.1993. Aihe: Hyvä upseeritapa.

LIITTEET

LIITE 1	Upseerin etiikkakäsitykseen vaikuttavat tekijät
LIITE 2a	Lääkärin eettiset ohjeet
LIITE 2b	Lääkärin kollegiaalisuusohjeet
LIITE 3	Opettajan etiikka-opintojakson työskentelyssä käytettävä luettelo opettajan vastuista
LIITE 4	Psykologien ammattieettiset säännöt
LIITE 5a	Tuomarinvala
LIITE 5b	Hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet
LIITE 6a	Sotilasvalan kaava
LIITE 6b	Sotilasvakuutuksen kaava
LIITE 7	Kadettilupaus
LIITE 8	Virkavala ja kirjallinen vakuutus
LIITE 9	Upseerin etiikkakäsityksen kyselytutkimuksen kyselylomake
LIITE 10	Kyselyyn vastanneiden taustatiedot
LIITE 11	Faktorit
LIITE 12	Kyselytutkimuksen prosentuaaliset vastaukset sotilasarvon suhteen
LIITE 13	Faktoreihin ja niiden osatekijöihin liittyviä korrelaatioita

LÄÄKÄRIN EETTISET OHJEET

Lääkäriksi ryhtynyt henkilö on ottanut hoitaakseen suuren ja vaativan tehtävän. Tästä tehtävästä hän ei voi suoriutua, ellei hänellä ole perusteellisten tietojen ohella vakavaa halua noudattaa lääkärin ammatin harjoittajan vuosituhansien ajan tunnustamia eettisiä velvoituksia. Hän saavuttaa toiminnassaan luottamusta persoonallisuutensa, tietojensa ja ammattitaitonsa perusteella. Näiden periaatteiden mukaisesti on Suomen Lääkäriliiton valtuuskunta hyväksynyt lääkäreiden noudatettavaksi ammattia harjoittaessaan seuraavat ohjeet:

I Lääkärin velvollisuutena on suojata ihmiselämää ja lievittää kärsimystä. Hänen tulee pitää päätavoitteenaan edistää terveyttä ja sen saavuttamista.

II Lääkärin tulee palvella kanssaihmissiään lähimmäisenrakauden mukaisesti sekä osoittaa käyttäytymisellään ja toiminnallaan olevansa tehtävän vaatiman luottamuksen ja kunnioituksen arvoinen. Lääkärin ei pidä koskaan osallistua kidutukseen, kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon tai muuhun epäinhimilliseen toimintaan tai sellaisen valmisteluun.

III Lääkärin tulee kohdella potilaitaan tasa-arvoisina, eikä hän saa antaa rodun, uskonnon, poliittisen mielipiteen tai yhteiskunnallisen aseman vaikuttaa toimintaansa heitä kohtaan.

IV Lääkäri älköön käyttäkö arvovaltaansa siten, että potilaan oikeus määrätä itsestään joutuu uhanalaiseksi. Silloinkin kun potilas ei pysty ilmaisemaan tahtoaan, on lääkärin velvollisuutena toimia potilaan parhaaksi.

Jos lääkäri joutuu tutkimus tai hoitopäätöksissään toimimaan potilaan tahdosta riippumatta, on päätösten aina perustuttava lääketieteellisiin syihin.

V Lääkärin tulee pitää yllä ja kartuttaa tietojaan ja taitojaan, ja hänen tulee suositella vain lääketieteellisen tiedon ja kokemuksen perusteella tehokkaina ja tarkoituksenmukaisina pidettyjä tutkimuksia ja hoitoja.

VI Jos lääkäri toivoo potilaansa osallistuvan lääketieteelliseen tutkimukseen, jossa poiketaan tilan normaalista tutkimuksesta tai hoidosta, on lääkärin saatava tähän potilaalta suostumus, jonka potilas on painostamatta antanut vapaasta tahdostaan, tutkimuksesta ja sen aiheuttamista lisärasituksista ja riskeistä perillä ollen. Tutkimuksessa on noudatettava yleisesti hyväksyttyjä tutkimustyötä koskevia julistuksia ja viranomaisten ohjeita.

VII Lääkärin tulee noudattaa vaitiolovelvollisuutta ja myös kehottaa alaisiaan sitä noudattamaan.

VIII Lääkäri ei saa tavoitella perusteetonta aineellista etua. Hänen tulee hoitaa potilasta tämän avuntarpeen mukaan ja soveltaa palkkionsa suoritetun työn mukaan.

IX Todistuksia ja lausuntoja antaessaan lääkärin tulee muistaa olevansa puolueeton todistaja tai asiantuntija, jonka lausunnon on perustuttava huolellisen tutkimuksen antamiin objektiivisiin havaintoihin ja niiden kriittiseen arviointiin sekä muihin tosiseikkoihin, jotka lääkäri on saanut tietoonsa.

X Julkisessa esiintymisessään lääkärin tulee noudattaa tarkkaa harkintaa ja välttää itsensä tehostamista. Ilmoittelussaan lääkärin tulee noudattaa lääkäreitä ja lääkärinpalveluja koskevia ilmoitteluohjeita.

XI Lääkärin tulee pysyä erillään sellaisesta sairaanhoidosta, jossa hänellä ei ole vapautta toimia velvollisuuksiensa ja näissä ohjeissa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

LÄÄKÄRIN KOLLEGIAALISUUSOHJEET

Suomen Lääkäriliiton kollegiaalisuusohjeiden tarkoituksena on pitää yllä arvonmukaista henkeä ja hyvää toveruutta maan lääkärikunnan keskuudessa. Niiden tarkoituksena ei ole suojella lääkäreitä huonon ammattitaidon, virheellisen menettelyn tai väärinkäytöksiä seurauksilta. Arvonmukaisen käyttäytymisen peruslinjat viitoitetaan liiton hyväksymissä lääkärin eettisissä ohjeissa. Lääkärin kollegiaalisuusohjeet opastavat lääkäreitä käyttäytymään keskinäisissä suhteissaan hyvän ammattitoveruuden vaatimalla tavalla.

I Lääkärin on käyttäydyttävä ammattitoveriaan kohtaan suvaitsevasti ja osoittaen hyvää tahtoa. Erimielisyydet voidaan yleensä sopia perehtymällä toisen näkökohtiin. Jos ammattiasioissa syntyy ristiriita, lääkärin tulee pyrkiä selvittämään erimielisyys suoraan kollegansa kanssa.

II Lääkäri ei saa loukata muita ammattikuntansa ryhmiä ja niiden asiallisia oikeuksia silloinkaan kun hän toimii omassa ammattiryhmässään.

III Lääkärin on esimiehenä ja opettajana kiinnitettävä huomiota lääkärin etiikkaan ja ammattitoveruuden mukaisiin käyttäytymistapoihin. Tämä ei estä häntä valvomasta alaisensa ja oppilaittensa toimintaa eikä tutkimasta sattuneita virheitä tai rikkomuksia tai ryhtymästä toimenpiteisiin niiden johdosta.

IV Jos lääkäri sairauden, päihteiden käytön tai muun syyn vuoksi tulee kykenemättömäksi hoitamaan potilaitaan ja mahdollisesti heille vaaralliseksi, on jokaisen kollegan velvollisuutena puuttua asiaan keskustelemalla asianomaisen kanssa ja tarjoamalla apua hoidon järjestämiseen. Jos tämä

ei johda tulokseen, on lääkärin ilmoitettava havainnoistaan kollegan esimiehelle tai Lääkäriliittoon. Samoin tulee menetellä, jos kollega tieteen tai tietämättään syyllistyy ammattiaan harjoittaessaan tai lääkärin virka-asemassaan ilmeisen virheelliseen menettelyyn.

V Lääkäri ei saa levittää tai pitää yllä väärää käsitystä omasta tai ammattitovereidensä pätevyydestä, tutkimus- ja hoitomahdollisuuksista tai muista seikoista, jotka voisivat vaikuttaa potilaan tai virkaan valitsijoiden lääkärinvalintaan.

VI Lääkärin on sopimatonta moittia potilaalle kollegansa toimintaa. Jos lääkäri havaitsee, että toisen diagnoosi, hoito tai muu menettely on ollut virheellinen, on hänen ilmoitettava havainnostaan asiallisesti sekä potilaalle, että kyseiselle kollegalle. Lääkärin on aina muistettava myös oman erehtymisen mahdollisuus.

VII Suositellessaan potilasta toiselle lääkärille, sairaalaan tai poliklinikalle lääkäri on annettava potilaasta lähetteellä asianmukaiset tiedot. On suotavaa, ellei potilas sitä kiellä, että lääkäri sopivaksi katsomallaan tavalla ilmoittaa lähettäjälle diagnoosin, hoidon ja sen tuloksen sekä tarpeelliset tiedot jatkohoittoa varten.

VIII Kun potilas tai hänen omaisensa toivovat, että toisenkin mielipidettä kuultaisiin, tulee lääkärin suhtautua ehdotukseen myönteisesti, ja hänen velvollisuutensa on ilmoittaa kyseiselle lääkärille potilasta koskevat asianmukaiset tiedot. Havaitessaan tilanteen niin vaativan on lääkärin hankittava oma-aloitteisesti toisen lääkärin asiantuntija-apua.

IX Lääkäri ei saa toiminnassaan tai julkaisuissaan esittää yksinomaan omana ansionaan sellaista tutkimustulosta, jonka saavuttaminen on ratkaisevasti riippunut hänen yhden tai useamman työtoverinsa suorittamasta työstä tai asiantunte-
muksesta.

X Ammattitoveruutta koskevat erimielisyydet, joista muuten ei päästä sovintoon, on saatettava Suomen Lääkäriliiton sovitettavaksi tai ratkaistavaksi eikä niistä saa antaa tietoja asiaankuulumattomille.

**OPETTAJAN ETIIKKA-OPINTOJAKSON TYÖSKENTELYSSÄ KÄYTETTÄVÄ
LUETTELO OPETTAJAN VASTUISTA**

I Vastuut lapsille ja lapsesta

Kasvattajan tulee

1. Pyrkii saavuttamaan peruskoululle asetetut tavoitteet yhteistyössä oppilaiden ja heidän kotiensä kanssa.
2. Valmistautua huolellisesti tunneilleen ja suorittaa tunnollisesti opetustehtävänsä, kehittää opetusmenetelmiä, valmistaa ja tarkistaa oppilaiden tehtävät ja ohjata niiden suorittamista sekä suorittaa oppilasarvostelut ja valmistaa todistukset.
3. Pyrkii tietoa antaessaan totuuteen, yksipuolisuuden välttämiseen ja rehellisyyteen sekä kannustaa oppilaita kysymysten esittämiseen, itsenäisyyteen, luovuuteen ja yhteistyöhön.
4. Kohdella oppilaita ystävällisesti, tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti, tukea heidän fyysistä ja psyykkistä terveyttään ja itsetuntoaan sekä kannustaa heitä työssään.
5. Mahdollisuuksien mukaan valvoa, ettei lapsi muittenkaan taholta joudu kestävänsä fyysisiä ja psyykkisiä loukkauksia vaan hän voi turvallisesti mielin käydä koulua ja opiskella.
6. Käsitellä luottamuksellisesti ja tahdikkaasti oppilaan syntyperää, perhettä, uskontoa, terveyttä tai muita vastaavia seikkoja.
7. Muistaa, että lapsella on oikeus tulla kuulluksi kaikissa itseään koskevilla asioilla.
8. Ohjata ja valvoa oppilaiden käyttäytymistä kouluruokailussa, välitunneilla sekä koulualueella ja sen välittömässä läheisyydessä, sekä huolehtia oppilaiden

turvallisuudesta ja siitä että oppilailla on työrauha.

9. Huolehtia tapaturman sattuesssa ensiavun antamisesta oppilaalle ja tarvittaessa järjestää hänelle terveydenhoitajan tai lääkärin apua.
10. Kehittää ja eheyttää koulun kasvatusta ja opetusta.
11. Kehittää itseään opettajana ja kasvattajana.

Velvollisuudet vanhemmille

Kasvattajan tulee

1. Kohdella oppilaita ystävällisesti, tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti, tukea heidän itsetuntoaan sekä kannustaa heitä työssään.
2. Mahdollisuuksien mukaan valvoa, ettei lapsi muittenkaan taholta joudu kestävänsä fyysisiä tai psyykkisiä loukkauksia vaan hän voi turvallisesti mielin käydä koulua ja opiskella.
3. Ohjata ja valvoa oppilaita kouluruokailussa, välitunneilla sekä koulualueella ja sen välittömässä läheisyydessä, sekä huolehtia oppilaiden turvallisuudesta ja siitä että oppilailla on työrauha.
4. Huolehtia tapaturman sattuesssa ensiavun antamisesta oppilaalle ja tarvittaessa järjestää hänelle terveydenhoitajan tai lääkärin apua.
5. Käsitellä luottamuksellisesti ja tahdikkaasti oppilaan syntyperää, perhettä, uskontoa, terveyttä ja muita vastaavia seikkoja.
6. Pyrkii saavuttamaan peruskoululle asetetut tavoitteet yhteistyössä oppilaiden ja heidän vanhempiansa/kotiensa kanssa.
7. Valmistautua huolellisesti tunneilleen ja suorittaa tunnollisesti opetustehtävänsä, kehittää opetusmenetelmiä, valmistaa ja tarkistaa oppilaiden tehtävät ja ohjata niiden suorittamista sekä suorittaa oppilasarvostelut ja valmistaa todistukset.
8. Neuvotella oppilaan kasvatusta koskevissa asioissa oppilaan huoltajan kanssa, jos tämä sitä pyytää tai jos siihen muutoin on aihetta.

9. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja ilmaista mielihiteensä kaikissa itseään koskevissa päätöksissä. Häntä tai hänen edustajaansa on kuultava ja päätöksenteossa nämä mielipiteet on otettava huomioon.
10. Tietoa jakaessaan ja opettaessaan kasvattajan tulee pyrkiä totuuteen, yksipuolisuuden välttämiseen ja rehellisyyteen sekä kaikin tavoin kunnioittamaan vanhempien vakaumusta ja kannustaa lapsen itsenäistä ajattelua.

Velvoitteet kollegoille ja ammattikunnalle

1. Ei saa luovuttaa ulkopuolisille kollegoista ammatin yhteydessä saatua tietoa, ellei tämä palvele pakottavaa ammatillista tarkoitusta ja ellei sitä laki vaadi.
2. Ei saa antaa väärää tai pahansuopaa lausuntoa kollegoista.
3. Yhteistyössä kollegojen kanssa kehittää ja eheyttää koulun opetusta ja kasvatusta.
4. Tehdä ehdotuksia koulun työrauhan ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.
5. Tehdä ehdotuksia opetussuunnitelmasta ja sen työsuunnitelmasta, hyväksyttyjen oppikirjojen käyttöön ottamisesta sekä opetusväline- ja kirjastohankinnoista.
6. Tehdä kunnanvaltuustolle, mikäli mahdollista, kolme henkilöä käsittävä ehdotus koulun johtokunnan jäseneksi valittavasta opettajasta ja hänen varajäsenestään.
7. Tehdä ehdotus tai antaa lausunto koulun järjestyssäänöistä sekä pyydettäessä muistakin koulun toimintaa koskevista asioista.
8. Pitää kouluhallituksen antamien ohjeiden mukaista päiväkirjaa ja luetteloa oppilaiden poissaoloista.
9. Antaa valvonnassaan olevan luokan oppilaista tarvittavat luettelot ja tiedot johtajalle sekä noudattaa hänen antamia ohjeita.
10. Huolehtia mahdollisuuksien mukaan koulun toisenkin opettajan tehtävistä enintään kolmena työpäivänä kerrallaan.

11. Hoitaa hyvin koulun omaisuutta.
12. Ottaa osaa koulun johtajan, johtokunnan, koululautakunnan ja lääkintähallituksen kutsumiin kokouksiin.
13. Pyrkii kehittämään omaa työtään ja kannustamaan kollegoita samaan.
14. Hoitaa huolellisesti työtään ja sillä tavalla ylläpitää ammatin korkeaa tasoa.
15. Pyrkii vaikuttaa koko koululaitoksen kehitykseen.
16. Tukea ja kannustaa kollegoita heidän kasvatus- ja opetustehtävässään.

IV Velvoitteet yhteiskunnalle ja ihmiskunnalle

1. Pyrkii peruskoululle asetettuihin tavoitteisiin.
2. Rakentamaan kasvatus ja opetus arvoille, jotka säilyttävät elämää ja tukevat ihmisoikeuksien julistuksen sanomaa.
3. Kehittää edelleen koululaitosta, kasvatus- ja opetustyötä.

PSYKOLOGIN AMMATTIEETTISET SÄÄNNÖT**Perusperiaatteet**

Perusperiaate on, että jokaisen ihmisen henkilökohtaista loukkaamattomuutta ja koskemattomuutta kunnioitetaan. Psykologin ammattitoiminnassa noudatetaan tätä. Psykologin tulee sen tähden varoa joutumasta työssään tai omassa elämässään olosuhteisiin, jotka voivat uhata henkilökohtaisen loukkaamattomuuden periaatetta.

Psykologi työskentelee tieteeeseen ja luotettavaan kokemukseen nojaten edistääkseen ihmisten mahdollisuuksia itsetuntemukseen ja itsemääräämiseen. Psykologin tulee tehdä työtä inhimillisen kärsimyksen vähentämisen ja ihmisten elinolosuhteiden parantamisen puolesta. Psykologilla on erityinen vastuu niistä, joilla on puutteelliset mahdollisuudet ihmisarvoisen elämän saavuttamiseen.

Psykologi pysyttelee oman alansa tiedollisen kehityksen tasalla ja työskentelee jatkuvasti lisätäkseen pätevyytään. Hän pyrkii tuntemaan ammatilliset ja henkilökohtaiset vahvat ja heikot puolensa, niin että voi realistisesti arvioida, mitä työtehtäviä voi taikka ei voi ottaa hoitaakseen.

On ilmeistä, että ammattieettiset periaatteet eivät voi kattaa kaikkia tilanteita. Pääsääntönä on, että huomioon otetaan kaikki asianosaiset. Jos tämä ei ole mahdollista, psykologi kiinnittää asiaan huomiota ja harkitsee, onko eettisesti puolustettavissa jatkaa tehtävän suorittamista annetuilla ehdoilla. Psykologi ilmoittaa tarpeen vaatiessa toimeksiantajalle, mitä vaatimuksia psykologien ammattieettiikka asettaa.

Psykologi hankkii varmuuden siitä, että hänen virkaehdois-

saan (tai työsopimuksessaan) ei ole sellaisia seikkoja/edellytyksiä, jotka estävät häntä toimimasta ammattieettisten periaatteiden mukaisesti.

I Vastuu

A. Psykologi on vastuussa työnsä seurauksista ja varmistuu niin hyvin kuin mahdollista siitä, ettei hänen palvelujaan käytetä väärin.

B. Psykologi pidättäytyy jokaisesta toimenpiteestä tai lausumasta, johon sisältyy ihmisarvon loukkaus. Psykologi pitää silmällä, ettei hänen osaamistaan käytetä yksilön loukkaamiseen, hyväksikäyttöön tai sortoon.

C. Psykologista toimintaa ja tietoa ei saa koskaan käyttää sortotarkoituksiin.

II Pätevyys

A. Psykologi työskentelee tieteeeseen ja luotettavaan kokeemukseen nojautuen sekä ylläpitää ammatillista pätevyyttään. Psykologi sovelluttaa työmenetelmänsä tehtävän tavoitteiden mukaisiksi.

B. Psykologi ottaa huomioon henkilökohtaiset vahvat puolensa ja rajoituksensa ryhtyessään hoitamaan tehtävää.

III Velvollisuudet asiakkaita kohtaan

A. Psykologi kunnioittaa yksilön henkilökohtaista loukkamattomuutta ja suojelee asiakkaan itsemääräämisoikeutta.

B. Psykologi antaa asiakkaalle niin selkeästi kuin mahdollista tietoja suunnitelluista toimenpiteistä, niin että tämä voi päättää, suostuuko niihin vai ei.

C. Psykologi ei käytä hyväkseen ammatillista suhdetta hankkiakseen itselleen perusteetonta voittoa tai etua.

IV Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus

A. Psykologi on - laista johtuvin sekä tässä esille tulevin poikkeuksin - velvollinen olemaan vaiti niistä asioista, jotka hänelle uskotaan hänen toimiessaan psykologina tai jotka hän tuolloin muuten saa tietoonsa. Tämä koskee myös asiakassuhteen olemassaoloa.

V Psykologiset menetelmät, tutkimukset ja lausunnot

A. Psykologinen tutkimus lähtee ongelman muotoilusta ja tarkoituksenmukaisten menetelmien ja menettelytapojen hankinnasta.

B. Psykologi pyrkii muotoilemaan lausuntonsa siten, että sitä ei voi ymmärtää taikka käyttää väärin. Lausunnon muotoilussa tulee ottaa huomioon vastaanottaja.

C. Psykologi huolehtii siitä, ettei psykologisia menetelmiä ja tekniikoita esitellä julkisesti niiden käyttökelpoisuutta vähentävällä tavalla.

D. Psykologi valitsee itse menetelmänsä.

VI Julkiset lausunnot

A. Psykologin on pyrittävä asiallisuuteen, ja tarkkuuteen antaessaan lausuntoja ammattiroolissaan.

VII Ammatilliset suhteet

A. Psykologi kunnioittaa kollegoiden ja muiden ammattiryhmien erityispätevyyttä, velvollisuuksia ja vastuuta.

B. Psykologi huomioi asiakastyössään, voiko hän asiakkaan eduksi hyödyntää toisten ammattiryhmien asiantuntemusta sekä teknisiä ja hallinnollisia keinoja.

C. Psykologi antaa asianmukaista tietoa toimeksiantajalle ja/tai henkilöstölle, jota asia koskee, psykologien työtä ohjaavista eettisistä normeista ja muista säännöksistä.

VIII Tutkimus

A. Psykologin on pidettävä silmällä sitä, että valittuja tutkimusongelmia ja kysymyksen asetteluja valotetaan ensi kädessä sillä tavoin, että saadaan ihmisten elinehtojen ja elämänlaadun kehittymistä edistäviä tietoja.

B. Psykologilla on velvollisuuksia niitä kohtaan, jotka tulevat tutkimuksen kohteiksi/ottavat siihen osaa.

C. Psykologilla on vastuu siitä, että tutkimustyö tehdään tieteellisen käytännön mukaisesti.

D. Psykologi selvittää tutkimustulostensa merkityksen.

E. Eläinkokeissa on psykologin huolehdittava siitä, että koe-eläimille ei aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

TUOMARIN VALA

"Minä N.N. lupaan ja vannon Jumalan ja hänen pyhän evankeliuminsa kautta, että minä parhaan ymmärryksen ja omantuntoni mukaan kaikissa tuomioissa tahdon tehdä ja teen oikeutta niin köyhälle kuin rikkaallekin ja tuomitsen Jumalan ja Suomen lain ja laillisten sääntöjen mukaan.

Minä lupaan, etten koskaan minkään varjolla lakia vääristele eikä vääryyttä edistä sukulaisuuden, lankouden, ystäväyden, kateuden ja vihan tahi pelon tähden taikka lahjan ja antimien tahi muun syyn takia, eikä syytöntä syylliseksi taikka syyllistä syyttömäksi tee. Minä en myöskään ennen tuomion julistamista eikä sen jälestä ilmaise oikeutta käyville eikä muille niitä neuvotteluita, joita Oikeus suljetujen ovien takana pitää. Kaiken tämän tahdon täyttää ja täytän uskollisesti, rehellisenä ja totisena tuomarina, ilman kavaluutta ja juonia, niin totta kuin Jumala minua auttakoon ruumiin ja hengen puolesta."

HYVÄÄ ASIANAJAJATAPAA KOSKEVAT OHJEET

Yleiset määräykset

Asianajaja on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan päämiehensä oikeutta ja etua.

Asianajajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää kaikki hänelle uskotut tehtävät.

Asianajotoimisto ja sen työn järjestely

Asianajotoimisto:

Asianajajan tulee järjestää toimistonsa asianmukaisesti sekä huolellisesti ohjata ja valvoa toimistonsa henkilökunnan työtä ja huolehtia erityisesti siitä, että myös hänen avustavat lakimiehensä noudattavat hyvää asianajajatapaa.

Korvaus tehtävien hankkimisesta:

Toimeksiannon saamisesta tai hankkimisesta asianajaja ei saa antaa eikä luvata kenellekään osaa palkkiostaan eikä muuta hyvitystä.

Keskustelujen kuuntelu ja tallentaminen:

Asianajaja ei saa myötävaikuttaa siihen, että henkilön luottamuksellisia lausumia tämän tietämättä puhelin- tai muussa neuvottelussa nauhoitetaan tai muulla tavalla tallennetaan tahi sivullisen toimesta kuunnellaan.

Tehtävän vastaanottaminen, torjuminen ja tehtävästä luopuminen

Asianajajan vallassa on päättää, ottaako hän hoitaakseen asianajotehtävän vai ei, ellei hän lain tai aikaisemman lupauksensa mukaan ole velvollinen tehtävää täyttämään.

Asianajaja on niinkään velvollinen luopumaan tehtävästä:

- jos laillinen este tai siihen verrattava seikka estää tehtävän täyttämisen
- jos päämies tahtoo asianajajan menettelevän vastoin lakia tai hyvää asianajajatapaa eikä huomautuksesta huolimatta luovu vaatimuksestaan
- jos päämies hävittää tai väärentää todisteita, toimii vilpillisesti tai antaa tietoja, jotka asianajajan tietämän mukaan ovat vääriä, ja kieltäytyy niitä oikeaisemasta.

Asianajaja ja päämies

Uskollisuus ja lojaalisuus:

Asianajajan on oltava päämiehelleen uskollinen ja lojaali.

Sen lisäksi, mitä laissa säädetystä vaitiolovelvollisuudesta johtuu, asianajaja on velvollinen pitämään omana tietonaan kaiken, mitä hän asiakassuhteensa nojalla on saanut tietää päämiehensä ja tämän oloista. Asianajajan on valvottava, että hänen toimistonsa henkilökunta noudattaa samalaista vaitiolovelvollisuutta.

Asianajajan on vältettävä asianajotoimintaan kuulumattomia liiketoimia päämiehensä kanssa.

Toimeksiannon hoitaminen:

Toimeksiannot on hoidettava huolellisesti, täsmällisesti ja tarpeellisella joutuisuudella sekä päämiehelle tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta. Asianajajan antama lainopillinen neuvo on perustuttava asian vaatimiin tutkimuksiin.

Asianajaja ei saa tuomioistuimelle tai muulle viranomaiselle esittää näyttöä sellaisista seikoista, jotka ovat omansa saattamaan vastapuolen halveksimisen alaiseksi, eikä esittää tätä loukkaavia tai väheksyviä lausumia, ellei se ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin päämiehen etujen valvomiseksi. Asianajaja ei saa johtaa vastapuolta harhaan antamalla tälle tosiseikoista tai oikeussäännösten sisällöstä tietensä vääriä ilmoituksia.

Asianajaja ja vastapuoli

Asianajaja ei saa asiaa ajaessaan sopimattomasti painostaa vastapuolta.

Tämän mukaisesti on luvatonta:

- asiattoman ilmoituksen tekeminen poliisi- tai syyttäjäviranomaiselle tahi muulle viranomaiselle sekä sellaisella uhkaaminen
- uhkaaminen vastapuolta häpäisevien tietojen levittämällä lehdistöä, radiota, televisiota tai muuta tiedotusvälinettä käyttäen, sekä
- vetoaminen pätevättä syyttä sivullisiin, niin kuin vastapuolen sukulaisiin tai hänen läheisiinsä, työntajiin, esimiehiin ja työtovereihin tahi järjestöön, johon vastapuoli kuuluu, sekä sellaisella uhkaaminen.

Asianajaja ja tuomioistuin

Asianajajan on osoitettava tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvoa.

Ilman erityistä aihetta asianajaja ei ole velvollinen tarkistamaan päämiehensä hänelle antamia tietoja. Asianajaja ei saa antaa tuomioistuimelle tietensä paikkansa pitämättömiä ilmoituksia, eikä kiistää minkä tietää todeksi.

Asianajaja ja hänen kollegansa

Asianajajan tulee osoittaa kollegoilleen huomaavaisuutta ja suopeutta. Kollegiaalisiin näkökohtiin nojautuminen ei kuitenkaan saa milloinkaan vahingoittaa päämiehen etua.

SOTILASVALAN KAAVA

Minä N.N. lupaan ja vakuutan kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan edessä olevani Suomen valtakunnan luotettava ja uskollinen kansalainen. Tahdon palvella maatani rehellisesti sekä parhaan kykyni mukaan etsiä ja edistää sen hyötyä ja parasta.

Minä tahdon kaikkialla ja kaikissa tilanteissa, rauhan ja sodan aikana puolustaa isänmaani koskemattomuutta, sen laillista yhteiskuntajärjestystä sekä valtakunnan laillista esivaltaa. Jos havaitsen tai saan tietää jotakin olevan tekeillä laillisen esivallan kukistamiseksi tahi maan yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseksi, tahdon sen viipymättä viranomaisille ilmoittaa.

Joukkoa, johon kuulun sekä paikkaani siinä, en jätä missään tilanteessa, vaan niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun.

Lupaan käyttäytyä kunnollisesti ja miehekkäästi, totella esimiehiäni, noudattaa lakeja ja asetuksia sekä säilyttää hyvin minulle uskotut palvelussalaisuudet. Tahdon myös asetovereitani kohtaan olla suora ja auttavainen. Milloinkaan en sukulaisuuden, ystävyyyden, kateuden, vihan tai pelon vuoksi enkä myöskään lahjain tahi muun syyn tähden toimi vastoin palvelusvelvollisuuttani.

Jos minut asetetaan esimiesasemaan, tahdon olla alaisiani kohtaan oikeudenmukainen, pitää huolta heidän hyvinvoinnistaan, hankkia tietoja heidän toiveistaan, olla heidän neuvonantajanaan ja ohjaajanaan sekä omasta puolestani pyrkiä olemaan heille hyvänä ja kannustavana esimerkkinä.

Kaiken tämän minä tahdon kunniani ja omantuntoni mukaan täyttää.

SOTILASVAKUUTUKSEN KAAVA

Minä N.N. lupaan ja vakuutan kunniani ja omantuntoni kautta olevani Suomen valtakunnan luotettava ja uskollinen kansalainen. Tahdon palvella maatani rehellisesti sekä parhaan kykyni mukaan etsiä ja edistää sen hyötyä ja parasta.

Minä tahdon kaikkialla ja kaikissa tilanteissa, rauhan ja sodan aikana puolustaa isänmaani koskemattomuutta, sen laillista yhteiskuntajärjestystä sekä valtakunnan laillista esivaltaa. Jos havaitsen tai saan tietää jotakin olevan tekeillä laillisen esivallan kukistamiseksi tahi maan yhteiskuntajärjestyksen kumoamiseksi, tahdon sen viipymättä viranomaisille ilmoittaa.

Joukkoa, johon kuulun sekä paikkaani siinä, en jätä missään tilanteessa, vaan niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun.

Lupaan käyttäytyä kunnollisesti ja miehekkäästi, totella esimiehiäni, noudattaa lakeja ja asetuksia sekä säilyttää hyvin minulle uskotut palvelussalaisuudet. Tahdon myös asetovereitani kohtaan olla suora ja auttavainen. Milloinkaan en sukulaisuuden, ystävyyyden, kateuden, vihan tai pelon vuoksi enkä myöskään lahjain tahi muun syyn tähden toimi vastoin palvelusvelvollisuuttani.

Jos minut asetetaan esimiesasemaan, tahdon olla alaisiani kohtaan oikeudenmukainen, pitää huolta heidän hyvinvoinnistaan, hankkia tietoja heidän toiveistaan, olla heidän neuvonantajanaan ja ohjaajanaan sekä omasta puolestani pyrkiä olemaan heille hyvänä ja kannustavana esimerkkinä.

Kaiken tämän minä tahdon kunniani ja omantuntoni mukaan täyttää.

KADETTILUPAUS

Kadettilipun, sotilaan korkeimpien hyveiden uskollisuuden ja miehuuden, kunnian ja toveruuden vertauskuvan edessä minä lupaan uhrata työni ja elämäni Isänmaalle.

Kadettiaikanani ja sen jälkeen olkoon tunnukseni Suomen vapaus ja kansamme onni. Isien sankarimuisto säilyköön minulle pyhänä, ja sotilaan kunnia olkoon toimintani johtotähti. Ajatuksieni ja tekojeni kannustimet olkoot aina ylevät ja jalot.

En karta työtä, en taistelua, en kärsimyksiä, en kuolemaa tämän lupauksen lunastamiseksi. Auttakoon Jumala minua olemaan kestävä kunnian tiellä.

VIRKAVALA JA KIRJALLINEN VAKUUTUS

Virkavala

Minä N.N. lupaan ja vannon kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan edessä, että minä virassani noudatan perustuslakeja ja muita lakeja sekä toimin oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti kansalaisten ja yhteiskunnan parhaaksi.

Kirjallinen vakuutus

Minä N.N. lupaan ja vakuutan kunniani ja omantuntoni kautta, että minä virassani noudatan perustuslakeja ja muita lakeja sekä toimin oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti. Virkavelvollisuuteni täytän tunnollisesti ja parhaan kykyni mukaan. Minä en myöskään ilmaise sivullisille sellaista asiaa, jonka olen virassani saanut tietooni ja joka on pidettävä salassa.

KYSELYTUTKIMUS UPSEERISTON ETIIKKAKÄSITYKSISTÄ

Tällä Reserviupseeri-, Kadetti-, Taistelu- ja Sotakorkeakoulun sekä Karjalan Prikaatin ja Kymen Ilmatorjuntarykmentin upseerien keskuudessa toteutettavalla kyselyllä kerätään tietoja palveluksessa olevien upseerien eettisistä käsityksistä. Kysely liittyy kapteeni Jukka Ojalan Sotakorkeakoulun diplomityöhön "Upseerin eettiset säännöt".

On erittäin tärkeää, että jokainen kyselyyn valittu paneutuu **henkilökohtaisesti** esitettyihin kysymyksiin ja antaa vastauksen jokaiseen kysymykseen **rehellisesti** omien tuntemustensa pohjalta. Kyselyllä ei mitata ohjesääntöjen tietämystä eikä vastaajien johtamistaidollisia ominaisuuksia.

Kysely toteutetaan nimettöminä numeroimattomille lomakkeille. Vastaajan henkilöllisyys ei paljastu missään vaiheessa ja tietoja käytetään vain tilastollisten yhteenvedojen tekemiseen.

Vastausohjeet

Vastaa kyselylomakkeen kysymyksiin seuraavasti:

- varmista, että tämän kyselylomakkeen lisäksi olet saanut vihreällä painetun vastauslomakkeen
- vastaaminen tapahtuu vihreällä painetulle optisesti koneella luettavalle vastauslomakkeelle
- vihreällä painetussa puolustusvoimien yleisvastauslomakkeessa on kohta "joukko-osastokoodi, henkilötunnus, sukunimi ja etunimi", **älä vastaa näihin mitään**
- vastaa kysymyksiin mustaamalla lyijykynällä valitsemasi vaihtoehdon mukainen pieni neliö vastauslomakkeesta (älä ylitä neliön reunoja). **Mitään muita merkintöjä ei saa tehdä.**

näin

ei näin

- **käytä vain lyijykynää**, muuten kone ei lue vastauksiasi
- kuhunkin kysymykseen voit mustata vain yhden neliön
- jos vahingossa mustaat väärän neliön, pyyhi virheellissä paikassa oleva mustaus pyyhkeellä huolellisesti pois. Älä korjaa virhettä yliviivauksella

näin

ei näin

- **älä taita tai rypistä lomaketta**, muuten kone ei lue vastauksiasi

VASTAAMINEN TAUSTATIE TOKYSYMYKSIIN (kysymykset 1.-12.)

Vastauslomakkeen yläosassa on osa "Taustatiedot", jossa on 20 kohtaa ja niissä jokaisessa vastausvaihtoehto 0-9.

Kysymyksiin vastataan mustaamalla yksi neliö samannumeroilta riviltä. Esim. taustatietokysymyksessä numero 1. kysytään sotilasarvoasi. Jos olet tänä syksynä opintosi aloittava kadetti, mustaa neliö 1 riviltä 1 jne.

1. Siviilisäätysi

- 0 Naimaton
- 1 Avoliitossa
- 2 Naimisissa
- 3 Eronnut tai asumuserossa
- 4 Leski

2. Ikäsi

- 0 alle 25 v
- 1 25 - 30 v
- 2 30 - 35 v
- 3 35 - 45 v
- 4 yli 45 v

3. Pääasiallinen kasvu ympäristösi lapsena

- 0 Maaseutu
- 1 Kuntakeskus tai pikkukaupunki, jossa alle 20 000 asukasta
- 2 Kaupunki, jossa 20 000 - 50 000 asukasta
- 3 Kaupunki, jossa 50 000 - 200 000 asukasta
- 4 Suur-Helsingin alue (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen)

4. Lapsuutesi kasvupaikkakuntasi sijainti

- 0 Etelä-Suomi (Uudenmaan, Turun ja Porin, Hämeen ja Kymen läänit)
- 1 Keski-Suomi (Kuopion, Mikkelin, Keski-Suomen ja Vaasan läänit)
- 2 Pohjois-Suomi (Pohjois-Karjalan, Oulun ja Lapin läänit)

5. Vanhempiesi sosiaaliryhmä (on/oli)

- 0 Maatalousväestö
- 1 Työväestö
- 2 Toimihenkilö
- 3 Johtava asema

6. Isäsi ammatti

- 0 Sotilas
- 1 Jokin muu

7. Uskonnollinen vakaumuksesi

- 0 Uskon Jumalaan ja elän uskossa
- 1 Uskon Jumalaan tai johonkin ihmistä korkeampaan
- 2 En usko kristilliseen Jumalakäsitykseen
- 3 En usko mihinkään korkeampaan voimaan

8. Sotilasarvosi

- 0 Opinnot aloittava kadetti
- 1 Opinnot päättävä kadetti
- 2 Luutnantti - yliluutnantti
- 3 Kapteeni
- 4 Majuri - kenraali

9. Koulutuksesi (minkä olet viimeksi käynyt tai millä nyt olet)

- 0 Aloitan kadettikurssin
- 1 Kadettikurssi
- 2 Kapteenikurssi
- 3 Esiupseerikurssi
- 4 Yleisesikuntaupseerikurssi

10. Palvelusvuosiesi määrä (Kadettikoulusta valmistumisesta kulunut aika)

- 0 0 - 1 v
- 1 1 - 5 v
- 2 5 - 10 v
- 3 10 - 20 v
- 4 yli 20 v

11. Palveluspaikkasi (kapteeni- ja esiupseerikurssilaiset vastaavat kurssia edeltäneen palveluspaikan mukaisesti)

- 0 Opiskelija / Kadettikoulu
- 1 Perusyksikkö / Joukko-osasto
- 2 Esikunta / Joukko-osasto
- 3 Esikunta / Sotilaspiiri tai Sotilaslääni
- 4 Sotilasopetuslaitos

12. Suoranaisten alaistesi määrä palveluspaikassasi (varusmiehet mukaanlukien)

- 0 Ei yhtään
- 1 1 - 5
- 2 6 - 20
- 3 21 - 50
- 4 51 - 200
- 5 yli 200

Rivit 13-20 lomakkeen yläosassa jäävät tyhjiksi

VASTAAMINEN VARSINAISIIN KYSYMYKSIIN

Vastauslomakkeen alemmassa kentässä "Vastaukset" on 120 kohtaa ja niissä vaihtoehdot A-J. Käytä vastatessasi vaihtoehtoja A-E. Vaihtoehtojen merkitys on selvitetty alempana. Vastaa numerojärjestyksessä kysymyksiin mustaamalla jälleen yksi neliö samannumeroiselta riviltä.

Vaihtoehdot ovat:

- A = täysin samaa mieltä
- B = jokseenkin samaa mieltä
- C = ei kantaa, yhdentekevää
- D = hieman eri mieltä
- E = täysin eri mieltä

1. Vaikka upseeriperinteet ovatkin tärkeitä, niillä ei ole oleellista merkitystä jokapäiväisessä elämässä.
2. Sisäiset käyttäytymisperiaatteeni perustuvat kodin kasvatukseen.
3. Sota laillisen yhteiskuntajärjestelmän puolustamiseksi on hyväksyttävä.
4. Ylennysvuorosi lähestyy ja ylennykseen liittyen sinulle on luvattu kauan haluamasi tehtävä. Tehtäviesi hoidossa tapahtuu kuitenkin sellainen laiminlyönti, jonka paljastuminen pilaisi suunnitelmasi. Totuuden kertomatta jättämisestä kiinnijääminen olisi hyvin epätodennäköistä ja kärsiväksi osapuoleksi tulisi myöhemmin joutumaan alainen, jolle ei tapahtuneesta aiheutuisi materiaalisia tappioita. Jättäisit totuuden kertomatta.
5. Tunnen sodan oikeussäännöt.
6. Upseerina tunnen olevani enemmän työnantaja kuin työntekijä.
7. Upseerin on oltava ehdottoman lojaali valtionjohdon määritämälle turvallisuuspoliittiselle linjalle.
8. Muistan kadettilupauksen(sotilasvalan) sisällön.
9. Koen upseereihin kohdistuvat säännöt elämäni rajoittaviksi ja osin ristiriitaisiksi.
10. Uskon, ettei Puolustusvoimien sisällä tapahdu oman edun tavoittelua järjestelmää hyödyntämällä.
11. Tehokkuus ja perinteet ovat keskenään ristiriitaisia.
12. Olen yleensä oma itseni esiintyessäni joukon edessä.
13. Upseeri palvelee Puolustusvoimia 24 tuntia vuorokaudessa.

14. Virallisissa kadettiperinteissä (=perinteet, joilla on kadettikoulun johdon hyväksyntä) kylvetään siemen simputuksen hyväksymiselle.
15. Sodassa johtamasi joukko saa hyökkäystehtävän. Tunnet hyökkäysmaaston ja vastassa olevan vihollisen. Hyökkäysajankoh-
ta käsketään keskelle päivää. Tiedät, että hyökkäämällä
käskettynä ajankohtana joukkosi tulee kärsimään huomattavat
tappiot verrattuna siihen, että hyökkäys toteutettaisiin
pimeän turvin.
Kieltäydyt hyökkäämästä käskettynä ajankohtana.
16. Pyrin tietoisesti peittämään heikkouksiani.
17. En milloinkaan määrää alaistani tekemään mitään sellaista,
jota en itse tahtoisi tehdä samassa tilanteessa.
18. Upseerin omat uratavoitteet ovat yhteneviä Puolustusvoimien
kokonaistoiminnan kanssa.
19. Kieltämällä uskonnon kiellän mahdollisuuteni johtaa suoma-
laista miestä sodassa.
20. Yhteiskunnan turvallisuustarpeiden tyydyttäminen edellyt-
tää, että upseeristo ja sotaväki hyväksyvät sellaisia sään-
töjä ja rajoituksia, joita ei tavallisilla kansalaisilla
ole.
21. Upseerin suhteellisen matala palkka pitää upseerikunnan
aatteellisesti samanhenkisenä.
22. Pidän upseerien kunnianeuvostoa tarpeellisenä.
23. Upseerilla on oikeus säännölliseen työaikaan ja virka-ajan
ulkopuolisesta palveluksesta on saatava erillinen korvaus.
24. Esimiehesi antaa sinulle organisaatiouudistukseen liittyen
suunnittelutehtävän. Perusteita antaessaan hän korostaa
tehtävän tärkeyttä ja "sanelee" sinulle lopputuloksen, jo-
hon suunnittelulla on päästävä. Perehdyttyäsi asiaan seik-
kaperäisesti toteat, että omat käsityksesi eivät mahdolis-
ta suunnitelman tekoa niin, että esimiehesi käskemään lop-
putulokseen päästäisiin. Menet esimiehesi luo ja ilmoitat
mielipiteesi asiasta. Esimies kääsee sinua toimimaan aiem-
min sovitulla tavalla.
Teet suunnitelman niin, että esimiehesi tahto toteutuu.
25. Upseeri hoitaa luotettavasti tehtävänsä.
26. Monet upseerit kokevat velvollisuudekseen tehdä töitä enem-
män kuin muut.
27. Yhteiskunnalle annettava ja upseeristolle opetettava upsee-
rikuva hyveineen ei ole yhtenevä sodan asettamille vaati-
muksille.
28. Monilla upseereilla on tapana ottaa erivapauksia käskettyi-
hin rajoituksiin.

29. Upseeri joutuu ammatissaan ainakin joskus sellaisen huomionosoituksen kohteeksi, joka on tulkittavissa pienimuotoiseksi lahjonnaksi.
30. Toisen ihmisen tappaminen sodan olosuhteissa on minusta hyväksyttävä asia.
31. Upseerin on oltava solidaarinen muita upseereita kohtaan.
32. Alaisenasi/palvelustoverinasi työskentelee upseeri, jolla on kaksi pientä lasta. Lapset sairastavat paljon ja alaisesi/palvelustoverisi jää usein hoitamaan heitä. Tästä aiheutuu jatkuvia työjärjestelyjä, jotka kohdistuvat useinmiten itseesi. Keskustele alaisesi/palvelustoverisi kanssa ja hän kertoo, että hänen poissaolonsa töistä ei aiheuta yhtä suurta haittaa/vahinkoa kuin vaimon poissaolo. Kehotat upseeria käyttäytymään toisin ja näyttämään esimerkkiä muille.
33. Tuen alaisteni etenemistä uralla, vaikka siitä ei koidukaan henkilökohtaista hyötyä minulle.
34. Upseeristolla on oikeus puolustaa etujaan jopa lakkotoimpitein.
35. Harvat upseereista eivät anna tunnetekijöiden vaikuttaa itseensä, kun he arvostelevat alaistensa suorituksia.
36. Upseeriammatin harjoittajan on oltava eettisesti korkeatasoisempi kuin yhteiskunnan useimpien muiden ihmisten.
37. Kunnianhimo on upseerille ominainen piirre.
38. Upseerin arvoa ei alenna, vaikka hän vapaa-aikanaan tanssii ravintolassa poikaporukassa.
39. Taistelukaasujen käyttö on hyväksyttävää, kun niiden käytöllä saadaan sota loppumaan nopeammin ja pienemmin kokonaistappioiden kuin ilman niiden käyttöä.
40. Vakavissa onnettomuus- tai vahinkotilanteissa vastuun kantajat löytyvät sotilashierarkian alaportailta.
41. Pyrin sotilasuralla mahdollisimman pitkälle.
42. Olet taistellut joukkojesi kanssa useita kuukausia ja oppinut tuntemaan miehesi hyvin. Tunnet alaistesi luottavan siinuun. Saat tehtävän, joka edellyttää osalla joukostasilla sillanpääaseman valtaamista. Sinulle alistetaan joukko, jota et entuudesta tunne. Tiedät sillanpääaseman valtaamisen aiheuttavan suuria miehistötappioita. Käsket sillanpääaseman valtaamistehtävän joukolle, jota et entuudesta tunne.
43. Upseerin lojaalisuus valtiota kohtaan ja upseeriston etujen ajaminen ovat usein keskenään ristiriidassa.

44. Monet keskeneräiset ja jopa salaisetkin asiat liikkuvat hu-
huina varuskuntayhteisöissä, koska upseerit puhuvat koto-
naan ammattiasioista.
45. Alaiseni tarjotessa minulle vapaalippuja pitämäni harras-
tuksen pariin kieltäydyn ehdottomasti lipuista.
46. Olen valmis taistelemaan hyökkäyssodassa esimiesteni alai-
suudessa valtiollisten rajojen ulkopuolella.
47. Joudun työssäni lausumaan ihmisistä mielipiteeni liian vä-
häisen tuntemuksen pohjalta.
48. Uskonto on yksilöllinen ja henkilökohtainen asia.
49. Puolustuksellisessa sodankäynnissä toisten ihmisten vahin-
goittaminen ja tappaminen on sallittua.
50. Upseerin on oltava solidaarinen lähimpiä alaisiaan kohtaan.
51. Palveluksen ulkopuolella virkaikä ja sotilasarvot eivät ole
merkittäviä.
52. Ainakin jotkut upseereista joutuvat ristiriitatilanteisiin
ja tekevät valintoja henkilökohtaisen ja joukon edun välil-
tä.
53. Uskallan lausua minulta kysyttäessä kärkeviäkin mielipitei-
tä esimiehelleni, vaikka tiedän hänen olevan asiasta eri
mieltä.
54. Itsenäisyyspäivänä velvollisuuteni on esiintyä julkisuudes-
sa sotilasarvossa.
55. Kadettilupaus(sotilasvala) ohjaa jokapäiväistä käyttäyty-
mistäni.
56. Upseerit hyväksyvät keskuudessaan yksilöidensä irralliset
suhteet (=syrjähyppy).
57. Kyetäkseni johtamaan tehokkaasti alaisiani on minun joskus
kyettävä osoittamaan tunteita, jotka eivät ole aitoja.
58. Olen aidosti ylpeä koulutuksestani.
59. Upseeriston arvostuksen kannalta ei upseeriston tule ryhtyä
lakkotoimenpiteisiin etujensa ajamiseksi/puolustamiseksi.
60. Lähin suoranainen esimiehesi lainaa sinulta kohtuullisen
summan rahaa. Tiedustellessasi häneltä useampaan kertaan
takaisinmaksua et saa rahoja kuitenkaan takaisin. Tiedät,
ettei esimies ja alainen saa sotkea raha-asioita keskenään,
mutta tapaus harmittaa sinua.
Ilmoitat tapahtuneesta upseerikunnan vanhimmalle.
61. Tiedostan omassa ulkoisessa käyttäytymisessäni heikkouksia.

62. Uskon, että esimiehet ovat kiinnostuneita minusta ja voin luottaa heihin oman tulevaisuuteni suhteen.
63. Tunnesyyt eivät saa olla määräävässä asemassa upseerin päätöksenteossa.
64. Eettiset ajatukset ovat henkilökohtaisia.
65. Olen henkisesti valmistautunut täyttämään minulle sodassa uskottavan upseerin tehtävän.
66. Sodan ja tappamisen hyväksyminen edellyttävät jonkin ihmistä korkeamman auktoriteetin tunnustamista.
67. Pyrin tietoisesti poistamaan ja korjaamaan sisäisiä heikkouksiani.
68. Upseerin palkkauksen tulisi määräytyä enemmän ammattitaidon ja työn vaativuuden kuin sotilasarvon ja virkaiän perusteella.
69. Tiedostan lukuisat upseerin elämää ohjaavat säännöt ja rajoitukset jokapäiväisessä elämässä.
70. Tunnollinen, arvostamasi alainen sairastuu syöpään. Hänen kykynsä hoitaa työtehtävät rajoittuu selkeästi, mutta alainen pyytää tukeasi, että hän voisi jatkaa työssään. Esität asian esimiehellesi. Hän toteaa, ettei tämä ole mikään vaivaistentalo ja käskee lääkärin ryhtyä eläkepäätöksen edellyttämiin valmistelutoimiin.
Hyväksyt esimiehesi päätöksen ja saatat sen alaisesi tietoon.
71. Esimiehenä toimiessaan upseerin on kannettava huolta myös alaistensa siviiliongelmista.
72. Useimpien upseereiden käyttäytyminen ja tehtävien suoritustapa eivät muutu, onpa paikalla millaisia ihmisiä tahansa.
73. Pääosa upseereista tekee paljon töitä palkasta välittämättä.
74. Epävirallisissa kadettiperinteissä (=perinteet, joilla ei ole kadettikoulun johdon hyväksyntää) kylvetään siemen simputuksen hyväksymiselle.
75. Upseerin lojaalisuus esimiehiään kohtaan kestää alaisten suuntaan, mutta purkautuu samanarvoisten upseerien keskuudessa.
76. Upseerin sanaan voi luottaa.
77. Upseeri, joka hoitaa tehtävänsä pyyteettömästi, ei menesty urallaan yhtä hyvin kuin upseeri, joka asennoituu tehtäviinsä sen mukaan kuka hänellä on esimiehenä.
78. Upseerin ammatti on kutsumusammatti.
79. Alaiselta saamani lahja velvoittaa minua vastapalvelukseen, jonka saatan antaa itse sitä edes tiedostamatta.

80. Johtaessasi taistelua näet lääkintämiehen kahden haavoittuneen luona. Toinen, runsaasta verenhukasta kärsivä, on vihollinen ja toinen, lääkintämiehen mukaan kuolemaa tekevä, on joukkoosi kuuluva. Lääkintämies kertoo kykenevänsä evakuoimaan haavoittuneista vain toisen. Käsket lääkintämiehen evakuoida vihollissotilaan.
81. Korkeassa sotilasarvossa olevan upseerin epäsideellinen elämä on ehdottoman tuomittavaa.
82. Tiedostan omia sisäisiä luonteeseeni kuuluvia heikkouksia.
83. Palvelusajan ulkopuolella en jaksa puhua maanpuolustusasioista ja niiden tärkeydestä.
84. Sodassa sotilaallinen tehokkuus ja sotilaalliset päämäärät ovat kaiken muun toiminnan yläpuolella.
85. Sodan oikeussääntöjen noudattaminen sodassa on vain kaunis rauhan ajan periaate.
86. Olet esimiehesi silmissä saanut "hyvän miehen" maineen. Tunnet luottamuksen jatkuvana työmäärän kasvuna ja huomaat työskenteleväsi viikolla usein iltaisin ja vieväsi viikonlopulla töitäsi kotiin. Huomaat purkavasi työpaineista aiheutuvaa stressiä kotijoukkoihisi. Kanssasi samassa työyhteisössä työskentelevät viettävät pitkiä kahvitaukoja ja tuntuvat selviytyvän työtehtävistään hyvinkin kevyesti. Hyväksyt tilanteen ja kiristät työtahtia entisestään.
87. Useimmat upseereista ovat rakentaneet roolin, jota he noudattavat harjoittaessaan ammattiaan eritoten julkisuudessa.
88. Olen valmis taistelemaan kansainvälisissä joukoissa rauhan palauttamiseksi jossakin vieraassa maassa.
89. Mitä korkeampi on upseerin arvo, sitä enemmän hänellä on töitä.
90. Monet upseereista jättävät tietoisesti huomioimatta joitakin sääntöjä ja määräyksiä päästäkseen suoraviivaisemmin tavoitteisiinsa.
91. Yksittäinen esimies voi romuttaa upseerin uralla etenemisen.
92. Koulun merkitys asenteideni muokkaajana on ollut merkittävä.
93. Valmius kantaa vastuuta on upseerina olemisen perusedellytyksiä.
94. Olet illan aikana nauttinut useita teräviä paukkuja upseerikerholla. Ennen kotiin lähtöäsi päätät siirtää autoasi varuskunta-alueella suojaisempaan paikkaan. Epäonneksesi törmäät autolla vauhdikkaasti puuhun. Paikalle saapuu ensimmäisenä juuri varuskuntaan siirtynyt upseeri, jota et entuudesta tunne. Toteat hänelle: "Olipa onni, että se olit sinä." Todettuaan, ettet ole loukkaantunut upseeri hälyyt-

tää paikalle poliisin.
Hyväksyt upseerin toiminnan.

95. Upseeri on velvollinen näyttämään esimerkkiä tehtävien hoidossa kaikille työyhteisössä työskenteleville.
96. Epäitsekkyys on upseerille ominainen piirre.
97. Upseerin on oltava ehdottoman oikeudenmukainen.
98. Yhteinen ammattietiikka on upseeristolle välttämätön.
99. Olen ylpeä ammatistani, kun vertailen sitä akateemisiin siviiliammatteihin.
100. Kirjoittamaton, jokaisen upseerin itse muodostama eettinen säännöstö antaa parhaat edellytykset upseerin ammatin harjoittamiselle.

KYSELYYN VASTANNEIDEN TAUSTATIEDOT

1. Siviilisääty

Naimisissa	45.0 %	n=235
Naimaton	31.4 %	164
Avoliitossa	18.2 %	95
Eronnut	3.1 %	16
Ei tietoa	2.3 %	12

2. Ikä

alle 25 v	33.3 %	n=174
25 - 30 v	23.9 %	125
31 - 35 v	25.1 %	131
36 - 45 v	9.0 %	47
yli 45 v	6.7 %	35
ei tietoa	1.9 %	10

3. Pääasiallinen kasvu ympäristö lapsena

Maaseutu	25.7 %	n=134
Kuntakeskus (<20 000 asukasta)	24.7 %	129
Kaupunki (20 - 50 000 ")	22.6 %	118
Kaupunki (50 - 200 000 ")	15.7 %	82
Suur-Helsinki	9.4 %	49
Ei tietoa	1.9 %	10

4. Lapsuuden kasvupaikkakunnan sijainti

Etelä-Suomi	59.0 %	n=308
Keski-Suomi	23.2 %	121
Pohjois-Suomi	16.3 %	85
Ei tietoa	1.5 %	8

5. Vanhempien sosiaaliryhmä

Toimihenkilö	40.6 %	n=212
Työväestö	23.8 %	124
Johtava asema	22.4 %	117
Maatalousväestö	11.5 %	60
Ei tietoa	1.7 %	9

6. Isän ammatti

Sotilas	18.2 %	n= 95
Jokin muu	79.5 %	415
Ei tietoa	2.3 %	12

7. Uskonnollinen vakaumus

Uskoo Jumalaan ja johonkin ihmistä korkeampaan	67.6 %	n=353
Uskoo Jumalaan ja elää uskossa	16.1 %	84
Ei usko kristilliseen Jumalakäsitykseen	8.2 %	43
Ei usko mihinkään korkeampaan voimaan	6.5 %	34
Ei tietoa	1.5 %	8

8. Sotilasarvo

Opinnot aloittava kadetti	14.9 %	n= 78
Opinnot päättävä kadetti	21.1 %	110
Luutnantti - yliluutnantti	18.2 %	95
Kapteeni	28.5 %	149
Majuri - kenraali	16.3 %	85
Ei tietoa	1.0 %	5

9. Sotaväen koulutus (viimeksi käyty tai missä oli kyselyhetkellä)

Aloitti kadettikurssin	14.9 %	n= 78
Kadettikurssi	33.3 %	174
Kapteenikurssi	16.9 %	88
Esiupseerikurssi	15.7 %	82
Yleisesikuntaupseerikurssi	21.8 %	114
Ei tietoa	1.1 %	6

10. Palvelusvuosien määrä, kun laskenta aloitetaan Kadettikoulusta valmistumisesta

0 v	36.0 %	n=188
1 - 5 v	19.7 %	103
6 - 10 v	24.1 %	126
11 - 20 v	12.1 %	63
yli 20 v	7.1 %	37
ei tietoa	1.0 %	5

11. Palveluspaikka, kapteeni- ja esiupseerikurssilaisilla kurssia edeltänyt palveluspaikka

Opiskelija / Kadettikoulu	34.9 %	n=182
Perusyksikkö	21.6 %	113
Sotilasopetuslaitos	35.2 %	184
Esikunta	6.9 %	36
Ei tietoa	1.3 %	7

12. Suoranaisten alaisten määrä palveluspaikassa

ei yhtään	53.8 %	n=281
1 - 5	5.2 %	27
6 - 20	8.4 %	44
21 - 50	9.6 %	50
51 - 200	18.0 %	94
yli 200	2.7 %	14
ei tietoa	2.3 %	12

FAKTORIT

Faktori 1: AMMATILLINEN KUTSUMUS JA PERINTEET

Faktori 2: UPSEERIOMINAISUUKSIA

Faktori 3: EDUN TAVOITTELU JA INHIMILLISET
HEIKKOUEDET

Faktori 4: OIKEAN JA VÄÄRÄN OLEMASSAOLON
SAMANAIKAISUUS

Faktori 5: SOTA JA TAPPAMINEN

Faktori 6: AMMATILLINEN ASEMA

Faktori 7: AUKTORITEETTI JA MORAALISUUS

Faktori 8: ITSENSÄ TUNTEMINEN

Faktori 9: OMANA ITSENÄ OLEMINEN

Faktori 10: YKSILÖN ETIIKAN PERUSTEITA

Faktori 11: YKSILÖN ETIIKAN RAJA-ARVOJA

Faktori 12: UPSEERI JA SOTA

Faktoreiden tarkempi erittely ilmenee seuraavalta sivulta alkaen.

Faktori 1: Ammatillinen kutsumus ja perinteet

muuttuja lataus

K99	.58	Olen ylpeä ammatistani, kun vertailen sitä akateemisiin siviiliammatteihin.
K41	.56	Pyrin sotilasuralla mahdollisimman pitkälle.
K22	.51	Pidän upseerien kunnianeuvostoa tarpeellisena.
K1	-.50	Vaikka upseeriperinteet ovatkin tärkeitä, niillä ei ole oleellista merkitystä jokapäiväisessä elämässä.
K58	.49	Olen aidosti ylpeä koulutuksestani.
K83	-.47	Palvelusajan ulkopuolella en jaksa puhua maanpuolustusasioista ja niiden tärkeydestä.
K27	-.47	Yhteiskunnalle annettava ja upseeristolle opetettava upseerikuva hyveineen ei ole yhtenevä sodan asettamille vaatimuksille.
K98	.42	Yhteinen ammattietiikka on upseeristolle välttämätön.
K14	-.39	Virallisissa kadettiperinteissä kylvetään siemen simputuksen hyväksymiselle.
K11	-.39	Tehokkuus ja perinteet ovat keskenään ristiriitaisia.
K55	.38	Kadettilupaus ohjaa jokapäiväistä käyttäytymistäni.
K54	.36	Itsenäisyyspäivänä velvollisuuteni on esiintyä julkisuudessa sotilasasussa.
K36	.32	Upseeriammatin harjoittajan on oltava eettisesti korkeatasoisempi kuin yhteiskunnan useimpien muiden ihmisten.

Faktori 2: Upseeriominaisuuksia

muuttuja lataus

K93	.58	Valmius kantaa vastuuta on upseerina olemisen perusedellytyksiä.
-----	-----	--

K95	.58	Upseeri on velvollinen näyttämään esimerkkiä tehtävien hoidossa kaikille työyhteisössä työskenteleville.
K31	.52	Upseerin on oltava solidaarinen muita upseereita kohtaan.
K69	.49	Tiedostan lukuisat upseerin elämää ohjaavat säännöt ja rajoitukset jokapäiväisessä elämässä.
K97	.45	Upseerin on oltava ehdottoman oikeudenmukainen.
K7	.44	Upseerin on oltava ehdottoman lojaali valtionjohdon määrittämälle turvallisuuspoliittiselle linjalle.
K98	.44	Yhteinen ammattietiikka on upseeristolle välttämätön.
K76	.41	Upseerin sanaan voi luottaa.
K25	.41	Upseeri hoitaa luotettavasti tehtävänsä.
K96	.39	Epäitsekkyys on upseerille ominainen piirre.
K84	.39	Sodassa sotilaallinen tehokkuus ja sotilaalliset päämäärät ovat kaiken muun toiminnan yläpuolella.
K26	.35	Monet upseerit kokevat velvollisuudekseen tehdä töitä enemmän kuin muut.
K92	.31	Koulun merkitys asenteideni muokkaajana on ollut merkittävä.
K37	.31	Kunnianhimo on upseerille ominainen piirre.

Faktori 3: Edun tavoittelu ja inhimilliset heikkoudet

muuttuja lataus

K52	.60	Ainakin jotkut upseereista joutuvat riskitilanteisiin ja tekevät valintoja henkilökohtaisen ja joukon edun väliltä.
K90	.59	Monet upseereista jättävät tietoisesti huomioimatta joitakin sääntöjä ja määräyksiä päästäkseen suoraviivaisemmin tavoitteisiin.

K28	.53	Monilla upseereilla on tapana ottaa erivapauksia käskettyihin rajoituksiin.
K91	.49	Yksittäinen esimies voi romuttaa upseerin uralla etenemisen.
K77	.44	Upseeri, joka hoitaa tehtävänsä pyyteettömästi, ei menesty urallaan yhtä hyvin kuin upseeri, joka asennoituu tehtäviinsä sen mukaan kuka hänellä on esimiehenä.
K62	-.44	Uskon, että esimiehet ovat kiinnostuneita minusta ja voin luottaa heihin oman tulevaisuuteni suhteen.
K87	.44	Useimmat upseerit ovat rakentaneet roolin, jota he noudattavat harjoittaessaan ammattiaan eritoten julkisuudessa.
K10	-.43	Uskon, ettei puolustusvoimien sisällä tapahdu oman edun tavoittelua järjestelmää hyödyntämällä.
K18	-.43	Upseerin omat uratavoitteet ovat yhteneviä puolustusvoimien kokonaistoiminnan kanssa.
K44	.42	Monet keskeneräiset ja jopa salaisetkin asiat liikkuvat huhuina varuskuntayhteisöissä, koska upseerit puhuvat kotonaan ammattiasioista.
K29	.40	Upseeri joutuu ammatissaan ainakin joskus sellaisen huomionosoituksen kohteeksi, joka on tulkittavissa pienimuotoiseksi lahjonnaksi.
K72	-.36	Useimpien upseerien käyttäytyminen ja tehtävien suoritustapa eivät muutu, onpa paikalla millaisia ihmisiä tahansa.
K43	.32	Upseerin lojaalisuus valtiota kohtaan ja upseeriston etujen ajaminen ovat usein keskenään ristiriidassa.
K56	.31	Upseerit hyväksyvät keskuudessaan yksilöidensä irralliset suhteet (=syrjähyt).
K25	-.31	Upseeri hoitaa luotettavasti tehtävänsä.
K40	.30	Vakavissa onnettomuus- tai vahinkotilanteissa vastuun kantajat löytyvät soti-

lashierarkian alaportailta.

Faktori 4: Oikean ja väärän olemassaolon samanaikaisuus

muuttuja lataus

K4	.52	Ylennysvuorosi lähestyy ja ylennykseen liittyen sinulle on luvattu kauan haluamasi tehtävä. Tehtäviesi hoidossa tapahtuu kuitenkin sellainen laiminlyönti, jonka paljastuminen pilaisi suunnitelmasi. Totuuden kertomatta jättämisestä kiinnijääminen olisi hyvin epätodennäköistä ja kärsiväksi osapuoleksi tulisi myöhemmin joutumaan alainen, jolle ei tapahtuneesta aiheutuisi materiaalisia tappioita. Jättäisit totuuden kertomatta.
K42	.49	Olet taistellut joukkojesi kanssa useita kuukausia ja oppinut tuntemaan miehesi hyvin. Tunnet alaistesi luottavan sinuun. Saat tehtävän, joka edellyttää osalla joukostasi sillanpääaseman valtaamista. Sinulle alistetaan joukko, jota et entuudesta tunne. Tiedät sillanpääaseman valtaamisen aiheuttavan suuria miehistötappioita. Käsket sillanpääaseman valtaamistehtävän joukolle, jota et entuudesta tunne.
K39	.39	Taistelukaasujen käyttö on hyväksyttävää, kun niiden käytöllä saadaan sota loppumaan nopeammin ja pienemmin kokonaistappioin kuin ilman niiden käyttöä.
K79	.38	Alaiselta saamani lahja velvoittaa minua vastapalvelukseen, jonka saatan antaa sitä edes itse tiedostamatta.
K33	-.36	Tuen alaisteni etenemistä uralla, vaikka siitä ei koidukaan henkilökohtaista hyötyä minulle.
K9	.35	Koen upseereihin kohdistuvat säännöt elä-

		määni rajoittaviksi ja osin ristiriitaisiksi.
K85	.35	Sodan oikeussääntöjen noudattaminen sodassa on vain kaunis rauhan ajan periaate.
K21	.33	Upseerin suhteellisen matala palkka pitää upseerikunnan aatteellisesti samanhenkisenä.
K11	.31	Tehokkuus ja perinteet ovat keskenään ristiriitaisia.
K75	.30	Upseerin lojaalisuus esimiehiään kohtaan kestää alaisten suuntaan, mutta purkautuu samanarvoisten upseerien keskuudessa.

Faktori 5: Sota ja tappaminen

muuttuja lataus

K49	.72	Puolustuksellisessa sodankäynnissä toisten ihmisten vahingoittaminen ja tappaminen on sallittua.
K30	.71	Toisen ihmisen tappaminen sodan olosuhteissa on minusta hyväksyttävä asia.
K46	.48	Olen valmis taistelemaan hyökkäyssodassa esimiesteni alaisuudessa valtiollisten rajojen ulkopuolella.
K65	.39	Olen henkisesti valmistautunut täyttämään minulle sodassa uskottavan tehtävän.
K80	-.37	Johtaessasi taistelua näet lääkintämiehen kahden haavoittuneen luona. Toinen, runsaasta vernhukasta kärsivä, on vihollinen ja toinen, lääkintämiehen mukaan kuolemaa tekevä, on joukkoosi kuuluva. Lääkintämies kertoo kykenevänsä evakuoimaan haavoittuneista vain toisen. Käsket lääkintämiehen evakuoida vihollisotilaan.
K85	.31	Sodan oikeussääntöjen noudattaminen sodassa on vain kaunis rauhan ajan periaate.

Faktori 6: Ammatillinen asema

muuttuja lataus

K34	-.75	Upseeristolla on oikeus puolustaa etujaan jopa lakkotoimenpitein.
K59	.69	Upseeriston arvostuksen kannalta ei upseeriston tule ryhtyä lakkotoimenpiteisiin etujensa ajamiseksi/puolustamiseksi.
K86	.52	Olet esimiehesi silmissä saanut "hyvän miehen" maineen. Tunnet luottamuksen jatkuvana työmäärän kasvuna ja huomaat työskenteleväsi viikolla usein iltaisin ja vieväsi viikonlopulla töitäsi kotiin. Huomaat purkavasi työpaineista aiheutuvaa stressiä kotijoukkoihisi. Kanssasi samassa työyhteisössä työskentelevät viettävät pitkiä kahvitaukoja ja tuntuvat selviytyvän työtehtävistään hyvinkin kevyesti. Hyväksyt tilanteen ja kiristät työtahtia entisestään.
K13	.48	Upseeri palvelee puolustusvoimia 24 tuntia vuorokaudessa.
K23	-.46	Upseerilla on oikeus säännölliseen työaikaan ja virka-ajan ulkopuolisesta palveluksesta on saatava erillinen korvaus.

Faktori 7: Auktoriteetti ja moraalisuus

muuttuja lataus

K66	.55	Sodan ja tappamisen hyväksyminen edellyttävät jonkin ihmistä korkeamman auktoriteetin tunnustamista.
K19	.54	Kieltämällä uskonnon kiellän mahdollisuuteni johtaa suomalaista miestä sodassa.
K8	.45	Muistan kadettilupauksen sisällön.
K80	.42	Johtaessasi taistelua näet lääkintämiehen kahden haavoittuneen luona. Toinen, runsaasta verenhukasta kärsivä, on viholiinen ja toinen, lääkintämiehen mukaan kuo-

levaa tekevä, on joukkoosi kuuluva. Lääkintämies kertoo kykenevänsä evakuoimaan haavoittuneista vain toisen.

Käsket lääkintämiehen evakuoida vihollissotilaan.

K56	-.41	Upseerit hyväksyvät keskuudessaan yksilöidensä irralliset suhteet (=syrjähy-pyt).
K55	.37	Kadettilupaus ohjaa jokapäiväistä käyttäytymistäni.

Faktori 8: Itsensä tunteminen

muuttuja lataus

K82	.73	Tiedostan omia sisäisiä luonteeseeni kuuluvia heikkouksia.
K61	.61	Tiedostan omassa ulkoisessa käyttäytymisessäni heikkouksia.
K67	.45	Pyrin tietoisesti poistamaan ja korjamaan sisäisiä heikkouksiani.
K16	.40	Pyrin tietoisesti peittämään heikkouksiani.
K57	.37	Kyetäkseni johtamaan tehokkaasti alaisiani on minun joskus kyettävä osoittamaan tunteita, jotka eivät ole aitoja.

Faktori 9: Omana itsenä oleminen

muuttuja lataus

K53	.50	Uskallan lausua minulta kysyttäessä kärkeviäkin mielipiteitä esimiehilleni, vaikka tiedän hänen olevan asiasta eri mieltä.
K24	-.46	Esimiehesi antaa sinulle organisaatioudistukseen liittyen suunnittelutehtävän. Perusteita antaessaan hän korostaa tehtävän tärkeyttä ja "sanelee" sinulle loppu-

tuloksen, johon suunnittelulla on päästävä. Perehdyttyäsi asiaan seikkaperäisesti toteat, että omat käsityksesi eivät mahdollista suunnitelman tekoa niin, että esimiehesi käskemään lopputulokseen päästäisiin. Menet esimiehesi luo ja ilmoitat mielipiteesi asiasta. Esimies käskee sinua toimimaan aiemmin sovitulla tavalla. Teet suunnitelman niin, että esimiehesi tahto toteutuu.

K12	.40	Olen yleensä oma itseni esiintyessäni joukon edessä.
K16	-.34	Pyrin tietoisesti peittämään heikkouksiani.
K72	.33	Useimpien upseereiden käyttäytyminen ja tehtävien suoritustapa eivät muutu, onpa paikalla millaisia ihmisiä tahansa.
K68	.33	Upseerin palkkauksen tulisi määräytyä enemmän ammattitaidon ja työn vaativuuden kuin sotilasarvon ja virkaiän perusteella.

Faktori 10: Yksilön etiikan perusteita

muuttuja lataus

K51	.52	Palveluksen ulkopuolella virkaikä ja sotilasarvot eivät ole merkittäviä.
K64	.45	Eettiset ajatukset ovat henkilökohtaisia.
K48	.42	Uskonto on yksilöllinen ja henkilökohtainen asia.
K70	-.34	Tunnollinen, arvostamasi alainen sairastuu syöpään. Hänen kykynsä hoitaa työtehtävät rajoittuu selkeästi, mutta alainen pyytää tukeasi, että hän voi jatkaa työssään. Esität asian esimiehellesi. Hän toteaa, ettei tämä ole mikään vaivaistentalo ja käskee lääkärin ryhtyä eläkepäätöksen edellyttämiin valmistelutoimiin. Hyväksyt esimiehesi päätöksen ja saatat

		sen alaisesi tietoon.
K100	.34	Kirjoittamaton, jokaisen upseerin itse muodostama eettinen säännöstö antaa parhaat edellytykset upseerin ammatin harjoittamiselle.
K1	.34	Vaikka upseeriperinteet ovatkin tärkeitä, niillä ei ole oleellista merkitystä jokapäiväisessä elämässä.
K45	-.32	Alaiseni tarjotessa minulle vapaalippuja pitämäni harrastuksen pariin kieltäydyn ehdottomasti lipuista.
K55	-.31	Kadettilupaus ohjaa jokapäiväistä käyttäytymistäni.

Faktori 11: Yksilön etiikan raja-arvoja

muuttuja lataus

K88	-.49	Olen valmis taistelemaan kansainvälisissä joukoissa rauhan palauttamiseksi jossakin vieraassa maassa.
K81	.44	Korkeassa sotilasarvossa olevan upseerin epäsiiveellinen elämä on ehdottoman tuomittavaa.
K36	.43	Upseeriammatin harjoittajan on oltava eettisesti korkeatasoisempi kuin yhteiskunnan useimpien muiden ihmisten.
K38	-.42	Upseerin arvoa ei alenna, vaikka hän vapaa-aikanaan tanssii ravintolassa poikaporukassa.
K73	.41	Pääosa upseereista tekee paljon töitä palkasta välittämättä
K46	-.36	Olen valmis taistelemaan hyökkäyssodassa esimiesteni alaisuudessa valtiollisten rajojen ulkopuolella.
K70	-.34	Tunnollinen arvostamasi alainen sairastuu syöpään. Hänen kykynsä hoitaa työtehtävät rajoittuu selkeästi, mutta alainen pyytää tukeasi, että hän voisi jatkaa työssään. Esität asian esimiehellesi. Hän toteaa,

ettei tämä ole mikään vaivaistentalo ja käskee lääkärin ryhtyä eläkepäätöksen edellyttämiin valmistelutoimiin.

Hyväksyt esimiehesi päätöksen ja saatat sen alaisesi tietoon.

K35	.32	Harvat upseereista eivät anna tunnetekijöiden vaikuttaa itseensä, kun he arvioilevat alaistensa suorituksia.
K74	.30	Epävirallisissa kadettiperinteissä kylvetään siemen simputuksen hyväksymiselle.

Faktori 12: Upseeri ja sota

muuttuja lataus

K84	.41	Sodassa sotilaallinen tehokkuus ja sotilaalliset päämäärät ovat kaiken muun toiminnan yläpuolella.
K89	.41	Mitä korkeampi on upseerin arvo, sitä enemmän hänellä on töitä
K6	.36	Upseerina tunnen olevani enemmän työnantaja kuin työntekijä.
K50	-.32	Upseerin on oltava solidaarinen lähimpiä alaisiaan kohtaan.
K3	-.32	Sota laillisen yhteiskuntajärjestelmän puolustamiseksi on hyväksyttävä.
K15	.30	Sodassa johtamasi joukko saa hyökkäystehtävän. Tunnet hyökkäysmaaston ja vastassa olevan vihollisen. Hyökkäysajankohta käsketään keskelle päivää. Tiedät, että hyökkäämällä käskettynä ajankohtana joukkosi tulee kärsimään huomattavat tappiot verrattuna siihen, että hyökkäys toteutettaisiin pimeän turvin. Kieltäydyt hyökkäämästä käskettynä ajankohtana.

**KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSET PROSENTUAALISESTI TARKASTELTUNA
TAUSTAMUUTTUJAN 8 (SOTILASARVO) SUHTEEN**

Vastausvaihtoehdot olivat:

- 0 = täysin samaa mieltä
1 = jokseenkin samaa mieltä
2 = ei kantaa, yhdentekevää
3 = hieman eri mieltä
4 = täysin eri mieltä
* = ei tietoa

1. Vaikka upseeriperinteet ovatkin tärkeitä, niillä ei ole oleellista merkitystä jokapäiväisessä elämässä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	3.9	5.5	12.6	13.4	10.6	9.6
1	18.0	14.5	30.5	33.6	24.7	25.3
2	1.3	3.6	5.3	4.0	2.4	3.4
3	44.9	45.5	31.6	35.6	36.5	38.3
4	28.2	30.0	20.0	13.4	24.7	22.0
*	3.7	0.9			1.2	1.3

2. Sisäiset käyttäytymisperiaatteeni perustuvat kodin kasvatukseen.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	35.9	30.0	29.5	18.1	23.5	26.2
1	43.6	57.3	49.5	60.4	60.0	55.4
2	2.6	5.4	2.1	3.4	4.7	3.6
3	12.8	6.4	12.6	14.8	9.4	11.3
4	3.9	0.9	6.3	1.3	0.0	2.3
*	1.2			2.0	2.4	1.1

3. Sota laillisen yhteiskuntajärjestelmän puolustamiseksi on hyväksyttävä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	69.2	83.6	88.4	77.9	81.2	80.1
1	21.8	11.8	9.5	16.8	10.6	14.0
2	0.0	0.0	0.0	1.3	0.0	0.4
3	1.3	2.7	0.0	1.3	2.4	1.5
4	3.9	1.8	0.0	0.7	3.5	1.7
*	3.8		2.1	2.0	2.3	2.3

4. Ylennysvuorosi lähestyy ja ylennykseen liittyen sinulle on luvattu kauan haluamasi tehtävä. Tehtäviesi hoidossa tapahtuu kuitenkin sellainen laiminlyönti, jonka paljastuminen pilaisi suunnitelmasi. Totuuden kertomatta jättämisestä kiinnijääminen olisi hyvin epätodennäköistä ja kärsiväksi osapuoleksi tulisi myöhemmin joutumaan alainen, jolle ei tapahtuneesta aiheutuisi materiaalisia tappioita. Jättäisit totuuden kertomatta.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	2.6	4.6	2.1	2.7	0.0	2.5
1	11.5	14.6	12.6	12.1	5.9	11.5
2	2.6	6.4	7.4	4.7	1.2	4.6
3	29.5	33.6	37.9	28.9	28.2	31.4
4	52.6	40.0	40.0	51.0	63.5	49.0
*	1.2	0.8		0.6	1.2	1.0

5. Tunnen sodan oikeussäännöt.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	28.2	35.5	30.5	28.9	37.7	31.6
1	46.2	50.9	61.1	59.7	51.8	54.6
2	1.3	4.5	1.0	0.7	1.2	1.7
3	15.4	8.2	7.4	9.4	9.4	10.0
4	6.4	0.9	0.0	0.7	0.0	1.5
*	2.5			0.6		0.6

6. Upseerina tunnen olevani enemmän työnantaja kuin työntekijä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	9.0	7.3	7.4	7.4	4.7	7.1
1	20.5	20.0	19.0	23.5	28.2	22.2
2	10.3	5.5	4.2	8.1	4.7	6.5
3	32.1	40.9	30.5	27.5	25.9	31.4
4	25.6	26.4	39.0	32.2	35.3	31.8
*	2.5			1.3	1.2	1.0

7. Upseerin on oltava ehdottoman lojaali valtionjohdon määrittämälle turvallisuuspoliittiselle linjalle.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	47.5	48.2	34.7	28.2	34.1	37.5
1	30.8	40.9	44.2	43.0	43.5	40.8
2	1.3	2.7	0.0	4.7	2.4	2.5
3	16.7	5.5	20.0	21.5	18.8	16.7
4	0.0	1.8	1.0	1.3	0.0	1.0
*	3.7	0.9		1.2	1.2	1.5

8. Muistan kadettilupauksen(sotilasvalan) sisällön.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	35.9	40.9	29.5	24.8	42.4	33.5
1	25.6	44.6	46.3	45.0	32.9	40.4
2	2.5	1.8	3.2	3.3	1.2	2.5
3	7.7	9.1	14.8	18.1	16.5	13.6
4	19.2	2.7	3.1	8.7	4.7	7.3
*	9.1	0.9	3.1		2.3	2.7

9. Koen upseereihin kohdistuvat säännöt elämäni rajoittaviksi ja osin ristiriitaisiksi.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	1.3	2.7	2.1	0.0	0.0	1.1
1	6.4	9.1	8.4	9.4	7.1	8.2
2	14.1	7.3	4.2	4.0	0.0	5.6
3	26.9	29.1	26.3	28.9	34.1	28.7
4	51.3	50.0	56.8	57.1	57.7	55.0
*		1.8	2.2	0.6	1.1	1.3

10. Uskon, ettei Puolustusvoimien sisällä tapahdu oman edun tavoittelua järjestelmää hyödyntämällä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	3.9	2.7	1.1	1.3	2.4	2.1
1	16.7	3.6	3.2	6.1	3.5	6.1
2	5.1	2.7	6.3	2.0	1.2	3.3
3	50.0	42.7	28.4	28.2	38.8	36.4
4	23.1	46.4	59.0	62.4	54.1	51.0
*	1.2	1.9	2.0			1.1

11. Tehokkuus ja perinteet ovat keskenään ristiriitaisia.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	6.4	2.7	3.2	4.0	1.2	3.4
1	12.8	12.7	22.1	17.5	17.7	16.5
2	3.9	9.1	8.4	6.7	4.7	7.1
3	50.0	44.6	35.8	43.6	34.1	41.4
4	25.6	29.1	29.5	28.2	41.2	30.7
*	1.3	1.8	1.0		1.1	1.0

12. Olen yleensä oma itseni esiintyessäni joukon edessä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	43.6	47.3	40.0	43.6	42.4	43.5
1	44.9	40.9	55.8	41.0	50.6	45.8
2	2.6	7.3	1.0	4.0	1.1	3.4
3	5.1	2.7	3.2	8.7	5.9	5.4
4	1.3	0.9	0.0	2.0	0.0	1.0
*	2.5	0.9		0.7		1.0

13. Upseeri palvelee Puolustusvoimia 24 tuntia vuorokaudessa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	53.9	29.1	23.2	16.1	18.8	26.1
1	21.8	30.9	33.7	27.5	27.0	28.2
2	1.2	3.6	4.2	0.7	2.4	2.3
3	18.0	19.1	23.2	30.9	35.3	26.1
4	5.1	15.5	14.7	24.2	16.5	16.7
*		1.8	1.0	0.6		0.8

14. Virallisissa kadettiperinteissä (=perinteet, joilla on kadettikoulun johdon hyväksyntä) kylvetään siemen simputuksen hyväksymiselle.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	2.6	2.7	3.2	3.4	5.9	3.4
1	16.7	9.1	8.4	14.8	15.3	12.6
2	11.5	0.9	4.2	2.0	1.2	3.4
3	30.8	27.3	21.0	30.9	25.9	27.6
4	37.2	59.1	63.2	48.3	51.7	52.1
*	1.2	0.9		0.6		0.8

15. Sodassa johtamasi joukko saa hyökkäystehtävän. Tunnet hyökkäysmaaston ja vastassa olevan vihollisen. Hyökkäysajankohta käsketään keskelle päivää. Tiedät, että hyökkäämällä käskettynä ajankohtana joukkosi tulee kärsimään huomattavat tappiot verrattuna siihen, että hyökkäys toteutettaisiin pimeän turvin.

Kieltäydyt hyökkäämästä käskettynä ajankohtana.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	12.8	5.5	9.5	6.0	11.8	8.4
1	30.8	20.0	22.1	25.5	22.4	23.8
2	0.0	8.2	4.2	4.7	3.5	4.4
3	41.0	35.5	28.4	33.6	38.8	35.1
4	11.5	30.0	35.8	29.5	22.4	26.8
*	3.9	0.8		0.7	1.1	1.5

16. Pyrin tietoisesti peittämään heikkouksiani.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	14.1	5.5	1.1	8.1	7.1	6.9
1	23.1	29.1	29.5	28.2	30.6	28.4
2	5.1	16.4	12.6	12.1	5.9	11.1
3	41.0	38.2	33.7	31.5	38.8	35.6
4	16.7	10.9	23.2	20.1	17.7	18.0
*						

17. En milloinkaan määrää alaistani tekemään mitään sellaista, jota en itse tahtoisi tehdä samassa tilanteessa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	23.1	11.8	7.4	14.1	25.9	15.5
1	32.1	29.1	34.7	33.6	30.6	32.0
2	5.1	5.5	7.4	2.7	1.2	4.2
3	20.5	39.1	33.7	36.2	31.7	33.1
4	18.0	13.6	16.8	13.4	10.6	14.6
*	1.2	0.9				0.6

18. Upseerin omat uratavoitteet ovat yhteneviä Puolustusvoimien kokonaistoiminnan kanssa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	15.4	6.4	6.3	3.4	2.4	6.1
1	48.7	35.5	26.3	20.8	29.4	30.5
2	14.1	20.9	16.9	7.4	4.7	12.8
3	16.7	33.6	40.0	49.7	45.9	38.7
4	5.1	2.7	10.5	18.1	17.6	11.3
*		0.9		0.6		0.6

19. Kieltämällä uskonnon kiellän mahdollisuuteni johtaa suomalaista miestä sodassa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	14.1	7.3	8.4	10.1	16.5	10.7
1	11.5	27.3	11.6	10.7	8.2	14.2
2	18.0	9.1	14.7	9.4	11.8	12.1
3	19.2	17.3	26.3	29.5	24.7	24.1
4	37.2	38.2	39.0	39.6	38.8	38.5
*		0.8		0.7		0.4

20. Yhteiskunnan turvallisuustarpeiden tyydyttäminen edellyttää, että upseeristo ja sotaväki hyväksyvät sellaisia sääntöjä ja rajoituksia, joita ei tavallisilla kansalaisilla ole.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	61.5	42.7	36.8	25.5	32.9	37.5
1	33.3	43.6	45.3	50.3	44.7	44.6
2	1.3	5.5	1.1	2.7	1.2	2.5
3	2.6	5.5	10.5	16.8	15.3	11.1
4	0.0	2.7	6.3	4.0	5.9	3.8
*	1.3			0.7		0.4

21. Upseerin suhteellisen matala palkka pitää upseerikunnan aatteellisesti samanhenkisenä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	7.7	1.8	2.1	1.3	0.0	2.3
1	24.4	11.8	10.5	10.7	2.4	11.5
2	12.8	6.4	5.3	4.7	7.0	6.7
3	23.1	28.2	19.0	21.5	36.5	24.9
4	30.8	49.1	63.2	61.8	54.1	53.6
*	1.2	2.7				1.0

22. Pidän upseerien kunnianeuvostoa tarpeellisenä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	9.0	18.2	16.8	16.8	21.2	16.5
1	9.0	24.6	29.5	23.5	23.5	22.8
2	32.1	42.7	23.2	10.0	11.7	23.0
3	3.9	8.2	14.7	28.2	21.2	16.5
4	5.0	5.5	15.8	21.5	22.4	14.9
*	41.0	0.8				6.3

23. Upseerilla on oikeus säännölliseen työaikaan ja virka-ajan ulkopuolisesta palveluksesta on saatava erillinen korvaus.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	47.5	64.6	72.6	57.1	58.8	60.3
1	33.3	28.2	16.8	28.9	28.2	27.2
2	5.1	1.8	2.1	3.4	3.5	3.1
3	12.8	3.6	4.2	7.4	8.3	6.9
4	1.3	1.8	3.2	2.7	1.2	2.1
*			1.1	0.5		0.4

24. Esimiehesi antaa sinulle organisaatiouudistukseen liittyen suunnittelutehtävän. Perusteita antaessaan hän korostaa tehtävän tärkeyttä ja "sanelee" sinulle lopputuloksen, johon suunnittelulla on päästävä. Perehdyttyäsi asiaan seikkaperäisesti toteat, että omat käsityksesi eivät mahdollista suunnitelman tekoa niin, että esimiehesi käskemään lopputulokseen päästäisiin. Menet esimiehesi luo ja ilmoitat mielipiteesi asiasta. Esimies käskää sinua toimimaan aiemmin sovitulla tavalla.

Teet suunnitelman niin, että esimiehesi tahto toteutuu.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	52.5	30.0	21.1	25.5	18.8	28.4
1	26.9	34.6	32.6	32.2	34.1	32.2
2	3.9	2.7	3.2	4.7	1.2	3.4
3	14.1	23.6	27.4	26.9	24.7	24.3
4	2.6	9.1	14.7	10.1	20.0	11.1
*			1.0	0.6	1.2	0.6

25. Upseeri hoitaa luotettavasti tehtävänsä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	79.5	69.1	49.5	40.1	50.6	56.3
1	19.2	29.1	49.5	51.7	43.5	39.8
2	0.0	1.8	0.0	2.7	2.4	1.5
3	1.3	0.0	1.1	4.7	3.5	2.3
4						0.0
*						

26. Monet upseerit kokevat velvollisuudekseen tehdä töitä enemmän kuin muut.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	26.9	27.3	34.7	32.9	32.9	31.0
1	33.3	45.5	42.1	45.0	47.1	43.3
2	18.0	14.6	5.3	7.4	4.7	9.6
3	20.5	9.1	14.7	12.8	12.9	13.6
4	1.3	2.7	3.2	1.3	2.4	2.1
*		0.8		0.7		0.4

27. Yhteiskunnalle annettava ja upseeristolle opetettava upseerikuva hyveineen ei ole yhtenevä sodan asettamille vaatimuksille.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	2.6	1.8	5.3	4.0	7.1	4.0
1	19.2	15.5	24.2	18.8	18.8	19.2
2	2.6	4.6	11.6	12.8	9.4	8.6
3	46.2	52.7	32.6	46.3	38.8	44.1
4	28.2	23.6	26.3	17.5	25.9	23.4
*	1.2	1.8		0.6		0.8

28. Monilla upseereilla on tapana ottaa erivapauksia käskettyihin rajoituksiin.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	7.7	8.2	6.3	9.4	12.9	8.8
1	24.3	25.5	30.5	28.2	37.7	29.1
2	14.1	15.5	9.5	10.1	4.7	10.7
3	37.2	40.0	33.7	44.3	35.3	38.9
4	16.7	9.1	20.0	8.0	9.4	12.1
*		1.7				0.4

29. Upseeri joutuu ammatissaan ainakin joskus sellaisen huomionosoituksen kohteeksi, joka on tulkittavissa pienimuotoiseksi lahjonnaksi.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	5.1	7.3	5.3	7.4	8.2	6.7
1	28.2	22.7	25.3	27.5	38.8	28.2
2	25.6	30.0	15.8	12.1	9.4	18.6
3	26.9	31.8	30.5	35.6	22.4	30.1
4	14.1	8.2	23.1	17.5	20.0	16.3
*					1.2	0.2

30. Toisen ihmisen tappaminen sodan olosuhteissa on minusta hyväksyttävä asia.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	66.7	71.8	84.2	66.4	78.8	73.0
1	21.8	23.7	13.7	24.2	17.7	20.7
2	2.5	2.7	0.0	3.4	1.2	2.1
3	6.4	0.0	1.1	2.7	1.2	2.1
4	2.6	1.8	1.0	3.3	1.1	2.1
*						

31. Upseerin on oltava solidaarinen muita upseereita kohtaan.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	75.6	61.8	60.0	43.6	41.2	54.6
1	18.0	30.9	33.7	46.3	49.4	37.4
2	5.1	1.8	1.0	3.4	1.2	2.5
3	1.3	3.6	5.3	4.7	7.0	4.4
4	0.0	0.9	0.0	1.3	1.2	0.8
*		1.0		0.7		0.4

32. Alaisenasi/palvelustoverinasi työskentelee upseeri, jolla on kaksi pientä lasta. Lapset sairastavat paljon ja alaisenasi/palvelustoverisi jää usein hoitamaan heitä. Tästä aiheutuu jatkuvia työjärjestelyjä, jotka kohdistuvat useimmiten itseesi. Keskustelet alaisesi/palvelustoverisi kanssa ja hän kertoo, että hänen poissaolonsa töistä ei aiheuta yhtä suurta haitta/vahinkoa kuin vaimon poissaolo.

Kehotat upseeria käyttäytymään toisin ja näyttämään esimerkkiä muille.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	11.5	13.6	8.4	4.7	7.1	8.6
1	30.8	29.1	17.9	20.8	31.8	25.3
2	11.6	10.9	5.3	10.1	5.9	9.0
3	33.3	33.6	38.9	31.5	32.9	33.9
4	12.8	11.8	29.5	32.9	21.2	22.8
*		1.0			1.1	0.4

33. Tuen alaisteni etenemistä uralla, vaikka siitä ei koidukaan henkilökohtaista hyötyä minulle.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	78.2	59.1	65.3	71.8	78.8	69.9
1	18.0	31.8	31.6	26.8	20.0	26.4
2	1.3	6.4	2.1	0.0	0.0	1.9
3	1.3	0.0	1.0	0.7	0.0	0.6
4	0.0	0.0	0.0	0.7	1.2	0.4
*	1.2	2.7				0.8

34. Upseeristolla on oikeus puolustaa etujaan jopa lakkotoimenpitein.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	14.1	41.8	54.7	63.8	45.9	46.7
1	19.2	31.8	24.2	20.8	17.7	23.2
2	6.4	7.3	7.4	4.0	2.3	5.6
3	29.5	11.8	4.2	7.4	18.8	13.0
4	28.2	7.3	9.5	2.0	15.3	10.5
*	2.6			2.0		1.0

35. Harvat upseereista eivät anna tunnetekijöiden vaikuttaa itseensä, kun he arvostelevat alaistensa suorituksia.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	6.4	10.9	20.0	13.4	16.5	13.4
1	32.1	33.6	33.7	36.9	38.8	35.6
2	5.1	10.9	6.3	11.4	5.9	8.4
3	43.6	33.6	30.5	30.2	35.3	33.7
4	11.5	9.1	9.5	7.4	3.5	8.0
*	1.3	1.9		0.7		0.8

36. Upseeriammatin harjoittajan on oltava eettisesti korkeatasoisempi kuin yhteiskunnan useimpien muiden ihmisten.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	18.0	18.2	16.9	19.5	28.3	19.7
1	47.4	34.6	41.0	40.3	43.5	40.6
2	11.5	16.3	12.6	11.4	9.4	12.3
3	16.7	19.1	19.0	21.5	14.1	18.8
4	6.4	11.8	10.5	7.4	4.7	8.4
*						0.2

37. Kunnianhimo on upseerille ominainen piirre.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	39.7	26.4	25.3	20.1	17.6	24.9
1	43.6	61.8	57.9	55.0	58.8	55.7
2	3.8	6.4	4.2	9.4	10.6	7.3
3	10.3	5.4	10.5	12.8	10.6	10.2
4	2.6	0.0	2.1	2.0	2.4	1.7
*				0.7		0.2

38. Upseerin arvoa ei alenna, vaikka hän vapaa-aikanaan tanssii ravintolassa poikaporukassa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	44.9	34.6	27.4	16.8	11.8	25.7
1	28.2	35.4	30.5	23.5	21.2	27.6
2	10.3	10.0	8.4	10.7	18.8	11.7
3	11.5	8.2	14.7	26.8	16.5	16.7
4	5.1	10.9	19.0	21.5	30.6	17.8
*		0.9		0.7	1.1	0.6

39. Taistelukaasujen käyttö on hyväksyttävää, kun niiden käytöllä saadaan sota loppumaan nopeammin ja pienemmin kokonaistappioin kuin ilman niiden käyttöä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	15.4	10.0	9.4	8.1	8.2	9.8
1	12.8	20.0	8.4	12.8	5.9	12.6
2	5.1	9.1	7.4	5.4	7.1	6.9
3	20.5	21.8	27.4	27.5	24.7	24.5
4	43.6	33.2	47.4	45.0	52.9	45.0
*	2.6	0.9		1.2	1.2	1.1

40. Vakavissa onnettomuus- tai vahinkotilanteissa vastuun kantajat löytyvät sotilashierarkian alaportailta.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	3.9	14.6	17.9	18.1	17.7	15.1
1	18.0	21.8	31.6	32.9	27.1	27.2
2	9.0	12.7	2.1	6.0	7.1	7.3
3	29.5	23.6	21.0	24.8	30.6	25.5
4	33.3	26.4	27.4	17.5	16.5	23.4
*	6.3	0.9		0.7		1.5

41. Pyrin sotilasuralla mahdollisimman pitkälle.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	70.5	40.0	41.0	26.8	36.5	40.2
1	21.8	38.2	31.6	34.2	38.8	33.5
2	2.6	7.3	12.6	5.4	5.9	6.7
3	2.6	11.8	11.6	26.9	16.5	15.7
4	0.0	2.7	3.2	6.7	2.3	3.4
*	2.5					0.4

42. Olet taistellut joukkojesi kanssa useita kuukausia ja oppinut tuntemaan miehesi hyvin. Tunnet alaistesi luottavan siun. Saat tehtävän, joka edellyttää osalla joukostasi sillanpääaseman valtaamista. Sinulle alistetaan joukko, jota et entuudesta tunne. Tiedät sillanpääaseman valtaamisen aiheuttavan suuria miehistötappioita.

Käsket sillanpääaseman valtaamistehtävän joukolle, jota et entuudesta tunne.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	10.3	6.4	4.2	4.0	1.2	5.0
1	15.4	8.2	10.5	12.1	1.2	9.8
2	7.7	7.3	9.5	9.4	7.1	8.2
3	39.7	43.6	30.5	34.9	32.9	36.4
4	25.6	34.5	43.2	37.6	57.6	39.5
*	1.3		2.1	2.0		1.1

43. Upseerin lojaalisuus valtiota kohtaan ja upseeriston etujen ajaminen ovat usein keskenään ristiriidassa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	6.4	13.6	28.4	23.5	22.4	19.5
1	21.8	32.7	35.8	32.2	37.6	32.4
2	14.1	11.8	6.3	6.1	3.5	8.0
3	35.9	28.2	16.9	24.8	22.4	25.1
4	21.8	12.7	12.6	12.7	12.9	14.4
*		1.0		0.7	1.2	0.6

44. Monet keskeneräiset ja jopa salaisetkin asiat liikkuvat huhuina varuskuntayhteisöissä, koska upseerit puhuvat kotonaan ammattiasioista.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	0.0	2.7	3.2	2.7	7.1	3.1
1	12.8	22.7	19.0	16.1	21.2	18.2
2	24.4	17.3	4.2	12.1	3.5	12.1
3	30.8	30.9	30.5	31.5	38.8	32.6
4	28.2	26.4	41.1	37.6	28.2	33.0
*	3.8		2.0		1.2	1.1

45. Alaiseni tarjotessa minulle vapaalippuja pitämäni harrastuksen pariin kieltäydyin ehdottomasti lipuista.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	19.2	11.8	6.3	5.4	4.7	9.0
1	19.2	15.5	13.7	12.1	7.1	13.2
2	7.7	11.8	7.4	5.4	4.7	7.3
3	32.1	43.6	38.9	33.6	43.5	38.1
4	19.2	14.6	33.7	41.6	37.7	30.5
*	2.6	2.7		1.9	2.3	1.9

46. Olen valmis taistelemaan hyökkäyssodassa esimiesteni alaisuudessa valtiollisten rajojen ulkopuolella.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	51.3	68.2	57.9	41.6	45.9	52.5
1	33.3	19.1	23.2	25.5	22.4	24.5
2	1.3	2.7	4.2	7.4	8.2	5.0
3	9.0	6.4	10.5	10.7	9.4	9.2
4	3.8	2.7	3.2	14.1	14.1	8.0
*	1.3	0.9	1.0	0.7		0.8

47. Joudun työssäni lausumaan ihmisistä mielipiteeni liian vähäisen tuntemuksen pohjalta.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	11.5	10.9	14.7	16.8	7.0	12.8
1	33.3	40.0	46.3	40.9	49.4	42.0
2	24.4	17.3	2.1	5.4	5.9	10.2
3	21.8	22.7	23.2	24.2	25.9	23.6
4	7.7	9.1	12.6	12.1	11.8	10.7
*			1.1	0.6		0.8

48. Uskonto on yksilöllinen ja henkilökohtainen asia.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	80.8	91.8	89.5	91.3	95.3	90.2
1	12.8	7.3	7.4	6.0	1.2	6.7
2	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0	0.2
3	5.1	0.0	2.1	1.3	1.2	1.7
4	0.0	0.9	0.0	0.0	1.2	0.4
*	1.3		1.0	0.7	1.1	0.8

49. Puolustuksellisessa sodankäynnissä toisten ihmisten vahingoittaminen ja tappaminen on sallittua.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	75.6	81.8	88.4	71.1	82.4	79.3
1	16.7	15.5	11.6	22.2	12.9	16.3
2	2.6	0.9	0.0	2.0	1.2	1.3
3	2.6	0.0	0.0	2.0	2.3	1.3
4	0.0	1.8	0.0	1.3	1.2	1.0
*	2.5			1.4		0.8

50. Upseerin on oltava solidaarinen lähimpiä alaisiaan kohtaan.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	55.1	61.8	66.3	59.0	55.3	60.0
1	34.6	30.9	24.2	35.6	34.1	31.8
2	7.7	0.9	4.2	1.3	1.2	2.9
3	1.3	5.5	2.1	3.4	7.1	3.8
4	0.0	0.9	1.1	0.7	1.2	0.8
*	1.3		2.1		1.1	0.8

51. Palveluksen ulkopuolella virkaikä ja sotilasarvot eivät ole merkittäviä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	14.1	24.6	28.4	21.5	21.2	22.2
1	29.5	35.4	35.8	38.3	44.7	37.2
2	2.6	3.6	3.2	4.0	2.3	3.3
3	39.7	30.0	25.3	28.9	25.9	29.5
4	11.5	6.4	5.3	6.7	5.9	6.9
*	2.6		2.0	0.6		1.0

52. Ainakin jotkut upseereista joutuvat ristiriitatilanteisiin ja tekevät valintoja henkilökohtaisen ja joukon edun väliltä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	23.1	25.5	24.2	22.2	17.7	22.4
1	50.0	50.0	48.4	56.4	57.6	52.7
2	11.5	13.6	11.6	10.1	2.3	10.2
3	10.3	10.0	12.6	8.7	17.7	11.5
4	3.9	0.9	1.1	2.0	4.7	2.3
*	1.2		2.1	0.6		1.0

53. Uskallan lausua minulta kysyttäessä kärkeviäkin mielipiteitä esimiehelleni, vaikka tiedän hänen olevan asiasta eri mieltä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	34.6	52.7	44.2	48.3	50.6	46.7
1	48.7	39.1	51.6	41.6	35.3	42.7
2	7.7	4.6	1.0	1.4	2.3	3.3
3	9.0	3.6	3.2	8.7	8.2	6.7
4	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	0.2
*					2.4	0.4

54. Itsenäisyyspäivänä velvollisuuteni on esiintyä julkisuudessa sotilasasussa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	34.6	40.0	16.8	11.4	28.2	24.5
1	29.5	35.5	26.3	20.8	25.9	27.0
2	14.1	8.2	12.6	10.1	3.5	10.0
3	14.1	12.7	25.3	33.6	24.7	23.4
4	7.7	3.6	19.0	24.1	15.3	14.8
*					2.4	0.4

55. Kadettilupa(sotilasvala) ohjaa jokapäiväistä käyttäytymistäni.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	11.5	7.3	3.1	4.7	4.7	5.9
1	50.0	40.0	31.6	21.5	31.8	33.0
2	12.8	10.9	15.8	10.7	14.1	12.6
3	16.7	28.2	31.6	34.9	34.1	30.3
4	6.4	12.7	17.9	27.5	14.1	17.2
*	2.6	0.9		0.7	1.2	1.0

56. Upseerit hyväksyvät keskuudessaan yksilöidensä irralliset suhteet (=syrjähyppy).

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	10.3	17.3	20.0	15.4	17.7	16.3
1	39.7	47.3	39.0	48.3	37.6	43.3
2	16.7	9.1	14.7	11.4	11.8	12.3
3	21.8	20.0	22.1	20.8	27.1	22.0
4	9.0	6.3	3.2	3.4	2.3	4.8
*	2.5		1.0	0.7	3.5	1.3

57. Kyetäkseni johtamaan tehokkaasti alaisiani on minun joskus kyettävä osoittamaan tunteita, jotka eivät ole aitoja.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	16.7	12.7	8.4	10.1	9.4	11.5
1	29.5	29.1	32.6	31.5	28.2	30.1
2	10.2	10.0	7.4	4.0	1.2	6.3
3	29.5	30.9	34.7	32.2	28.2	31.6
4	14.1	16.4	14.7	21.5	30.6	19.3
*		0.9	2.2	0.7	2.4	1.1

58. Olen aidosti ylpeä koulutuksestani.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	80.8	70.0	65.3	47.6	60.0	62.5
1	16.7	22.8	26.3	42.3	36.5	30.7
2	2.6	0.9	7.4	4.0	2.3	3.4
3	0.0	4.5	1.0	5.4	1.2	2.9
4	0.0	0.9	0.0	0.7	0.0	0.4
*		0.9				0.2

59. Upseeriston arvostuksen kannalta ei upseeriston tule ryhtyä lakkotoimenpiteisiin etujensa ajamiseksi/puolustamiseksi.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	35.9	13.6	10.5	4.0	15.3	13.8
1	33.3	22.7	9.5	14.8	24.7	20.3
2	1.3	7.3	7.4	2.0	1.2	3.8
3	21.8	30.0	22.1	26.9	23.5	25.5
4	7.7	26.4	50.5	51.0	34.1	36.0
*				1.3	1.2	0.6

60. Lähin suoranainen esimiehesi lainaa sinulta kohtuullisen summan rahaa. Tiedustellessasi häneltä useampaan kertaan takaisinmaksua et saa rahoja kuitenkaan takaisin. Tiedät, ettei esimies ja alainen saa sotkea raha-asioita keskenään, mutta tapaus harmittaa sinua.
Ilmoitat tapahtuneesta upseerikunnan vanhimmalle.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	29.5	27.3	24.2	30.2	32.9	28.5
1	25.6	20.9	16.8	22.2	25.9	22.0
2	15.4	8.2	11.6	8.0	7.1	9.6
3	15.4	28.2	12.6	12.8	12.9	16.5
4	11.5	14.6	33.7	25.5	20.0	22.0
*	2.6	0.8	1.1	1.3	1.2	1.3

61. Tiedostan omassa ulkoisessa käyttäytymisessäni heikkouksia.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	33.3	40.0	49.5	49.0	48.2	44.6
1	38.5	39.1	37.9	39.6	43.5	39.7
2	2.6	5.4	6.3	4.7	1.2	4.4
3	19.2	10.9	2.1	3.4	3.5	7.1
4	6.4	4.6	4.2	3.3	2.4	4.0
*					1.2	0.2

62. Uskon, että esimiehet ovat kiinnostuneita minusta ja voin luottaa heihin oman tulevaisuuteni suhteen.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	35.9	30.0	13.7	10.7	14.1	19.7
1	48.7	54.5	53.7	48.3	54.1	51.5
2	11.5	7.3	7.4	13.4	2.3	9.2
3	3.9	5.5	21.0	22.2	17.7	14.8
4	0.0	2.7	3.2	5.4	11.8	4.6
*			1.0			0.2

63. Tunnesyyt eivät saa olla määräävässä asemassa upseerin päätöksenteossa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	65.4	54.5	40.0	34.2	45.9	45.8
1	30.8	33.6	45.3	52.3	43.5	42.7
2	1.3	1.8	3.2	2.7	3.5	2.5
3	2.5	8.2	8.4	7.4	7.1	6.9
4	0.0	0.0	2.1	2.7	0.0	1.3
*		1.9	1.0	0.7		0.8

64. Eettiset ajatukset ovat henkilökohtaisia.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	47.4	64.6	60.0	57.7	61.2	58.8
1	29.5	28.2	28.4	22.2	23.5	25.9
2	7.7	1.8	1.0	4.7	2.3	3.4
3	7.7	4.5	7.4	12.7	8.2	8.4
4	6.4	0.9	2.1	2.7	4.7	3.1
*	1.3		1.1			0.4

65. Olen henkisesti valmistautunut täyttämään minulle sodassa uskottavan upseerin tehtävän.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	55.1	78.2	75.8	63.1	77.7	69.5
1	35.9	17.3	22.1	34.3	17.6	26.2
2	2.6	3.6	1.0	1.3	1.2	1.9
3	5.1	0.9	1.1	1.3	1.2	1.7
4	1.3	0.0	0.0	0.0	1.2	0.4
*					1.1	0.2

66. Sodan ja tappamisen hyväksyminen edellyttävät jonkin ihmistä korkeamman auktoriteetin tunnustamista.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	18.0	11.8	15.8	12.1	16.5	14.2
1	28.2	20.9	15.8	18.1	23.5	20.7
2	12.8	19.1	12.6	14.8	12.9	14.9
3	19.2	23.6	24.2	16.1	24.7	21.3
4	21.8	24.6	30.5	38.3	22.4	28.5
*			1.1	0.6		0.4

67. Pysin tietoisesti poistamaan ja korjaamaan sisäisiä heikkouksiani.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	61.5	45.5	29.5	37.6	37.7	41.4
1	32.0	42.7	56.8	48.3	58.8	48.1
2	2.6	3.6	6.3	7.4	1.2	4.6
3	2.6	6.4	5.3	4.0	2.3	4.2
4	1.3	0.0	2.1	2.0	0.0	1.1
*		1.8		0.7		0.6

68. Upseerin palkkauksen tulisi määräytyä enemmän ammattitaidon ja työn vaativuuden kuin sotilasarvon ja virkaiän perusteella.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	21.8	30.0	23.1	31.5	28.2	27.4
1	41.0	37.3	49.5	45.0	42.4	43.3
2	14.1	10.9	7.4	5.4	4.7	8.0
3	19.2	16.4	15.8	16.8	21.2	17.8
4	2.6	4.5	4.2	0.6	2.3	2.7
*	1.3	0.9		0.7	1.2	0.8

69. Tiedostan lukuisat upseerin elämää ohjaavat säännöt ja rajoitukset jokapäiväisessä elämässä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	28.2	18.2	4.2	7.4	18.8	14.0
1	47.4	50.0	40.0	29.5	36.5	39.8
2	10.3	10.0	11.6	16.1	8.2	11.7
3	11.5	20.0	29.5	32.2	30.6	25.9
4	2.6	1.8	13.7	14.8	3.5	8.0
*			1.0		2.4	0.6

70. Tunnollinen, arvostamasi alainen sairastuu syöpään. Hänen kykynsä hoitaa työtehtävät rajoittuu selkeästi, mutta alainen pyytää tukeasi, että hän voisi jatkaa työssään. Esität asian esimiehellesi. Hän toteaa, ettei tämä ole mikään vaivaistentalo ja käskee lääkärin ryhtyä eläkepäätöksen edellyttämiin valmistelutoimiin.

Hyväksyt esimiehesi päätöksen ja saatat sen alaisesi tietoon.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	34.6	24.6	19.0	16.8	7.1	19.7
1	37.2	34.5	28.4	24.1	23.5	28.9
2	1.3	2.7	6.3	5.4	3.5	4.0
3	23.1	26.4	21.0	34.9	36.5	29.1
4	3.8	11.8	24.2	18.8	28.2	17.8
*			1.1		1.2	0.4

71. Esimiehenä toimiessaan upseerin on kannettava huolta myös alaistensa siviiliongelmista.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	43.6	41.8	42.1	32.9	29.4	37.2
1	44.9	45.5	45.3	54.4	58.8	50.2
2	5.1	4.5	2.1	2.7	3.5	3.6
3	3.9	4.6	6.3	6.0	7.1	5.7
4	2.5	0.9	4.2	4.0	1.2	2.7
*		2.7				0.6

72. Useimpien upseereiden käyttäytyminen ja tehtävien suoritus-tapa eivät muutu, onpa paikalla millaisia ihmisiä tahansa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	5.1	8.2	4.2	8.1	11.8	7.5
1	46.2	30.9	32.6	30.9	35.3	33.9
2	2.5	3.6	3.2	6.0	3.5	4.0
3	35.9	42.7	41.0	38.2	40.0	40.2
4	9.0	13.6	17.9	16.8	9.4	13.8
*	1.3	1.0	1.1			0.6

73. Pääosa upseereista tekee paljon töitä palkasta välittämättä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	16.7	20.9	31.6	28.2	32.9	26.1
1	53.9	53.7	47.4	51.7	55.3	52.1
2	12.8	11.8	4.2	8.0	2.3	8.2
3	15.4	12.7	12.6	11.4	4.7	11.5
4	0.0	0.9	4.2	0.7	3.5	1.7
*	1.2				1.3	0.4

74. Epävirallisissa kadettiperinteissä (=perinteet, joilla ei ole kadettikoulun johdon hyväksyntää) kylvetään siemen sim-putuksen hyväksymiselle.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	11.5	4.6	16.8	13.4	21.2	13.0
1	29.5	20.9	20.0	27.5	29.4	25.7
2	11.5	2.7	7.4	7.4	3.5	6.5
3	29.5	31.8	26.3	28.2	23.5	28.0
4	18.0	39.1	29.5	20.1	22.4	25.7
*		0.9		3.4		1.1

75. Upseerin lojaalisuus esimiehiään kohtaan kestää alaisten suuntaan, mutta purkautuu samanarvoisten upseerien keskuudessa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	5.1	10.0	14.7	10.7	8.2	10.0
1	29.5	33.6	46.3	46.3	47.1	41.2
2	21.8	18.2	8.4	13.4	14.1	14.9
3	25.6	23.6	21.1	19.5	20.0	21.8
4	16.7	14.6	9.5	8.1	9.4	11.1
*	1.3			2.0	1.2	1.0

76. Upseerin sanaan voi luottaa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	65.4	49.1	40.0	29.5	28.2	40.6
1	25.6	44.6	47.4	57.1	62.4	48.7
2	2.6	0.0	6.3	6.7	2.3	4.0
3	3.9	4.5	4.2	6.0	4.7	5.0
4	1.3	0.0	2.1	0.0	1.2	0.8
*	1.2	1.8		0.7	1.2	1.0

77. Upseeri, joka hoitaa tehtävänsä pyyteettömästi, ei menesty urallaan yhtä hyvin kuin upseeri, joka asennoituu tehtäviinsä sen mukaan kuka hänellä on esimiehenä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	6.4	11.8	17.9	12.1	15.3	12.8
1	21.8	31.8	35.8	37.6	37.7	33.5
2	10.3	13.7	7.4	14.1	4.7	10.5
3	30.8	30.9	25.2	25.5	23.5	27.4
4	25.6	11.8	13.7	10.7	18.8	14.9
*	5.1					0.8

78. Upseerin ammatti on kutsumusammatti.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	48.7	35.5	46.3	20.1	22.3	32.6
1	35.9	37.3	36.8	45.6	47.1	41.0
2	2.6	5.4	3.2	2.7	7.0	4.0
3	6.4	14.6	9.5	24.8	16.5	15.9
4	3.8	6.4	3.2	6.1	7.1	5.6
*	2.6	0.8	1.0	0.7		1.0

79. Alaiselta saamani lahja velvoittaa minua vastapalvelukseen, jonka saatan antaa itse sitä edes tiedostamatta.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	2.6	1.8	2.1	3.3	0.0	2.1
1	7.7	21.8	9.5	14.8	16.5	14.6
2	14.1	10.0	8.4	8.0	9.4	9.6
3	37.2	38.2	36.8	33.6	38.8	36.6
4	37.2	27.3	43.2	40.3	35.3	36.8
*	1.2	0.9				0.4

80. Johtaessasi taistelua näet lääkintämiehen kahden haavoittuneen luona. Toinen, runsaasta verenhukasta kärsivä, on vihollinen ja toinen, lääkintämiehen mukaan kuolemaa tekevä, on joukkoosi kuuluva. Lääkintämies kertoo kykenevänsä evakuoimaan haavoittuneista vain toisen. Käsket lääkintämiehen evakuoida vihollissotilaan.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	19.2	7.3	14.7	10.7	12.9	12.3
1	19.2	20.9	17.9	15.4	12.9	17.2
2	6.4	4.5	8.4	9.4	3.5	6.9
3	20.5	19.1	20.0	28.2	29.4	23.8
4	30.8	45.6	37.9	34.9	40.0	37.9
*	3.9	2.6	1.1	1.4	1.3	1.9

81. Korkeassa sotilasarvossa olevan upseerin epäsideellinen elämä on ehdottoman tuomittavaa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	26.9	29.1	21.1	25.5	40.0	28.2
1	46.1	40.0	34.7	32.9	36.5	37.4
2	7.7	8.2	12.6	14.1	8.2	10.7
3	14.1	15.4	23.2	22.8	14.1	18.4
4	3.9	5.5	8.4	4.7	1.2	4.8
*	1.3	1.8				0.6

82. Tiedostan omia sisäisiä luonteeseeni kuuluvia heikkouksia.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	51.3	43.6	41.1	45.0	45.9	45.2
1	39.7	40.0	51.6	45.6	44.7	44.4
2	3.8	8.2	3.2	3.4	2.3	4.2
3	3.9	7.3	2.1	1.3	1.2	3.1
4	1.3	0.0	0.0	2.7	1.2	1.1
*		0.9	2.0	2.0	4.7	1.9

83. Palvelusajan ulkopuolella en jaksa puhua maanpuolustus-asioista ja niiden tärkeydestä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	1.3	3.6	8.4	2.7	7.1	4.4
1	9.0	16.4	23.2	24.8	24.7	20.5
2	2.6	6.4	6.3	6.0	1.2	5.0
3	48.7	39.1	42.1	45.0	38.8	42.7
4	37.2	33.6	20.0	21.5	28.2	27.0
*	1.2	0.9				0.4

84. Sodassa sotilaallinen tehokkuus ja sotilaalliset päämäärät ovat kaiken muun toiminnan yläpuolella.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	24.4	38.2	23.2	20.8	30.6	27.0
1	53.8	44.6	49.5	47.0	41.2	47.3
2	7.7	5.4	0.0	4.7	5.9	4.6
3	14.1	8.2	22.1	21.5	22.3	17.6
4	0.0	2.7	5.2	5.4	0.0	3.1
*		0.9		0.6		0.4

85. Sodan oikeussääntöjen noudattaminen sodassa on vain kaunis rauhan ajan periaate.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	2.5	9.1	4.2	4.0	7.1	5.4
1	24.4	19.1	30.5	24.8	24.7	24.7
2	5.1	7.3	5.3	7.4	1.2	5.6
3	37.2	38.2	35.8	36.2	35.3	36.6
4	30.8	26.3	24.2	26.9	30.6	27.2
*				0.7	1.1	0.6

86. Olet esimiehesi silmissä saanut "hyvän miehen" maineen. Tunnet luottamuksen jatkuvana työmäärän kasvuna ja huomaat työskenteleväsi viikolla usein iltaisin ja vieväsi viikonloppulla töitäsi kotiin. Huomaat purkavasi työpaineista aiheutuvaa stressiä kotijoukkoihisi. Kanssasi samassa työyhteisössä työskentelevät viettävät pitkiä kahvitaukoja ja tuntuvat selviytyvän työtehtävistään hyvinkin kevyesti.

Hyväksyt tilanteen ja kiristät työtahtia entisestään.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	3.9	2.7	1.0	0.7	4.7	2.3
1	18.0	5.5	11.6	14.8	12.9	12.5
2	5.1	4.5	2.1	3.4	1.2	3.4
3	50.0	48.2	41.1	32.2	37.6	40.6
4	21.7	38.2	42.1	48.2	41.2	39.8
*	1.3	0.9	2.1	0.7	2.4	1.3

87. Useimmat upseereista ovat rakentaneet roolin, jota he noudattavat harjoittaessaan ammattiaan eritoten julkisuudessa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	6.4	9.1	7.4	8.0	9.4	8.0
1	43.6	40.0	40.0	38.3	32.9	39.1
2	25.6	20.0	15.8	20.8	15.3	19.5
3	20.5	27.3	31.6	26.2	37.7	28.4
4	3.9	3.6	4.2	6.7	4.7	4.8
*			1.0			0.2

88. Olen valmis taistelemaan kansainvälisissä joukoissa rauhan palauttamiseksi jossakin vieraassa maassa.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	57.7	50.0	46.3	16.8	21.2	36.2
1	30.8	25.5	27.4	34.2	29.4	29.7
2	2.6	11.8	2.1	4.0	9.4	6.1
3	6.4	5.4	19.0	26.8	20.0	16.7
4	1.3	7.3	4.2	17.5	20.0	10.7
*	1.2		1.0	0.7		0.6

89. Mitä korkeampi on upseerin arvo, sitä enemmän hänellä on töitä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	7.7	2.7	5.3	4.0	4.7	4.6
1	33.3	19.1	14.7	18.1	31.8	22.4
2	12.8	20.9	7.4	19.5	10.6	14.9
3	33.3	43.6	49.5	42.3	35.3	41.6
4	9.0	12.7	22.1	14.1	17.6	14.9
*	3.9	1.0	1.0	2.0		1.5

90. Monet upseereista jättävät tietoisesti huomioimatta joitakin sääntöjä ja määräyksiä päästäkseen suoraviivaisemmin tavoitteisiin.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	6.4	9.1	9.5	11.4	8.2	9.2
1	38.5	45.5	35.8	47.0	30.6	40.8
2	11.5	16.3	14.7	14.8	10.6	14.0
3	35.9	29.1	36.8	24.1	45.9	32.8
4	7.7	0.0	3.2	2.7	4.7	3.3
*						

91. Yksittäinen esimies voi romuttaa upseerin uralla etenemisen.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	16.7	30.9	23.1	24.8	27.1	24.7
1	35.9	48.2	45.3	41.6	35.3	42.0
2	11.5	7.3	7.4	5.4	1.2	6.3
3	26.9	10.9	18.9	23.5	27.1	21.3
4	6.4	0.9	5.3	4.0	8.2	4.6
*	2.6	1.8		0.7	1.1	1.1

92. Koulun merkitys asenteideni muokkaajana on ollut merkittävä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	21.8	20.9	10.5	12.8	9.4	14.9
1	50.0	48.2	33.7	35.6	51.8	42.3
2	17.9	13.6	9.5	12.0	8.2	12.3
3	9.0	14.6	34.7	31.5	22.3	23.8
4	1.3	1.8	10.5	8.1	5.9	5.9
*		0.9	1.1		2.4	0.8

93. Valmius kantaa vastuuta on upseerina olemisen perusedellytyksiä.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	93.6	74.6	74.7	67.1	84.7	76.8
1	6.4	22.7	21.1	28.9	15.3	20.7
2	0.0	0.9	0.0	1.3	0.0	0.6
3	0.0	0.0	2.1	1.3	0.0	0.8
4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
*		1.8	2.1	1.4		1.1

94. Olet illan aikana nauttinut useita teräviä paukkuja upseerikerholla. Ennen kotiin lähtöäsi päätät siirtää autoasi varuskunta-alueella suojaisempaan paikkaan. Epäonneksesi törmäät autolla vauhdikkaasti puuhun. Paikalle saapuu ensimmäisenä juuri varuskuntaan siirtynyt upseeri, jota et entuudesta tunne. Toteat hänelle: "Olipa onni, että se olit sinä." Todettuaan, ettet ole loukkaantunut upseeri hälyyttää paikalle poliisin.

Hyväksyt upseerin toiminnan.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	50.0	49.1	39.0	41.6	47.1	45.0
1	24.4	20.9	21.0	24.8	23.5	23.2
2	5.1	5.4	7.4	13.4	8.2	8.4
3	14.1	14.6	17.9	12.1	18.8	14.9
4	5.1	8.2	13.7	6.7	2.4	7.3
*	1.3	1.8	1.0	1.4		1.1

95. Upseeri on velvollinen näyttämään esimerkkiä tehtävien hoidossa kaikille työyhteisössä työskenteleville.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	82.0	70.9	61.1	50.3	69.4	64.6
1	16.7	27.3	33.7	43.6	27.1	31.6
2	0.0	0.9	3.2	2.0	2.3	1.7
3	0.0	0.9	1.0	3.4	1.2	1.5
4	1.3	0.0	1.0	0.0	0.0	0.4
*				0.7		0.2

96. Epäitsekkyys on upseerille ominainen piirre.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	33.3	12.7	9.5	9.4	8.2	13.4
1	35.9	39.1	54.7	36.9	45.9	41.8
2	9.0	16.4	8.4	15.4	10.6	12.6
3	17.9	25.4	22.1	28.2	27.1	25.1
4	2.6	5.5	5.3	8.0	3.5	5.5
*	1.3	0.9		2.1	4.7	1.7

97. Upseerin on oltava ehdottoman oikeudenmukainen.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	92.3	82.7	83.2	83.2	87.1	85.2
1	6.4	14.6	15.8	14.8	12.9	13.2
2	1.3	1.8	0.0	1.3	0.0	1.0
3	0.0	0.9	1.0	0.0	0.0	0.4
4	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0	0.2
*						

98. Yhteinen ammattietiikka on upseeristolle välttämätön.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	61.5	44.6	46.3	35.6	44.7	44.6
1	33.3	44.5	45.3	50.3	50.6	45.8
2	2.6	9.1	4.2	5.4	2.4	5.0
3	2.6	0.9	4.2	8.7	1.2	4.2
4	0.0	0.0	0.0	0.0	1.1	0.0
*		0.9				0.4

99. Olen ylpeä ammatistani, kun vertailen sitä akateemisiin siviiliammatteihin.

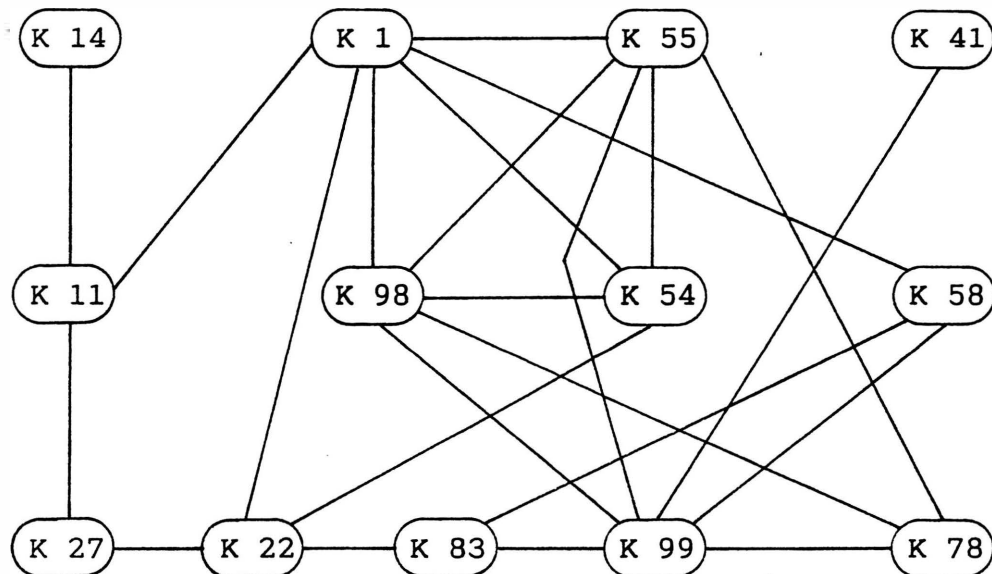
	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	70.5	70.0	48.4	36.2	44.7	51.7
1	20.5	21.8	39.0	47.0	36.5	34.7
2	5.1	3.7	5.2	7.4	5.9	5.9
3	3.9	3.6	4.2	8.0	10.6	6.1
4	0.0	0.9	3.2	1.4	2.3	1.5
*						

100. Kirjoittamaton, jokaisen upseerin itse muodostama eettinen säännöstö antaa parhaat edellytykset upseerin ammatin harjoittamiselle.

	KadK 79	KadK 76	Ltn-Ylil	Kapt	≥ Maj	Kaikki
0	33.3	41.8	31.6	27.5	24.7	31.8
1	42.3	40.0	40.0	43.6	44.7	42.3
2	12.8	10.0	8.4	8.7	9.4	9.6
3	10.3	5.5	14.7	14.8	20.0	12.8
4	1.3	1.8	5.3	3.4	1.2	2.7
*		0.9		2.0		0.8

FAKTOREIHIN JA NIIDEN OSATEKIJÖIHIN LIITTYVIÄ KORRELAATIOITA

1. Ammatillinen kutsumus ja perinteet

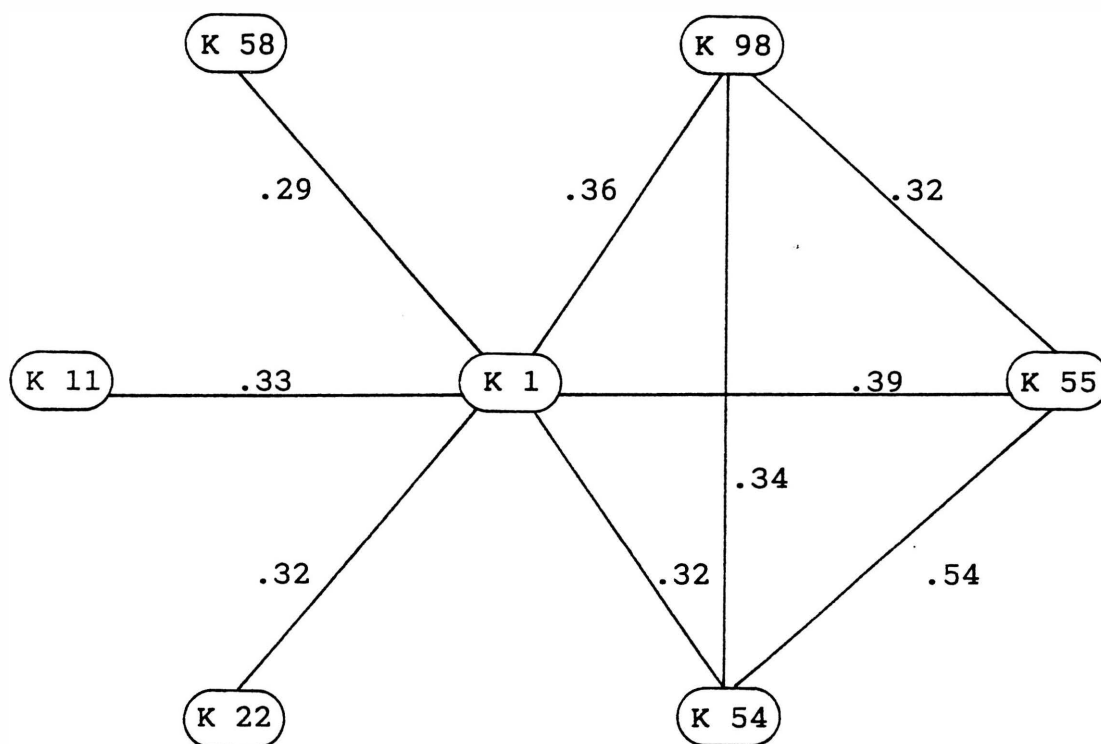

Toisiinsa yhdistettyjen väittämien keskinäiset korrelaatiot ovat suurempia tai yhtäsuuria kuin .30.

Väittämien pelkistetyt selitteet:

K 1	Upseeriperinteet	K 54	Itsenäisyyspäivä
K 11	Tehokkuus ja perinteet	K 55	Kadettilupaus
K 14	Viralliset kadetti-perinteet	K 58	Ylpeys koulutuksesta
K 22	Upseerien kunnianeuvosto	K 78	Kutsumus
K 27	Upseerikuva	K 83	Maanpuolustus palveluksen ulkopuolella
K 41	Eteenpäin pyrkiminen ammatissa	K 98	Yhteinen ammatti-etiikka
		K 99	Ammattiylpeys

2. Upseeriperinteiden merkitys

Väittämien pelkistetyt selitteet:

K 1	Upseeriperinteet
K 11	Tehokkuus ja perinteet
K 22	Upseerien kunnianeuvosto
K 54	Itsenäisyyspäivä
K 55	Kadettilupaus
K 58	Ylpeys koulutuksesta
K 98	Yhteinen ammattietiikka

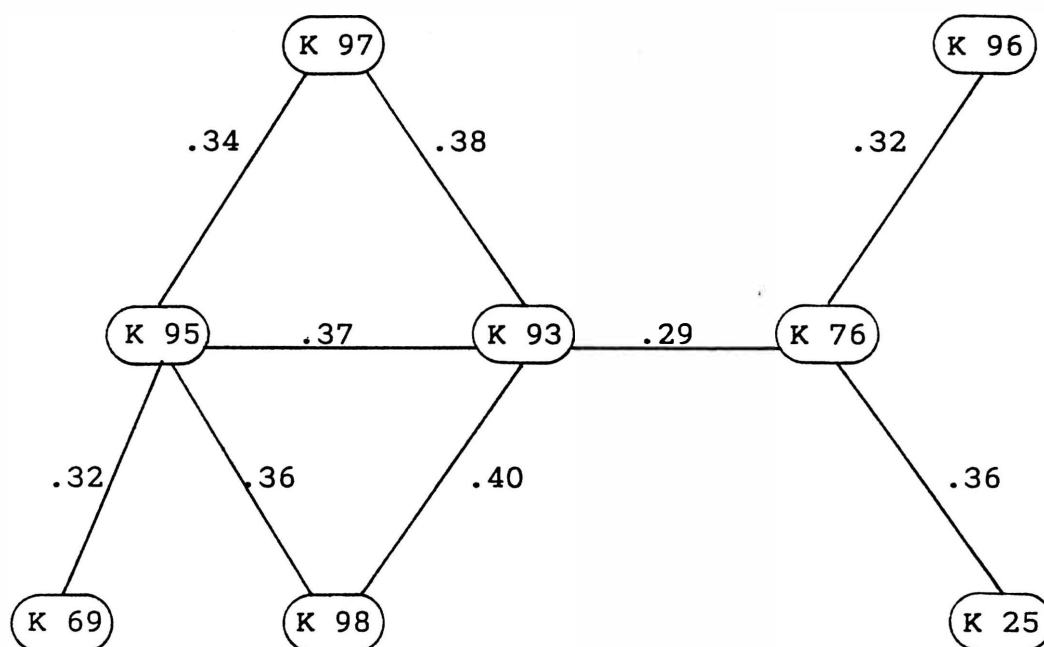
3. Kutsumus

Väittämien pelkistetyt selitteet:

K 54	Itsenäisyyspäivä
K 55	Kadettilupaus
K 78	Kutsumus
K 98	Yhteinen ammattietiikka
K 99	Ammattiylpeys

4. Upseeriominaisuuksia

Väittämien pelkistetyt selitteet:

K 25	Luotettavuus
K 69	Sääntöjen tiedostaminen
K 76	Luotettavuus
K 93	Vastuun kantaminen
K 95	Esimerkillisyys
K 96	Epäitsekkyys
K 97	Oikeudenmukaisuus
K 98	Yhteinen ammattietiikka